

volim zdravlje

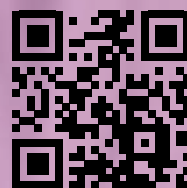
GODIŠNJAK ZA ZDRAVSTVENE DJELATNIKE

Volim zdravlje godišnjak Hrvatske udruge za borbu protiv HIV-a i virusnog hepatitisa stručno je utemeljeni izvor znanja i e-obrazovanja za postojeće i buduće zdravstvene djelatnike i profesionalce u sustavu zdravstvene i socijalne skrbi. Donosimo najnovije znanstvene spoznaje, online tečajeve i stručne članke iz područja spolnog i reproduktivnog zdravlja, kroničnih zaraznih bolesti te interdisciplinarne skrbi. Kroz inovativne pristupe povezujemo struku i zajednicu, unapređujemo zdravstvene ishode i podržavamo primjenu najbolje prakse u suvremenom zdravstvu.

IZDANJE 2025.

Godišnje izvješće za 2024.

HUHIV
HRVATSKA UDRUGA ZA BORBU PROTIV HIV-a
I VIRUSNOG HEPATITISA

www.huhiv.hr

Volim zdravlje Godišnjak za zdravstvene djelatnike / www.volimzdravlje.hr / www.spolnozdravlje.hr / www.hepatitis.hr / www.huhiv.hr

Predstavljamo:

HUHIV - Hrvatska udruga za borbu protiv HIV-a i virusnog hepatitisa

Volim zdravlje godišnjak za zdravstvene djelatnike

HRVATSKA UDRUGA ZA BORBU PROTIV HIV-a
I VIRUSNOG HEPATITISA

Uvod

U ovom broju godišnjaka Volim zdravlje predstavljamo djelovanje Hrvatske udruge za borbu protiv HIV-a i virusnog hepatitisa – HU HIV, jedne od najaktivnijih organizacija civilnog društva u Hrvatskoj koja već više od dva desetljeća doprinosi promociji zdravlja, prevenciji zaraznih i kroničnih bolesti te osnaživanju sustava podrške osobama koje žive s HIV-om, virusnim hepatitisima i drugim zdravstvenim izazovima.

Osnivanje i misija udruge

Udruga HU HIV osnovana je s ciljem pružanja sveobuhvatne podrške osobama koje su izložene rizicima po spolno, socijalno, mentalno i tjelesno zdravlje, kao i osobama koje su oboljele od HIV-a, virusnih hepatitisa i drugih spolno prenosivih bolesti. Misija udruge temelji se na povezivanju zdravstvenog i socijalnog sustava, unaprjeđenju kvalitete života i osiguravanju dostupne i pravovremene pomoći za sve građane, s posebnim fokusom na ranjive i marginalizirane skupine društva.

HU HIV usmjerava svoje aktivnosti prema mladima, osobito u segmentima zaštite spolnog i mentalnog zdravlja, prevencije rizičnih ponašanja i ovisnosti te smanjenja šteta uzrokovanih upotrebom psihoaktivnih tvari. Starijoj populaciji pristupa kroz razvoj i unaprjeđenje dostupnih socijalnih usluga, dok za opću populaciju provodi brojne edukativne i promotivne aktivnosti u području očuvanja i promocije zdravlja te prevencije bolesti.

Područja djelovanja i ključne aktivnosti

Djelovanje udruge odvija se na širokom spektru područja, uključujući zaštitu zdravlja, socijalnu skrb, obrazovanje, znanost, istraživanje, zaštitu ljudskih prava, međunarodnu suradnju, razvoj demokratske političke kulture te kulturne i umjetničke aktivnosti. Udruga promiče zdravlje i provodi preventivne programe usmjerene na sve aspekte spolnog, reproduktivnog, mentalnog, socijalnog i tjelesnog zdravlja. Posebnu pažnju pridaje prevenciji rizičnih oblika ponašanja, osobito rizičnih spolnih i ovisničkih ponašanja, s ciljem stvaranja poticajnog okruženja za usvajanje zdravih životnih navika.

Kroz različite projekte, edukacije i savjetodavne usluge, HU HIV pruža stručnu i psihosocijalnu podršku osobama koje žive s HIV-om, hepatitisima i drugim infekcijama, ali i svim osobama koje su izložene povećanom riziku – uključujući

osobe koje koriste droge, pripadnike seksualnih i rodni manjina, migrante, mlade u riziku, starije osobe i druge marginalizirane skupine. Svojim radom udruga aktivno doprinosi razvoju i jačanju sustava ranog prepoznavanja i intervencije, povezivanju korisnika s odgovarajućim zdravstvenim i socijalnim službama te zagovaranju pravednijeg i učinkovitijeg sustava skrbi. Također, sudjeluje u oblikovanju javnih politika, kreiranju edukativnih i komunikacijskih alata, razvoju nacionalnih i međunarodnih mreža te prijenosu primjera dobre prakse.

Umrežavanje i suradnja sa stručnjacima

HUHV djeluje u bliskoj suradnji sa zdravstvenim ustanovama, obrazovnim institucijama, akademskom zajednicom, stručnjacima različitih struka te brojnim organizacijama civilnog društva. Kroz interdisciplinarni pristup i partnerstva, udruga ostvaruje značajan doprinos unaprjeđenju sveobuhvatne skrbi za osobe u riziku i sve građane, posebice u segmentima prevencije, edukacije i podrške.

Volim zdravlje – stručno izdanje za zdravstvene djelatnike

Volim zdravlje – godišnjak za zdravstvene djelatnike stručna je publikacija koju uređuje i izdaje Hrvatska udruga za borbu protiv HIV-a i virusnog hepatitisa, a predstavlja vrijednu platformu za stručnu edukaciju i informiranje u području HIV-a, virusnih hepatitisa, spolnog i reproduktivnog zdravlja te srodnih zdravstvenih i društvenih tema.

Godišnjak, koji kontinuirano izlazi od 1999. godine (prijašnjeg naziva HIVhep godišnjak odnosno HUHV Bilten), tradicionalno je namijenjen prvenstveno zdravstvenim djelatnicima, ali i svim drugim stručnjacima koji djeluju unutar sustava zdravstvene i socijalne skrbi. Cilj publikacije je pružiti provjerene,

aktualne i stručne informacije koje omogućuju poboljšanje ishoda neovisne medicinske edukacije, unaprjeđenje pristupa pacijentima i donošenje informiranih odluka u svakodnevnoj praksi.

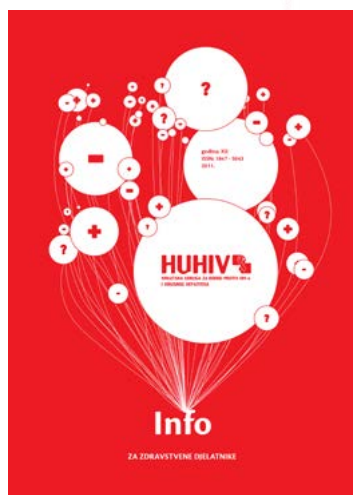
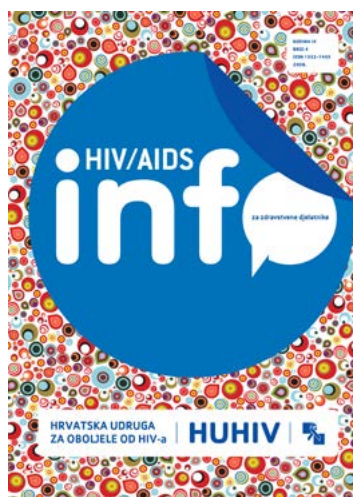
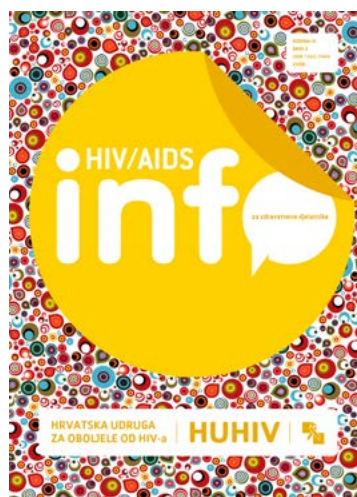
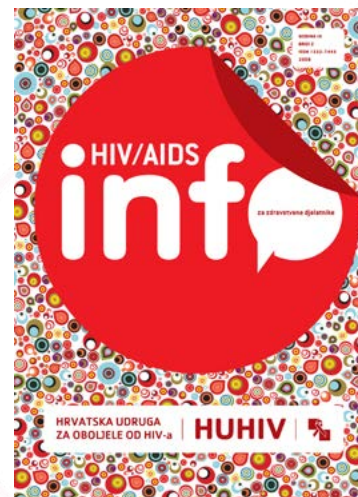
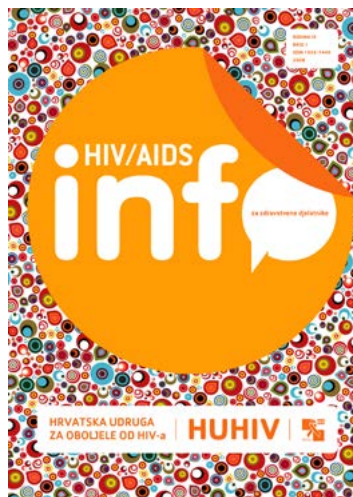
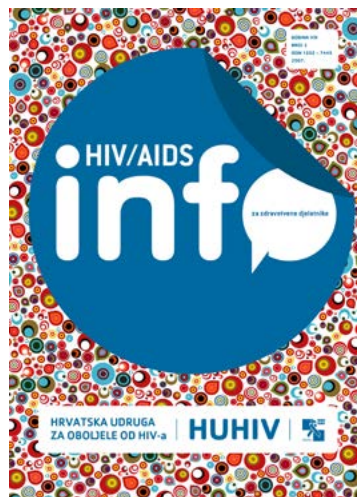
Volim zdravlje donosi pregled stručnih članaka renomiranih autora iz Hrvatske i inozemstva, novosti iz područja medicine, javnog zdravstva i društvene skrbi, prikaze projekata, edukacija i aktivnosti koje provodi zajednica, te osvrte na nacionalne i međunarodne događaje i inicijative. Poseban naglasak stavlja se na teme koje pridonose stvaranju sigurnijeg i poticajnijeg okruženja za osobe koje žive s HIV-om i virusnim hepatitisima, uključujući pristup skrbi, zaštitu prava pacijenata i borbu protiv stigme i diskriminacije.

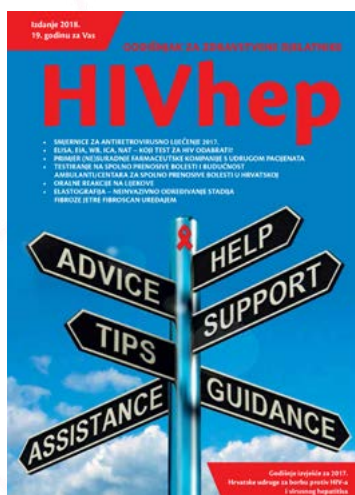
Distribucija godišnjaka obuhvaća više od 200 adresa zdravstvenih i povezanih ustanova, stručnih društava, komora i organizacija diljem Republike Hrvatske. Nadalje, časopis je redovito prisutan na svim važnijim stručnim i znanstvenim skupovima u zemlji koji okupljaju zdravstvene djelatnike, socijalne radnike, edukatore, donositelje odluka i predstavnike civilnog društva.

Zahvaljujući predanom radu uredništva, stručnih suradnika i podršci Ministarstva zdravstva Republike Hrvatske, Volim zdravlje već više od dva desetljeća doprinosi širenju znanja, razvoju profesionalnih kompetencija i unapređenju zdravstvene pismenosti u društvu. Publikacija je prepoznata kao vrijedna i relevantna literatura u zdravstvenim krugovima te ostaje važan alat u kontinuiranom profesionalnom razvoju i jačanju kapaciteta zdravstvenog sustava.

Za dodatne informacije i suradnju, kontaktirajte nas na info@huhiv.hr, a digitalna izdanja i arhivu godišnjaka možete pronaći na službenoj mrežnoj stranici www.huhiv.hr/hivhep-godisnjak.

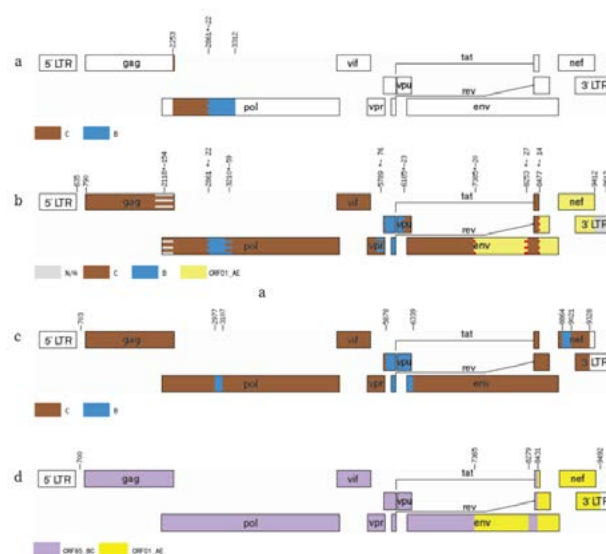
Sadržaj:

Napredak prema ostvarenju Cilja održivog razvoja 3.3 u području HIV-a, tuberkuloze, virusnih hepatitisa i spolno prenosivih infekcija u EU/EEA regiji	14
Molekularna epidemiologija HIV infekcije: novi globalni trendovi i izazovi	17
Porast slučajeva spolno prenosivih infekcija u Europi: epidemiološki podaci, izazovi prevencije i važnost suradnje javnog i civilnog sektora	22
Praćenje i zaštita spolnog i reproduktivnog zdravlja u Engleskoj - primjer dobre prakse	24
Europski projekt EHR- STI: pojačano praćenje gonoreje korištenjem elektroničkih zdravstvenih zapisa (EHR)	34
Uloga medicinskih sestara i tehničara u prevenciji i liječenju infekcije HIV-om i virusnih hepatitisa	37
Ubodni incidenti u zdravstvenoj struci: Što znaju i trebaju znati budući zdravstveni radnici?	39
Prevalencija HCV-a kod zatvorenika ovisnika o drogama u Kaznionici u Glini i Lepoglavi	44
Stručni zdravstveni i medicinski članci	51
E-learning tečajevi	71
Važnost cijepljenja protiv hepatitisa B	72
Kakve veze seks ima s tim?: Odnos seksualnog i mentalnog zdravlja	72
Prevencija raka cijepljenjem protiv HPV-a	73
Vrste cjepiva i mehanizam djelovanja cjepiva	73
Važnost cijepljenja – koji su uspjesi cijepljenja?	74
Spolnost i mentalno zdravlje mladih	74
Spolno prenosive bolesti i mentalno zdravlje mladih	75
Mentalno zdravlje djece i mladih u online svijetu	75
Kako i zašto razgovarati s roditeljima o emocionalnoj pismenosti djece?	75
Osnovno o cjepivu i cijepljenju	76
Rad s osobama koje žive s HIV-om	76
Kako liječiti pacijenta s HIV-om i hepatitisom u stomatološkoj ordinaciji?	77
Kako stomatolog može pomoći pacijentu u ranom otkrivanju spolnih bolesti?	77
Prevencija i rano otkrivanje raka vrata maternice – kome vrijedi reći PA-PA?	78
Profesionalna postekspozicijska profilaksa	78
Stigma i diskriminacija u zdravstvenom sustavu – pravne smjernice	79
Testiranje na spolno prenosive infekcije	79
Kako razgovarati o spolnom zdravlju?	80
Kako se zaštititi od spolno prenosivih bolesti i neplanirane trudnoće?	80

**Napredak
prema ostvarenju
Cilja održivog
razvoja 3.3 u
području HIV-a,
tuberkuloze,
virusnih hepatitisa
i spolno prenosivih
infekcija u EU/EEA
regiji**

**Molekularna
epidemiologija
HIV infekcije: novi
globalni trendovi i
izazovi**

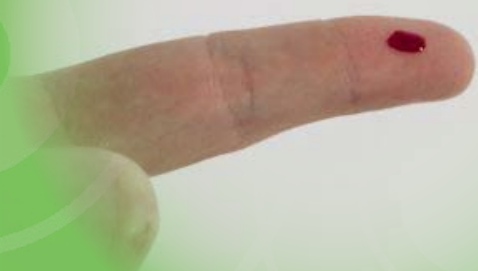
**Uloga medicinskih
sestara i tehničara
u prevenciji i
liječenju infekcije
HIV-om i virusnih
hepatitisa**

Vrste spolnih odnosa i njihova rizičnost za spolno prenosive infekcije	81
Spolno prenosive infekcije i njihova učestalost	81
Spolno zdravlje – što sve obuhvaća i zašto je važno	82
Najčešća pitanja o spolnom zdravlju	82
Hepatitis C virusna infekcija	83
Može li to biti hepatitis C? – Rano otkrivanje infekcije hepatitisa C	83
“Eliminirajmo hepatitis”- tečaj o virusnim hepatitisima za liječnike obiteljske medicine	84
Hepatitis B i C u praksi	84
Hepatitis B virusna infekcija	85
Može li to biti HIV? Rano otkrivanje HIV infekcije	85
Starenje s HIV-om – pristup sveobuhvatnoj skrbi	87
GODIŠNJE IZVJEŠĆE HRVATSKE UDRUGE ZA BORBU PROTIV HIV-A I VIRUSNOG HEPATITISA	94
HUHIV – 25 godina za zdravlje zajednice	95
01.12. SVJETSKI DAN AIDS-A I VAŽNOSTI OČUVANJA SPOLNOG I REPRODUKTIVNOG ZDRAVLJA	97
HUHIV na Simpoziju povodom Svjetskog dana borbe protiv AIDS-a	97
Rezultati kampanje povodom Svjetskog dana AIDS-a	98
Svjetski dan hepatitisa 2024. – Spriječimo rak jetre	99
Svjetski dan spolnog zdravlja 2024.	99
10 savjeta kako brinuti o spolnom zdravlju	100
Što činiti nakon dijagnoze HPV-a	100
Udruga HUHIV kao predstavnik Hrvatske na godišnjem sastanku mreže COBATEST	100
Od oko 2000 testiranih mladih osoba u CheckPoint centru Zagreb u prosjeku svaki deseti ima neku spolno prenosivu infekciju	100
HUHIV na HZJZ radionici za savjetnike koji rade u centrima za savjetovanje i testiranje	101
Spolno prenosive bolesti u porastu diljem Europe	101
Kako spolno prenosive bolesti utječu na različita stanja mentalnog zdravlja?	101
HUHIV na Danima seksualnosti 2024.	101
HUHIV na simpoziju Gušterak	102
HUHIV na Danima otvorenih vrata Psihijatrijske bolnice “Sv. Ivan”	102
Udruga HUHIV na stručnom skupu za programe smanjenja šteta povezanih sa zlouporabom droga	102
Udruga HUHIV domaćin sastanka Upravnog odbora mreže COBATEST u Zagrebu	102
Zagreb domaćin regionalne radne skupine organizacija civilnog društva – „HCV and HIV today“	103

**Kako liječiti pacijenta s
HIV-om i hepatitisom u
stomatološkoj ordinaciji?**

**Profesionalna
postekspozicijska
profilaksa**

**“Eliminirajmo hepatitis”
- tečaj o virusnim
hepatitisima za liječnike
obiteljske medicine**

Međunarodni dan protiv zlouporabe droga i nedozvoljenog korištenja opojnih tvari	103
Radni posjet Europskom centru za kontrolu i prevenciju bolesti (ECDC)	103
HUHV na godišnjem sastanku članova uprave europske mreže centara za testiranje – COBATEST	104
Edukacije mladih u 2024.	104
Edukacija budućih medicinskih sestara i tehničara: Važnost spolnog i reproduktivnog zdravlja	104
Edukacija za buduće zdravstvene djelatnike u CheckPoint Centru Zagreb	104
Održana radionica za buduće zdravstvene djelatnike: Razbijanje stigme i unaprjeđenje znanja	105
Budući zdravstveni djelatnici u posjeti CheckPoint Centru Zagreb	105
Edukacija mladih o spolnom zdravlju u CheckPoint centru Zagreb	106
Naši projekti u 2024.	106
Zaželi – potpora i podrška u svakodnevnom životu	106
Pilot projekt probirnog testiranja na anti-HCV korisnika Zavoda za alkoholizam i druge ovisnosti na Klinici za psihijatriju KBC-a Sestre Milosrdnice	106
„Klikni zdravo - Prevencija i rana intervencija za smanjenje primjene i zlouporabe alkohola, droga i drugih oblika ovisnosti mladih u Hrvatskoj.”	109
Program “Zdravlje kroz život” – Unaprjeđenje zdravstvenih i socijalnih ishoda za rizične skupine	110
CheckPoint centar Zagreb - CENTAR ZA ZAŠTITU SPOLNOG I REPRODUKTIVNOG ZDRAVLJA UDRUGE HUHIV	113
Zadovoljstvo uslugama testiranja u CheckPoint Centru Zagreb	115
Rad HUHIV Savjetovališta	116
Edukativni i promotivni materijali	118
Podrška oboljelima – edukacija i prevencija	119
Javnozdravstvene kampanje	121
HUHV kanali komunikacije	130
Ostvareni doseg u 2024.	130
FINANCIJSKO IZVJEŠĆE	133
FINANCIJSKA PODRŠKA I PARTNERI	133
O HIV/AIDS-u	134
O virusnim hepatitisima	137
HUHV moments	143
Impresum	148

25 GODINA

HUHVIV

HRVATSKA UDRUGA ZA BORBU PROTIV HIV-a
I VIRUSNOG HEPATITISA

ZA ZDRAVLJE ZAJEDNICE

**Virusni hepatitis B i C
mogu uzrokovati
rak jetre.**

**Djeluj.
Testiraj se.**

**Informiraj se o testiranju
na hepatitis, liječenju i cijepljenju.**

Savjetujte se s liječnikom ili drugim stručnjakom
trebate li se testirati na hepatitis B i C
ili cijepiti protiv hepatitisa B.

Više informacija potražite na
www.huhiv.hr,
www.volimzdravlje.hr i
www.hzjz.hr

#SvjetskiDanHepatitisa

**Svjetski dan
hepatitisa
28.srpnja**

Napredak prema ostvarenju Cilja održivog razvoja 3.3 u području HIV-a, tuberkuloze, virusnih hepatitisa i spolno prenosivih infekcija u EU/EEA regiji

Autor / HUHIV

Sažetak:

Ovaj članak prikazuje pregled napretka u postizanju Cilja održivog razvoja (SDG) 3.3 te globalnih i regionalnih ciljeva u eliminaciji HIV-a, virusnih hepatitisa, tuberkuloze (TB) i spolno prenosivih infekcija (SPI) kao prijetnji javnom zdravlju u zemljama Europske unije i Europskog gospodarskog prostora (EU/EEA). Analiza se temelji na podacima o nadzoru i praćenju koje su prikupili ECDC i partnerske agencije, s fokusom na pet ključnih tematskih područja: incidencija, prevencija, testiranje, liječenje i smrtnost.

Uvod

Infekcije poput HIV-a, TB-a, virusnih hepatitisa i SPI-a nerazmjerno pogađaju iste ranjive skupine stanovništva, a njihova prevencija i kontrola moguća je primjenom dokazanih intervencija. Međutim, unatoč određenom napretku, većina zemalja EU/EEA regije još uvijek zaostaje za postizanjem ciljeva predviđenih do 2025. godine.

Incidencija

Procijenjena incidencija HIV-a u EU/EEA smanjena je za 35% u razdoblju od 2010. do 2023. godine (s 26 000 na 17 000 slučajeva), a incidencija TB-a pala je za 35% u razdoblju od 2015. do 2023. godine (s 13,1 na 8,5 slučajeva na 100 000 stanovnika). Ipak, ni HIV ni TB nisu na putu da dosegnu ciljeve do 2025. godine (smanjenje incidencije HIV-a za 75%, TB-a za 50%).

Za kronične hepatitis B i C infekcije ne postoje podaci koji bi omogućili izravnu procjenu napretka u smanjenju incidencije. Štoviše, podaci iz sustava nadzora pokazuju porast broja akutnih slučajeva hepatitisa B. Slično tome, broj novodijagnosticiranih slučajeva sifilisa i gonoreje također je u porastu, što ukazuje na negativne trendove kod SPI-a.

Prevencija

Iako se preventivne mjere sve više provode, nijedan od ključnih pokazatelja nije dosegao zacrtane ciljeve. Do kraja 2023. godine, 160 000 osoba u EU/EEA koristilo je predekspozicijsku profilaksu

(PrEP) za prevenciju HIV-a, što je 30 000 više nego prethodne godine. Međutim, nedostatak podataka o ukupnom broju osoba u riziku onemogućava procjenu pokrivenosti PrEP-om.

Samo je pet zemalja postiglo WHO-ov cilj distribucije 200 igala i šprica godišnje po osobi koja injektira droge, dok je 15 zemalja doseglo cilj od 40% obuhvata liječenjem opioidnim agonistima. Jedanaest zemalja ispunilo je cilj od 95% procijepljenosti djece protiv hepatitisa B. Za TB profilaksu dostupni su ograničeni podaci – sedam zemalja imalo je podatke za kontakte djece mlađe od 5 godina, a šest ih je postiglo cilj od 90% pokrivenosti.

Testiranje

Procjenjuje se da je 92% osoba koje žive s HIV-om u EU/EEA dijagnosticirano, što pokazuje dobar napredak. U području TB-a, čak 94% od procijenjenih 39 000 novih slučajeva dijagnosticirano je i prijavljeno, čime je postignut cilj detekcije slučajeva (85%).

Za HBV i HCV dijagnozu podaci su dostupni iz samo četiri zemlje. Nijedna zemlja nije postigla cilj da se dijagnosticira ≥60% osoba s kroničnim hepatitisom B, dok su tri zemlje ispunile taj cilj za hepatitis C. Nema dostupnih podataka o udjelu prioritarnih skupina testiranih na sifilis i gonoreju.

Liječenje

U području HIV-a, 93% dijagnosticiranih osoba prima antiretrovirusnu terapiju, a 93% liječenih ima nemjerljive razine virusa, što ukazuje na dobar napredak prema ciljevima „95-95-95“. Međutim, razlike među državama su velike.

U liječenju TB-a, iako je detekcija slučajeva učinkovita, samo 68% osoba završava liječenje uspješno, što je znatno ispod cilja od 90%. Za HBV i HCV, podaci iz četiri zemlje pokazuju da nijedna nije postigla cilj od 50% liječenih osoba s kroničnim hepatitisom. Nema dostupnih podataka o liječenju SPI-a.

Smrtnost

Broj smrtnih slučajeva povezanih s AIDS-om smanjen je za 30% (s 4 700 u 2010. na 3 300 u 2023.), no to još nije dovoljno za postizanje cilja od 50% smanjenja. Smrtnost od TB-a pala je za 15%, no također ostaje znatno iznad željenog cilja.

Hepatitis B i C odgovorni su za znatno više smrtnih ishoda nego HIV i TB – u 2021. godini procijenjeno je 50 500 smrti. Broj smrti povezanih s rakom jetre i hepatitisom raste, dok ukupna smrtnost povezana s hepatitisom ne pokazuje trend smanjenja. O smrtnosti uzrokovanoj SPI-ima nisu dostupni podaci.

Zaključak

Iako je ostvaren određeni napredak, on je neujednačen i nedostatan u gotovo svim promatranim područjima. Samo je nekoliko zemalja doseglo ciljeve predviđene za 2025. godinu. Posebno zabrinjava nedostatak podataka u području hepatitisa i SPI-a, što otežava planiranje i provedbu intervencija.

U EU/EEA regiji svake godine od ovih bolesti umire gotovo 57 000 osoba, od čega više od 85% zbog hepatitisa B i C. Većina zemalja nije na putu postizanja SDG ciljeva, a napredak je dodatno otežan značajnim razlikama među državama u dostupnosti prevencije, testiranja i liječenja.

Preporuke za djelovanje

1. **Proširenje preventivnih mjera** – uključujući PrEP za HIV, TB preventivno liječenje, smanjenje štete i promicanje korištenja kondoma.
2. **Unaprjeđenje dostupnosti integriranih usluga testiranja i liječenja** – uz uklanjanje prepreka za ranjive skupine i prilagodbu usluga specifičnim potrebama.
3. **Jačanje nadzora i dostupnosti podataka** – za kvalitetno praćenje napretka i donošenje odluka temeljenih na dokazima.

Literatura:

Europski centar za prevenciju i kontrolu bolesti (ECDC). *Progress towards reaching the Sustainable Development Goal 3.3 related to HIV, TB, viral hepatitis and sexually transmitted infections in the EU/EEA*. Stockholm: ECDC; 2024.

PREPUSTIMO VODSTVO ZAJEDNICI

u odgovorima za postizanje ciljeva okončanja AIDS-a,
epidemije virusnih hepatitisa i spolno prenosivih infekcija.

**1.12. obilježava se Svjetski dan AIDS-a i
važnosti očuvanja spolnog i reproduktivnog zdravlja.**

Uz jaku potporu zajednice, moguće je okončanje HIV/AIDS-a, epidemije virusnih hepatitisa i smanjenje spolno prenosivih infekcija.

Upravo te zajednice povezuju ljude s javnim zdravstvenim uslugama, aktivno sudjeluju u izgradnji povjerenja,
iniciraju i uvode inovacije, potiču provedbu politika i usluga te pružatelje usluga na poboljšanja u provedbi.

www.huhiv.hr

Programske aktivnosti provode se uz financijsku potporu Ministarstva zdravstva. Sadržaj dokumenta u isključivoj je odgovornosti udruge i ni pod kojim uvjetima ne može se smatrati kao odraz stajališta Ministarstva zdravstva.

UNAIDS

HUHIV
HRVATSKA UDRUGA ZA BORBU PROTIV HIV-a
I VIRUSNOG HEPATITISA

Ministarstvo
zdravstva

HZJZ
HRVATSKI ZAVOD ZA
JAVNO ZDRAVSTVO

He^lp

TERRA
UDRUGA RIJEKA

Institut

PORAT

LET
VELEBIT

Molekularna epidemiologija HIV infekcije: novi globalni trendovi i izazovi

Autorica / izv.prof.dr.sc. Snježana Židovec Lepej, ESCMID Fellow, Klinika za infektivne bolesti „Dr. Fran Mihaljević“, Zagreb

Uvod:

HIV-1 je virus kojeg karakterizira izrazita raznolikost kao i konstantna molekularna evolucija. Diversifikacija HIV-a povezana je s karakterističnim virusološkim obilježjima ovog virusa pri čemu su najvažniji čimbenici:

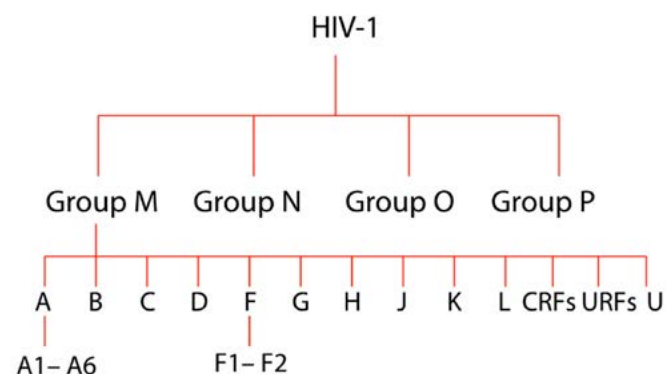
1. transkripcijske pogreške virusne reverzne transkriptaze koja je odgovorna za umnažanje virusa pri čemu po svakom replikacijskom ciklusu nastaje najmanje jedna mutacija u genomu,
2. visoka stopa umnažanja virusa u zaražene osobe,
3. visoka stopa rekombinacije,
4. selektivni pritisak imunološkog sustava.

Stoga je infekcija ovim virusom karakterizirana konstantnim stvaranjem novih virusnih linija, podtipova i rekombinantnih formi koje se mogu razlikovati i do 35% u nekim dijelovima genoma.

Evolucijski biolozi pretpostavljaju da je tijekom prijenosa virusa u humanu populaciju došlo do razvoja neovisnih virusnih linija koje su u konačnici odgovorne za značajnu heterogenost HIV-a. Ovaj virus danas klasificiramo u četiri linije ili grupe: M (engl. major), O (engl. outlier), N (non-M, non-O ili new) i P. Posebno je zanimljiva razlika u proširenosti pojedinih grupa HIV-a u populaciji čovjeka pri čemu je grupa M odgovorna za globalnu epidemiju, grupe O i N su manje zastupljene te najčešće u zapadnoj i središnjoj Africi, dok je grupa P identificirana u svega nekoliko osoba iz Afrike.

Grupa M dijeli se u 10 podtipova (A, B, C, D, F, G, H, J, K i L), 8 pod-podtipova unutar podtipa A, 2 pod-

podtipa unutar podtipa F i na brojne rekombinantne forme (Slika 1). U epidemiološkom smislu potrebno je istaknuti da su pojedini podtipovi virusa češći u određenih skupina osoba, npr. podtip A najviše je proširen u intravenskih korisnika droge u zemljama istočne Europe.

Slika 1. Grupe, podtipovi i rekombinante virusa humane imunodeficijencije tipa 1 (HIV-1), prema Giovanetti i sur., 2020

Rekombinanti oblici HIV-a predstavljaju posebno važan dio istraživanja molekularne epidemiologije HIV-a zbog toga što se svake godine otkrivaju nove rekombinante koje predstavljaju nedvojben dokaz o trajnoj molekularnoj evoluciji ovog virusa u populaciji čovjeka. Rekombinante virusa klasificiraju se u cirkulirajuće rekombinantne forme (engl. Circulating recombinant form, CRF) ukoliko su dokazane u tri ili više epidemiološki nepovezane osobe. Rekombinantne koje su dokazane u manje od tri epidemiološki nepovezanih osoba nazivamo jedinstvenim rekombinantnim formama (engl. Unique recombinant form, URF). Procjenjuje se da postoji više od 100 CRF-ova HIV-a koje se klasificiraju po redoslijedu kojim su opisane, a njihovo numeriranje nije odraz evolucijske starosti niti kronološkog redoslijeda kojim su se razvile.

Biološka i klinička značajnost genotipizacije HIV-a

Molekularna epidemiologija HIV-a kao i praćenje transmisivnih klastera trajni je znanstveni interes u virusologiji koji omogućuje detaljniju analizu epidemioloških trendova u određenim populacijama. Molekularna raznolikost virusa važna je i u razvoju te optimizaciji molekularnih testova za kvantifikaciju HIV-1 RNA jer se promjene u sekvenci nukleotida u važnim dijelovima genoma virusa moraju uzeti u obzir prilikom dizajna novih testova.

Međutim, uz znanstveni interes, genotipizacija virusa značajna je i u dijagnostičkoj obradi osoba koje žive s HIV-om. Naime, poznato je da su pojedine mutacije povezane s rezistencijom na antiretrovirusne lijekove klinički značajne samo u pojedinim podtipovima virusa, dok njihovu prisutnost u drugim podtipovima interpretiramo kao polimorfizme bez kliničkog značenja. Stoga adekvatna interpretacija rezultata analize rezistencije HIV-a na antiretrovirusne lijekove nije moguća bez točne informacije o genotipovima i rekombinantama virusa.

Molekularna epidemiologija HIV-infekcije u Europi i svijetu

Hemelaar i sur. su 2019.g. i 2020.g. objavili rezultate globalne analize molekularne raznolikosti HIV-a koja je obuhvatila 383,519 ispitanika iz 116 zemalja u razdoblju od 1990. do 2015. godine.

Najčešća molekularna forma HIV-a na globalnoj razini je podtip C koji je odgovoran za 46.6% infekcija, a zatim slijede podtip B (12.1%), podtip A (10.3%), podtip G (4.6%) i podtip D (2.7%). Podtipovi F, H i J globalno su zastupljeni sa samo 0.9%. Rekombinantne forme HIV-a CRF zastupljene su s 16.7%, dok su URF bile prisutne u 6.1% ispitanika pri čemu je ukupni postotak infekcija rekombinantnim formama HIV-a iznosio 22.8%.

Analiza trendova u molekularnoj epidemiologiji HIV-infekcije pokazala je značajne promjene tijekom vremena pri čemu je u razdoblju 2005. do 2015.g. došlo do porasta udjela podtipa B, podtipovi A i D su bili stabilni, a smanjio se udio podtipova C i G kao i rekombinante CRF02_AG. Učestalost rekombinante CRF01_AE kao i drugih rekombinantni (CRF i URF) postepeno se povećavao u ovom vremenskom periodu, posebno u istočnoj i jugoistočnoj Aziji, zapadnoj i središnjoj Africi, na Bliskom istoku, te u istočnoj Europi. Najčešća rekombinantna na globalnoj razini bila je CRF02_AG zastupljena s čak 33.9% u svim rekombinantnim formama.

Regionalna varijabilnost HIV-a vrlo je različita pri čemu je važno istaknuti da su u središnjoj Africi identificirani svi podtipovi HIV-a kao i gotovo 50% svih rekombinantnih oblika ovog virusa. Zanimljive su i razlike u dijelovima Afrike, pri čemu su u zapadnoj Africi najčešće infekcije podtipom G, CRF02_AG te URF-ovima, u istočnoj Africi najčešći su podtipovi A, C i D te URF-ovi dok je u južnoj Africi najčešći podtip C.

Također je zanimljivo da su u nekim geografskim područjima najčešće molekularne forme HIV-a bile upravo rekombinante poput CRF35_AD na Bliskom istoku, u zapadnoj Africi, CRF07_BC i CRF08_BC u Kini te CRF01_AE u jugoistočnoj i istočnoj Aziji.

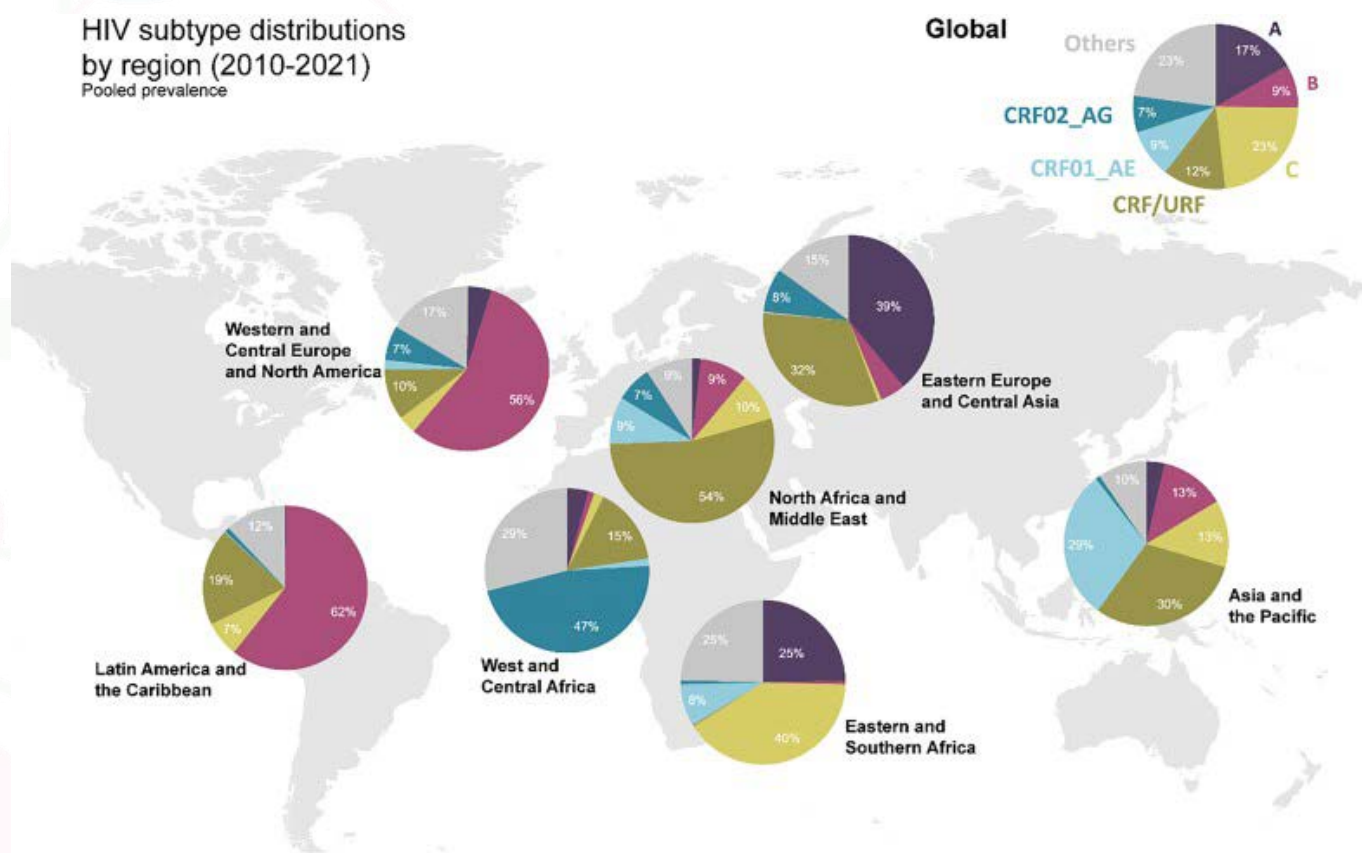
U većini Europskih zemalja, posebice u zapadnoj Europi dominiraju infekcije podtipovima B i A (ovisno o rizičnim čimbenicima za infekciju), dok molekularna epidemiologija u migrantskim populacijama koje žive u tim zemljama odražava njihovo domicilno područje. Stoga migracije stanovništva značajno mijenjaju molekularnu epidemiologiju HIV-a u Europi.

Zanimljiva su i istraživanja podtipa A iz Grčke i Cipra koja pokazuju da je taj podtip uvezen iz subsaharske Afrike kasnih 70-ih godina 20. stoljeća, a

nakon toga se virus proširio i u Albaniji. Epidemija u Rumunjskoj je također iznimno specifična jer je više od 90% infekcija tijekom 80-ih godina 20. stoljeća bilo uzrokovano podtipom F1 koji inače dominira u južnoj Americi i Africi. Mehanizam unosa podtipa F1 u pedijatrijsku populaciju u Rumunjskoj nije u potpunosti razjašnjen, no poznato je da su recentne infekcije uzrokovane podtipovima A i B te da je prevalencija podtipa F1 stabilna.

Williams i sur. su 2023.g. objavili rezultate prve metanalize globalne distribucije podtipova HIV-a u koje su uključili čak 454 studije s ukupno 610 000 ispitanika iz 91 zemlje. Rezultati ove prve metaanalize pokazali je da na globalnoj razini dominiraju rekombinante HIV-a i njihovi rezultati se u određenoj mjeri razlikuju od prethodnih studija. Prema ovoj metaanalizi, rekombinantne forme HIV-a (CRF/URF) zastupljene su s 29% na globalnoj razini, a zatim slijede podtipovi C (23%) i A (17%) (Slika 2.)

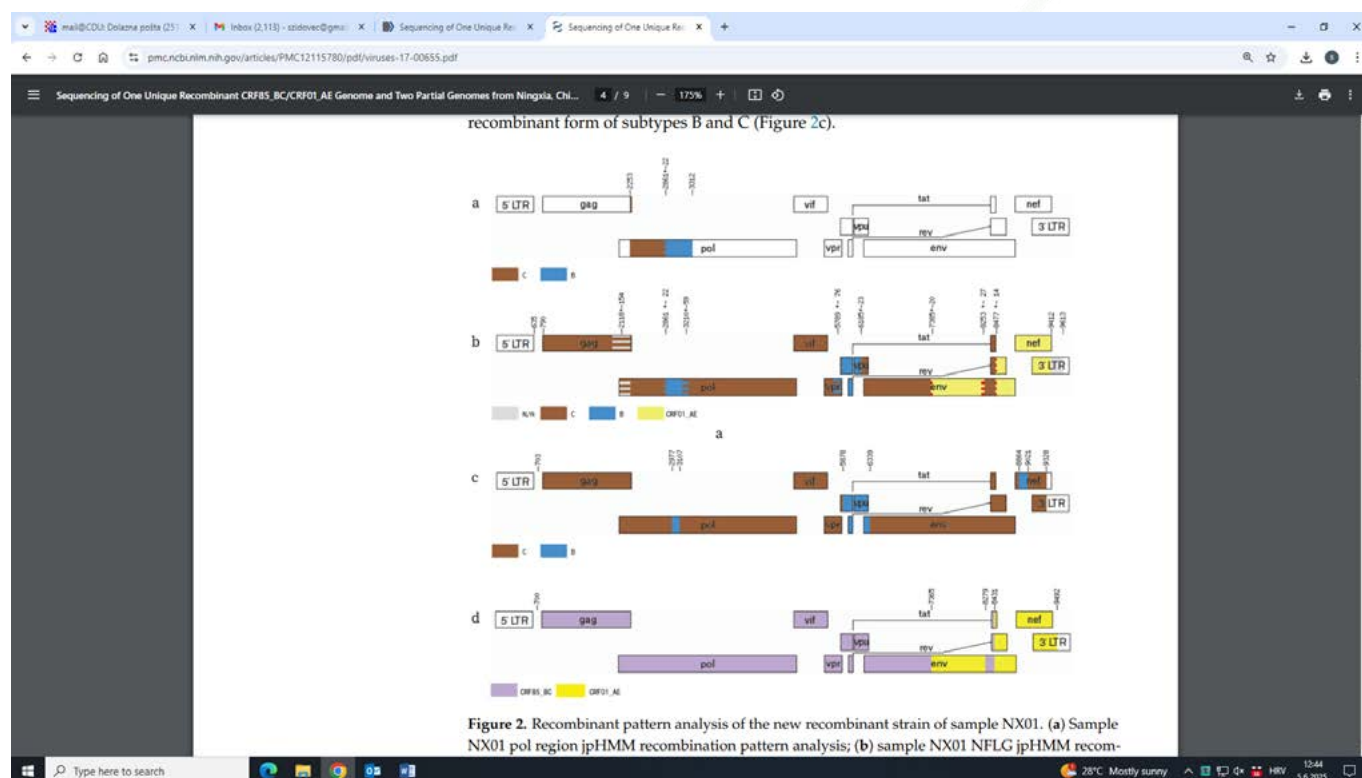
Obzirom na to da je genotipizacija HIV-a trajni znanstveni interes, kontinuirano se objavljuju podatci o novootkrivenim molekularnim formama virusa, posebice u području rekombinantnih sojeva. U Tablici 1. prikazani su znanstveni radovi objavljeni 2025.g. koji prikazuju novootkrivene rekombinante HIV-a iz područja Kine (sastav rekombinanti prikazuje Slika 3).

Slika 2. Globalna distribucija podtipova, cirkulirajućih i jedinstvenih rekombinantnih oblika HIV-a tipa 1 prema meta-analizi Williams i sur., 2023

Tablica 1. Nove rekombinante HIV-a tipa 1

Istraživanje	Geografsko područje	Novi soj/rekombinanta HIV-a
Li i sur., Viruses, 2025	Ningxia, Kina	Nova rekombinanta CRF85_BC
Yu i sur., AIDS Res Hum Retroviruses, 2025	Peking, Kina	Rekombinantna druge generacije koja se sastoji od dvije rekombinante: CRF01_AE/CRF07_BC
Shen i sur., AIDS Res Hum Retroviruses, 2025	Hebei, Kina	- Dvije nove jedinstvene rekombinantne forme (engl. unique recombinant forms, URFs) - CRF01_AE/CRF79_0107 - CRF01_AE/CRF07_BC
Guan i sur., Curr HIV Res, 2025	Kina	Nova rekombinanta koja se sastoji od CRF01_AE i podtipa C

Slika 3. Shema genoma novog rekombinantnog soja HIV-a CRF85_BC (bojama su naznačeni dijelovi genoma koji pripadaju podtipu C – smeđe i podtipu B – plavo, prema Li i sur, Viruses, 2025)

Nacionalni podatci

Molekularna epidemiologija HIV infekcije u Hrvatskoj sustavno se prati od 2005.g. u Klinici za infektivne bolesti „Dr. Fran Mihaljević“ u Zagrebu. Recentniji podatci o molekularnoj raznolikosti HIV-a u Hrvatskoj objavljeni su u radu Planinić i sur. (2023) u kojem je analizirana distribucija podtipova i rekombinantni HIV-a u 270 osoba koje žive s HIV-om i koje su uključene u skrb nacionalnog Referentnog centra za dijagnostiku i liječenje HIV/ AIDS-a u razdoblju od 2019. do 2022.g. Rezultati istraživanja pokazali su da je u Hrvatskoj otkriveno osam različitih podtipova i rekombinantni HIV-a pri čemu je podtip B bio najčešći (73.3% ispitanika), a zatim su slijedili podtip A1 (4.4%), CRF 12_BF (1.5%), CRF01_AE (1.5%), podtip C (1.1%), podtip F1 (1.1%), i CRF06_CPX (0.7%). Uz prethodno definirane cirkulirajuće rekombinante s definiranom nomenklaturom (CRF), otkrivene su i rekombinante podtipova B-D (10.7% ispitanika), A1-C (1.5%) i F1-B (1.1%). Iz navedenih rezultata vidljivo je da je molekularna epidemiologija u Hrvatskoj vrlo slična onoj u Sloveniji i Mađarskoj, te da je globalni trend širenja različitih rekombinantni ovog virusa vidljiv i u Hrvatskoj.

Zaključak:

Literaturni podatci ukazuju na iznimno veliku molekularnu raznolikost HIV-a koja je značajna za epidemiološka istraživanja, ali i za kliničko praćenje osoba koje žive s HIV-om, posebice u interpretaciji rezultata analize rezistencije virusa na antiretrovirusne lijekove.

Reference:

1. Giovanetti M, Ciccozzi M, Parolin C, Borsetti A. Molecular Epidemiology of HIV-1 in African Countries: A Comprehensive Overview. *Pathogens*. 2020 Dec 21;9(12):1072.
2. Hemelaar J, Elangovan R, Yun J, Dickson-Tetteh L, Fleminger I, Kirtley S, Williams B, Gouws-Williams E, Ghys PD; WHO–UNAIDS Network for HIV Isolation Characterisation. Global and regional molecular epidemiology of HIV-1, 1990-2015: a systematic review, global survey, and trend analysis. *Lancet Infect Dis*. 2019 Feb;19(2):143-155. doi: 10.1016/S1473-3099(18)30647-9. Epub 2018 Nov 30. Erratum in: *Lancet Infect Dis*. 2020 Mar;20(3):e27.
3. Hemelaar J, Elangovan R, Yun J, Dickson-Tetteh L, Kirtley S, Gouws-Williams E, Ghys PD; WHO-UNAIDS Network for HIV Isolation and Characterisation. Global and regional epidemiology of HIV-1 recombinants in 1990-2015: a systematic review and global survey. *Lancet HIV*. 2020 Nov;7(11):e772-e781.
4. Williams A, Menon S, Crowe M, Agarwal N, Bicler J, Bbosa N, Ssemwanga D, Adungo F, Moecklinghoff C, Macartney M, Oriol-Mathieu V. Geographic and Population Distributions of Human Immunodeficiency Virus (HIV)-1 and HIV-2 Circulating Subtypes: A Systematic Literature Review and Meta-analysis (2010-2021). *J Infect Dis*. 2023 Nov 28;228(11):1583-1591.
5. Planinić A, Begovac J, Rokić F, Šimičić P, Oroz M, Jakovac K, Vugrek O, Zidovec-Lepej S. Characterization of Human Immunodeficiency Virus-1 Transmission Clusters and Transmitted Drug-Resistant Mutations in Croatia from 2019 to 2022. *Viruses*. 2023 Dec 11;15(12):2408.

Porast slučajeva spolno prenosivih infekcija u Europi: epidemiološki podaci, izazovi prevencije i važnost suradnje javnog i civilnog sektora

Autor / HUHIV

Europski centar za prevenciju i kontrolu bolesti (ECDC) objavio je najnovija godišnja epidemiološka izvješća o spolno prenosivim infekcijama (SPI) za 2023. godinu, ukazujući na kontinuirani rast slučajeva u Europskoj uniji i Europskom gospodarskom prostoru (EU/EEA). Ovi podaci naglašavaju potrebu za pojačanom javnozdravstvenom intervencijom, uključujući prevenciju, testiranje i liječenje, s ciljem smanjenja širenja SPI i povezanih komplikacija.

Epidemiološki trendovi

Najnoviji podaci ukazuju na značajan porast broja prijavljenih slučajeva gonoreje i sifilisa, nastavak uzlaznog trenda zabilježenog prethodnih godina.

- **Gonoreja:** U 2023. godini prijavljeno je gotovo 100 000 potvrđenih slučajeva gonoreje u zemljama EU/EEA, što predstavlja porast od 31% u odnosu na 2022. te više od 300% u odnosu na 2014. godinu. Najveće stope među ženama zabilježene su u dobi od 20 do 24 godine, dok su kod muškaraca najviše stope među populacijom od 25 do 34 godine. Neliječena gonoreja može dovesti do ozbiljnih zdravstvenih posljedica, uključujući upalne bolesti zdjelice i neplodnost.
- **Sifilis:** U 2023. prijavljeno je 41 051 potvrđenih slučajeva sifilisa, što je povećanje od 13% u odnosu na prethodnu godinu i dvostruko povećanje u odnosu na 2014. godinu. Većina slučajeva (72%) zabilježena je među muškarcima koji imaju spolne odnose s muškarcima (MSM), no primjetan je porast među ženama svih dobnih skupina. Neliječeni sifilis može imati dugoročne posljedice na kardiovaskularni i živčani sustav te uzrokovati ozbiljne komplikacije tijekom trudnoće.
- **Klamidija:** Unatoč usporavanju rasta broja prijavljenih slučajeva klamidije u 2023., ova infekcija ostaje najčešća bakterijska spolno prenosiva bolest u Europi, s više od 230 000 prijavljenih slučajeva. Najviše su pogođene mlade žene u dobi od 20 do 24 godine.

Antimikrobna rezistencija i izazovi liječenja

Sve veća otpornost gonoreje na antibiotike predstavlja ozbiljan izazov za javno zdravlje, ugrožavajući učinkovitost dostupnih terapija. ECDC aktivno prati antimikrobnu rezistenciju (AMR) kod *Neisseria gonorrhoeae* te surađuje s državama članicama na jačanju nadzora i razvijanju strategija za smanjenje rizika otpornosti na antibiotike.

Faktori koji doprinose porastu SPI

Porast broja prijavljenih slučajeva može se djelomično objasniti povećanom dostupnošću testiranja u određenim populacijama. Međutim, potrebna su daljnja istraživanja kako bi se procijenili drugi čimbenici, uključujući promjene u seksualnom ponašanju, smanjenu upotrebu kondoma i povećan broj seksualnih partnera.

Preporuke za prevenciju i kontrolu SPI

S obzirom na zabrinjavajuće trendove, ECDC naglašava važnost proaktivnih mjera za smanjenje učestalosti SPI, uključujući:

- **Promicanje sigurnih seksualnih praksi,** uključujući dosljednu i pravilnu upotrebu kondoma za vaginalni, analni i oralni seks.
- **Povećanje dostupnosti testiranja** i edukacija o važnosti ranog otkrivanja infekcija, osobito među populacijama pod povećanim rizikom.
- **Jačanje svijesti o simptomima SPI,** poput iscjetka, boli pri mokrenju, čireva ili osipa u genitalnom području, te poticanje rane medicinske intervencije.
- **Unaprjeđenje strategija liječenja** i nadzora kako bi se spriječilo daljnje širenje infekcija i smanjio rizik od antimikrobne rezistencije.

Rano otkrivanje i pravovremeno liječenje ključni su za sprječavanje komplikacija i prekidanje lanca prijenosa SPI. S obzirom na rastući javnozdravstveni izazov, nužna je integracija multidisciplinarnih pristupa u edukaciji, prevenciji i liječenju kako bi se smanjio teret ovih infekcija na europskoj razini.

Uloga organizacija civilnog društva u prevenciji SPI

Institucionalni zdravstveni sustav ima ključnu ulogu u dijagnostici i liječenju SPI, no iskustva brojnih europskih zemalja pokazuju da njegova nadogradnja kroz djelovanje organizacija civilnog društva (OCD) može značajno doprinijeti prevenciji i smanjenju pojavnosti SPI, posebice među mladima i rizičnim skupinama.

Organizacije civilnog društva često imaju snažnu povezanost s lokalnim zajednicama i omogućuju pristup osobama koje su teže dostupne kroz standardne zdravstvene sustave, uključujući mlade, LGBTQ+ zajednicu, osobe koje prakticiraju rizično seksualno ponašanje i one koje imaju smanjen pristup zdravstvenim uslugama. Neke od ključnih aktivnosti OCD-a u ovom području uključuju:

- **Edukaciju i osvještavanje:** Organizacije civilnog društva često provode interaktivne radionice, kampanje i digitalne alate (mobilne aplikacije, online kvizove, društvene mreže) koji mladima nude priliku za neformalno učenje o zaštiti spolnog zdravlja.
- **Besplatno i anonimno testiranje:** U suradnji sa zdravstvenim ustanovama, OCD-i često nude besplatno, brzo i anonimno testiranje na SPI, što može potaknuti mlade i rizične skupine da se testiraju bez straha od stigmatizacije.
- **Pružanje podrške i savjetovanja:** Mnogi OCD-i nude psihosocijalnu podršku osobama koje su suočene s dijagnozom SPI, pomažući im u procesu liječenja i emocionalne prilagodbe.
- **Distribuciju zaštitnih sredstava:** Kroz svoje aktivnosti, OCD-i često distribuiraju besplatne kondome i edukativne materijale, čime potiču sigurno seksualno ponašanje.

Važnost sinergije zdravstvenog sustava i društvene zajednice

Učinkovita prevencija SPI zahtijeva koordiniranu suradnju između zdravstvenih institucija i organizacija civilnog društva. Institucionalni sustav osigurava medicinsku stručnost, resurse i infrastrukturu, dok OCD-i omogućuju dodatni doseg i inovativne metode angažiranja mladih i rizičnih skupina. Ova sinergija omogućuje:

- **Širenje dostupnosti testiranja i liječenja,** osobito među populacijama koje iz različitih razloga izbjegavaju kontakt sa zdravstvenim sustavom.
- **Smanjenje stigmatizacije** kroz aktivnosti zajednice koje promiču inkluzivnost, prihvaćanje i destigmatizaciju razgovora o spolnom zdravlju.
- **Integraciju digitalnih alata** za edukaciju i prevenciju, čime se omogućava bolji doseg među mladima koji konzumiraju informacije putem mobilnih aplikacija i društvenih mreža.
- **Jačanje zdravstvene pismenosti** kroz zajedničke programe formalnog i neformalnog obrazovanja.

Zaključak

S obzirom na zabrinjavajuće epidemiološke trendove SPI u Europi, nužna je provedba multidisciplinarnih javnozdravstvenih strategija koje uključuju preventivne aktivnosti, ranu dijagnostiku i liječenje. Organizacije civilnog društva imaju ključnu ulogu u jačanju prevencije i nadopunjavanju institucionalnog zdravstvenog sustava, posebice u radu s mladima i rizičnim skupinama.

Sinergija zdravstvenog sektora i društvene zajednice ključna je za osiguravanje sveobuhvatnog pristupa spolnom zdravlju, smanjenje stigme i poticanje odgovornog seksualnog ponašanja. Kontinuirana suradnja i inovativne strategije javnozdravstvenih i civilnih aktera mogu značajno doprinijeti smanjenju stope SPI i očuvanju zdravlja mladih generacija u Europi.

Izvor prilagođenog sadržaja: <https://www.ecdc.europa.eu/en/news-events/sti-cases-continue-rise-across-europe>

Praćenje i zaštita spolnog i reproduktivnog zdravlja u Engleskoj - primjer dobre prakse

Autorica / prim. Tatjana Nemeth Blažić, dr. med. specijalist epidemiologije, Hrvatski zavod za javno zdravstvo

Ovo je priča o iskustvima sa sudjelovanjem u edukacijskom programu studijskog boravka i (do) edukacije epidemiologa o temama iz područja epidemiologije i javnog zdravstva u sklopu programa pod nazivom „Senior Exchange programme“ koji je organizirao Europski centar za prevenciju i kontrolu zaraznih bolesti (ECDC).

Nakon poziva ECDC-a za sudjelovanje u programu „Senior Exchange“ i odobrenja moje nominacije od nadležnih stručnjaka u Republici Hrvatskoj, ispunila sam obrazac u kojem sam naznačila područje interesa. Dodijeljen mi je mentor iz Public Health England koji mi je osmislio program studijskog boravka na temelju mog iskaza interesa za edukaciju u području praćenja infekcije HIV-om, virusnih hepatitisa i spolno prenosivih infekcija (SPI) te organizacije zaštite spolnog i reproduktivnog zdravlja.

Program mog trodnevnog studijskog boravka održao se u rujnu 2019. godine, a sastojao se od posjeta klinici za SPI i spolno zdravlje Mortimer Market Centre (GUM clinic) te posjeta Odjelu za HIV, virusne hepatitise i SPI u Public Health England u Londonu, a uključivao je sljedeće teme:

1. Posjet SPI klinici (GUM clinic)
2. Sudjelovanje na sastanku tima za klinička istraživanja u klinici za SPI
3. Prezentacija mogućnosti za vizualizaciju podataka
4. Nacionalni program probira na klamidiju i praćenje klamidijske infekcije u Engleskoj
5. Pregled praćenja, prikupljanja i analize podataka iz GUM klinika
6. Pregled praćenja infekcije HIV-om u Engleskoj
7. Pregled praćenja SPI u Engleskoj
8. Pregled praćenja učinkovitosti i evaluacije programa cijepljenja protiv HPV-a
9. Pregled praćenja i kontrole virusnih hepatitisa u Engleskoj

U sklopu posjeta jednoj od GUM klinika, kojih u Engleskoj ima oko 200, vidjela sam organizaciju, prostorije i **način rada** klinike. Klinike su plaćene od lokalne uprave, stručnjaci koji tamo rade su

liječnici specijalisti za SPI i spolno zdravlje, a neki rade dio radnog vremena i u drugim zdravstvenim ustanovama, primjerice u PHE, što je ustanova slična našem Hrvatskom zavodu za javno zdravstvo.

GUM klinika je skraćenica od klinike za genitourinarnu medicinu (*Genito-Urinary Medicine*), a zovu ih i klinikama za seksualno zdravlje. To je besplatna i povjerljiva klinika specijalizirana za pitanja iz područja genitalnog zdravlja i uključuje kontracepciju, testiranje na HIV i SPI, liječenje i savjete za zaštitu spolnog i reproduktivnog zdravlja.

U Engleskoj je javno zdravstvo, uključujući područje zaštite spolnog zdravlja jako dobro organizirano. Klinike za SPI financira lokalna uprava, kojih ima oko 150 u Engleskoj, i oko 30-ak u Londonu, i koje moraju financirati usluge iz područja zaštita spolnog zdravlja za svoje lokalno stanovništvo.

Liječenje infekcije HIV-om te pilot istraživanje predekspozicijske profilakse HIV infekcije (PrEP) se financira kroz nacionalnu službu - *National Health Service* (NHS). Usluge vezano uz PrEP za infekciju HIV-om su besplatne za korisnike, a provodile su se prvo kroz pilot istraživanje učinka (*impact trial*), na temelju čijih rezultata će odlučiti o daljnjoj organizaciji tog programa na nacionalnoj razini.

Usluge koje pružaju SPI klinike su anonimne, besplatne za korisnike i mogu doći svi koji su u potrebi bez obzira na mjesto stanovanja, no uglavnom dolaze oni koji žive na tom području. Za dolazak u kliniku ne treba uputnica liječnika, a podaci se upisuju pod jedinstvenom šifrom koja omogućava praćenje korisnika unutar klinike, i temelji se na poštanskom broju manjeg teritorijalnog područja na kojem živi korisnik (tzv. *residence number*).

Sve pružene usluge i rezultati testiranja i pretraga upisuju se u e-karton korisnika, a ti podaci koji se rutinski bilježe tijekom rada u klinici svaka tri mjeseca se u elektronskoj formi dostavljaju u platformu u PHE u svrhu praćenja SPI, uključujući podatke iz PrEP pilot istraživanja koji se dostavlja jednom mjesečno. Ako korisnik dolazi iz drugog područja nego gdje se nalazi klinika, račun o učinjenim zdravstvenim uslugama (pretrage, pregledi, liječenje) se šalju u područje u kojem živi korisnik.

Stručnjaci koji rade u SPI klinikama su liječnici specijalisti za SPI i spolno zdravlje, koji često rade dio radnog vremena i u drugim zdravstvenim ustanovama (primjerice u PHE), zatim infektolozi, te drugi zdravstveni djelatnici kao što su medicinske sestre. U klinikama je atmosfera prijateljska i opuštena, osoblje ne nosi bijele kute. Za dolazak korisnika potrebna je online najava s opisom problema što se može obaviti putem obrasca na mrežnim stranicama SPI klinike gdje je sve detaljno objašnjeno, no u slučaju simptoma ili hitnog stanja mogu doći i bez najave.

Organizacijski, GUM klinika je podijeljena na dio za dijagnostiku, liječenje SPI te dio za HIV i virusne hepatitise. Temeljem online prijave i tijekom trijaže odvajaju simptomatske i asimptomatske korisnike koji se obrađuju na različitim katovima.

GUM clinic, Odjel za SPI, Mortimer Market Centre, Capper Street, Off Tottenham Court Road, London

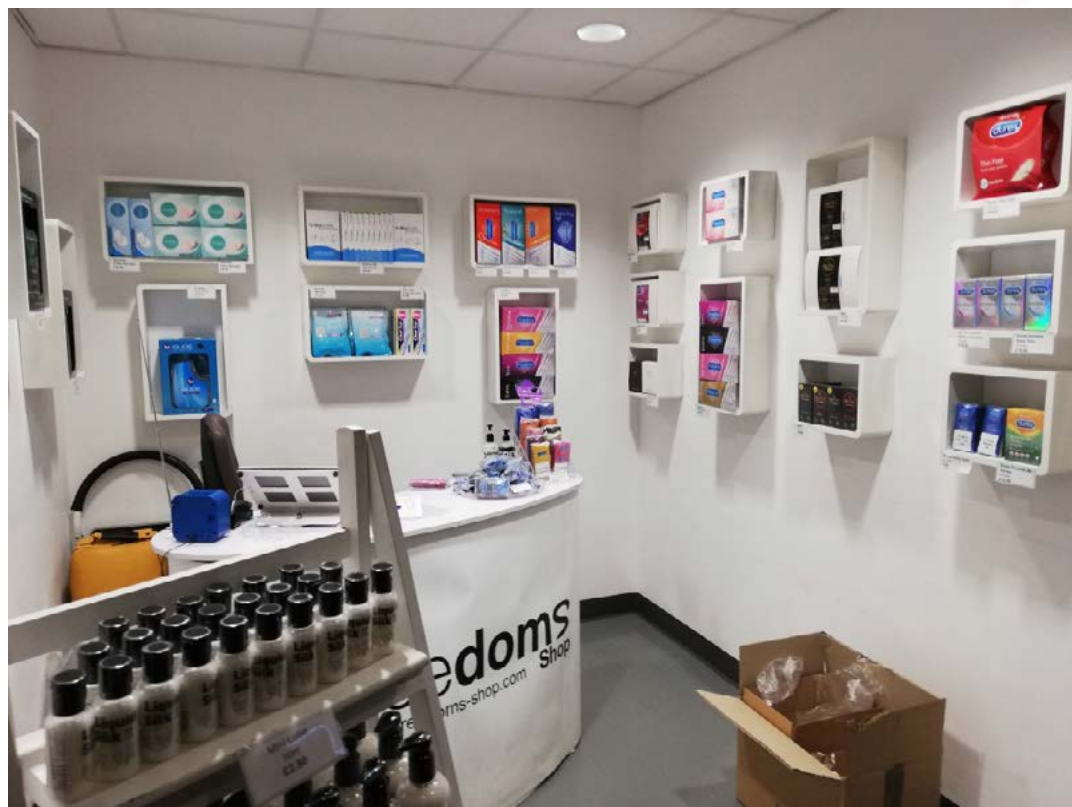
GUM clinic, Odjel za HIV, Mortimer Market Centre, Capper Street, Off Tottenham Court Road, London

U klinici postoji mini laboratoriji za jednostavniju i brzu dijagnostiku SPI, što omogućuje dijagnosticiranje češćih SPI na licu mjesta.

Mini laboratorij u SPI (GUM) klinici Mortimer Market Centre, London

Na ulazu je trgovina s prodajom kondoma i lubrikanata po povoljnijim cijenama, koji se prodaju ako netko želi veće količine, dok se za individualne potrebe korisnicima dijele besplatno prilikom posjeta i savjetovanja u klinici.

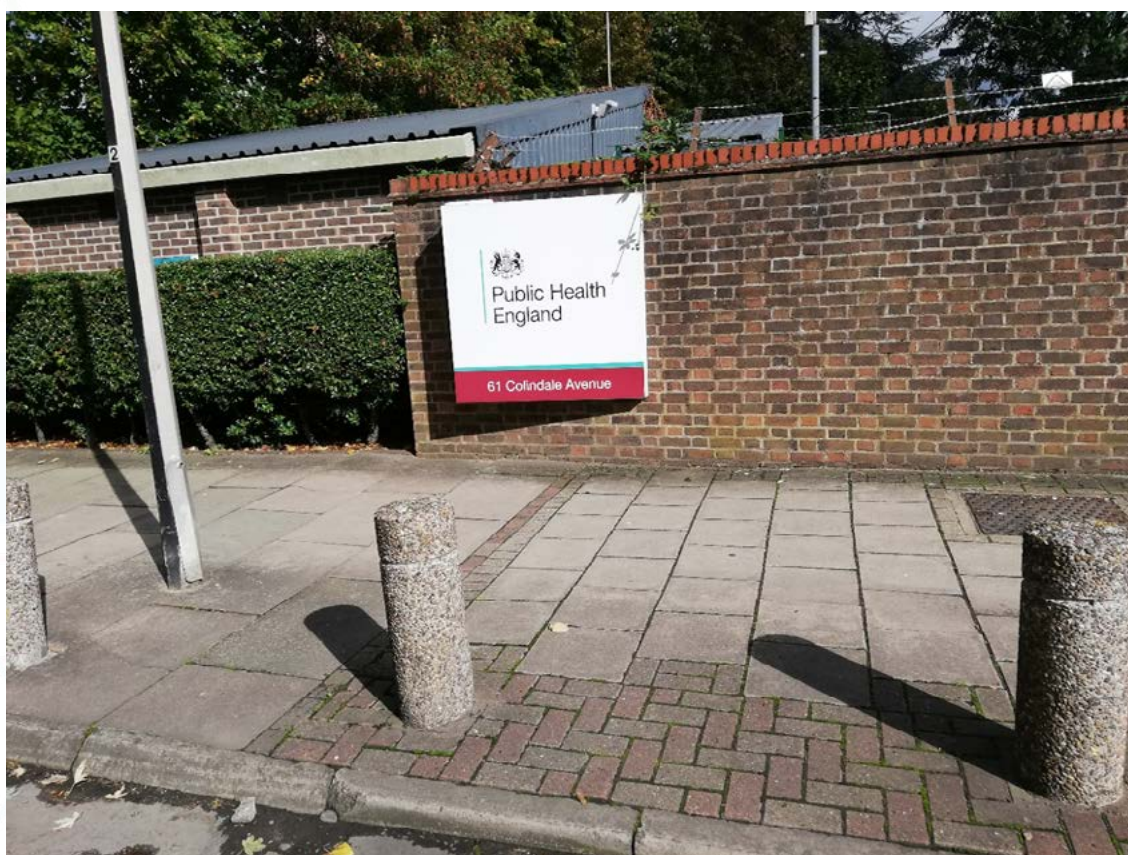

Trgovina s najpovoljnijim cijenama kondoma i lubrikanata na ulazu u SPI (GUM) kliniku, Mortimer Market Centre, Capper Street, Off Tottenham Court Road, London

U sklopu posjeta GUM klinici sudjelovala sam na redovnom tjednom sastanku tima za klinička istraživanja (CENTRE FOR CLINICAL RESEARCH IN INFECTION AND SEXUAL HEALTH INSTITUTE FOR GLOBAL HEALTH). U klinici se provodi velik broj istraživanja iz područja infekcije HIV-om i SPI koje provodi tim od tridesetak liječnika, medicinskih sestara i drugih stručnjaka, koji se tjedno sastaje radi planiranja, praćenja i koordinacije provedbe istraživanja (*Clinical trials team meeting*). Desetak istraživanja su bila u tijeku uključujući one za koje prate ishode za vrijeme mog radnog posjeta (npr. IMPACT, Jenner II, PETRAM, CIPHER, Hiv bioresource, POPPY Liver Study, PRIME FSH Study, GENAfrica, WISARD...), a približno toliko je bilo u planu za skoriju provedbu.

U SPI klinikama svim djelatnicima je vrlo važno osiguranje i unaprjeđenje kvalitete rada. Osoblje ima tjedne sastanke za superviziju, razmjenu informacija i edukaciju tima. Prate se pokazatelji evaluacije rada liječnika i usluga klinike, na nekoliko razina: ocjene korisnika – svakog liječnika i ukupne službe, međusobno ocjenjivanje djelatnika (peer evaluacija), te samoprocjena rada. Analize i izvještaji evaluacije rada šalju se onima koji financiraju rad klinike, koji rezultate procjene kvalitete uzimaju u obzir prilikom odlučivanja o financiranju usluga.

Prilikom posjeta PHE, s djelatnicima Odjela za HIV, virusne hepatitise i SPI, razgovarala sam na temu praćenja SPI, virusnih hepatitisa i infekcije HIV-om, praćenja podataka programa probira klamidijske infekcije (tzv. CCAD), programa cijepljenja protiv HPV-a, pokazatelja rada klinika za SPI (tzv. GUMCAD) te alata za vizualizaciju podataka praćenja SPI.

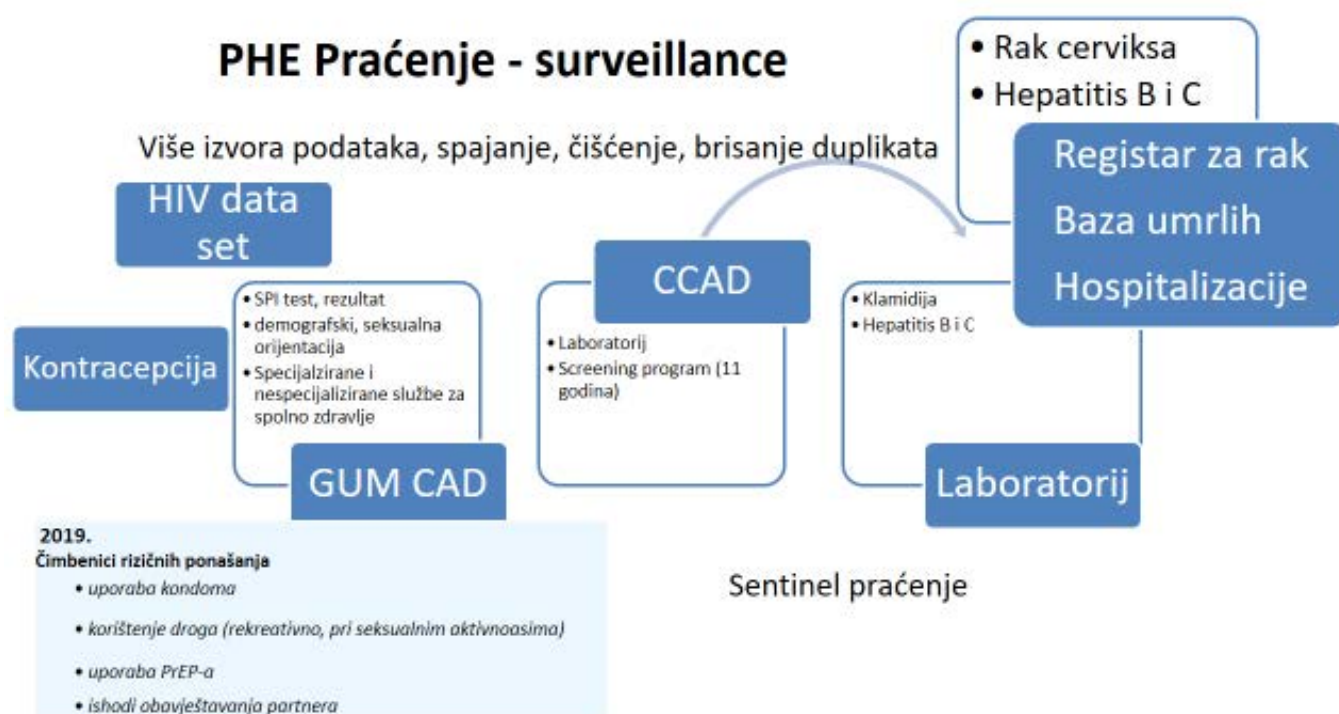

Ulaz u Public Health England, 61 Colindale Avenue, London

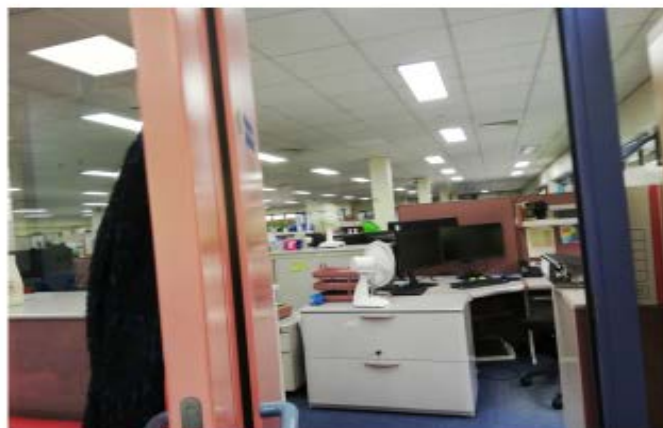
Ulaz Public Health England, 61 Colindale Avenue, London

Glavni dojam koji sam stekla prilikom posjeta Odjelu za praćenje HIV infekcije, virusnih hepatitisa i SPI u PHE je da imaju jako veliki broj pseudoanonimiziranih podataka iz različitih izvora (broj testiranja na HIV i SPI, zdravstvenih usluga pružene u SPI klinikama, uključujući bihevioralne podatke korisnika, podaci o testiranjima na klamidiju i hepatitis iz laboratorija, podaci registra umrlih, registra za rak...) koje spajaju, analiziraju i izrađuju kompleksne i interaktivne izvještaje, dostupne na internetskim stranicama PHE, od čega dio izvještaja nije javno dostupan, već samo za lokalne stručnjake koji imaju pristupne podatke.

Shematski prikaz izvora i tijeka podataka u praćenju infekcije HIV-om, virusnih hepatitisa i SPI u PHE

Informatički sustav za prikupljanje i analizu podataka je dobro razvijen i omogućuje jednostavnu i dobru obradu podataka i izradu izvještaja, a u svrhu prikupljanja i poboljšanja kvalitete podataka djelatnici PHE gotovo na dnevnoj razini komuniciraju s kliničarima. U sklopu praćenja učinkovitosti i evaluacije programa cijepljenja protiv HPV-a prikupljaju i analiziraju broj prijave HPV infekcija i spolnih bradavica čiji trendovi pokazuju značajan pad nakon uvođenja cijepljenja, provode istraživanja seroprevalencije antitijela na HPV, te testiranje HPV tipova u uzorcima tkiva raka vrata maternice. Obveza dostavljanja podataka o SPI i infekciji HIV-om ugrađena je u ugovore financiranja programskih aktivnosti pružanja zdravstvenih usluga.

Uredi PHE Odjela za praćenje HIV-a, virusnih hepatitisa i SPI

Poruku iz razgovora s voditeljem Odjela, profesorom Noel Gillom, i koju sam ponijela kući je da je za njihov uspjeh u prikupljanju podataka velikim dijelom, ako ne i jedino zaslužan jedinstven zajednički stav svih dionika u zemlji da je praćenje HIV infekcije, virusnih hepatitisa, SPI i pokazatelja spolnog zdravlja nacionalni prioritet, i da je u epidemiološkom praćenju važno napraviti ravnotežu između nastojanja epidemiologa da sazna sve podatke i kontakte za identificiranje pojedinog slučaja i specijalista javnog zdravstva koji nastoji dobiti što više anonimiziranih podataka za stvaranje šire slike pokazatelja kretanja pojedine bolesti ili osobina oboljelih u zajednici, društvu ili zemlji u cjelini.

I za kraj...

Seksualno i reproduktivno zdravlje jedno je od ključnih područja javnog zdravlja. Prikazivanje primjera dobre prakse u ovom području ne samo da pruža uvid u uspješne inicijative, već također doprinosi širenju svijesti o važnosti pristupa kvalitetnim uslugama koje podržavaju i štite ljudska prava i zdravlje zajednice. Ova priča može biti nekome izvor informacija i ideja kako uspostaviti i/ili unaprijediti usluge zaštite i unaprjeđenja seksualnog i reproduktivnog zdravlja.

volim zdravlje

www.volimzdravlje.hr

powered by HUHIV

USLUGE

TESTIRANJE

Naš centar nudi profesionalnu pomoć u testiranju na spolno prenosive bolesti (STB) i HIV. Testiranje je jednostavno, brzo i besplatno. Rezultate možete saznati već nekoliko dana nakon testiranja.

E-UČENJE

Centar nudi online edukativne materijale i savjetovanje u području spolnog i reproduktivnog zdravlja. Svi materijali su dostupni na našem web-sajtu i aplikaciji.

VOLIM SPOLNO ZDRAVLJE

Uz odgovarajuću pomoć stručnjaka i savjetovanje, možete se zaštititi od spolno prenosivih bolesti i HIV-a. Naš centar vam može pomoći u tome.

SAVIJETOVANJE I PODRŠKA

Naš centar nudi stručno savjetovanje i podršku osobama koje imaju pitanja ili probleme vezane za spolno i reproduktivno zdravlje. Savjetovanje je besplatno i anonimno.

STRUČNI MEDICINSKI ČLANCI

Naš centar nudi stručne medicinske članke o spolnom i reproduktivnom zdravlju. Članci su dostupni na našem web-sajtu i aplikaciji.

PODRŠKA OBOLELIJIMA

Naš centar nudi podršku osobama koje su oboljele od spolno prenosivih bolesti i HIV-a. Podrška je besplatna i anonimna.

DRUŠTVENA ZAJEDNICA

Naš centar nudi podršku osobama koje su oboljele od spolno prenosivih bolesti i HIV-a. Podrška je besplatna i anonimna.

POPULARIZACIJOM STEM-A DO OČUVANJA JAVNOG ZDRAVLJA

Naš centar nudi podršku u popularizaciji STEM-a kao sredstva za očuvanje javnog zdravlja. Podrška je besplatna i anonimna.

učim

testiram se

1.12. obilježava se Svjetski dan AIDS-a i dan važnosti primjene znanja u zaštiti spolnog i reproduktivnog zdravlja!

Očuvanje zdravlja i prevencija bolesti započinje znanjem. Primjenom znanja čuvamo svoje mentalno, tjelesno, spolno i socijalno zdravlje. www.volimzdravlje.hr je izvor znanja za sve one kojima je zdravlje na prvome mjestu!

Projekt je sufinancirala Europska unija iz Europskog socijalnog fonda.

Europski projekt EHR- STI: pojačano praćenje gonoreje korištenjem elektroničkih zdravstvenih zapisa (EHR)

Autorica / prim. Tatjana Nemeth Blažić, dr. med. specijalist epidemiologije, Hrvatski zavod za javno zdravstvo

Projekt EHR-STI -Praćenje spolno prenosivih infekcija (SPI) – gonokoknih infekcija – na temelju rutinski zabilježenih elektroničkih zdravstvenih zapisa (HER) – (STI gonococcal infections surveillance based on electronic health records), u kojem je uz petnaestak zemalja članica EU/EEA sudjelovala i Hrvatska, provodio se od 2024. do veljače 2025. godine.

Opći cilj je bio istražiti, pilotirati i evaluirati mogućnosti novih izvora podatka u svrhu praćenja na temelju korištenja elektroničkih zdravstvenih podataka o gonoreji koji su zabilježeni tijekom pružanja usluga u sustavu zdravstva ili u sklopu preventivnih programa u zajednici.

Projekt se provodio u sklopu europskih projekata u području razvoja i provedbe praćenja zaraznih bolesti korištenjem rutinski zabilježenih elektroničkih zdravstvenih zapisa prilikom pružanja zdravstvenih usluga u epidemiološke svrhe u zemljama Europske unije i Europske ekonomske zajednice – EU/EEA, a financirali su ga Europski centar za prevenciju i kontrolu zaraznih bolesti (ECDC) i organizacija za epidemiološka istraživanja Epiconcept.

Epidemiologija gonoreje u Europi

Prema podacima Europskog centra za prevenciju i kontrolu bolesti (ECDC), gonoreja je druga najčešće prijavljena SPI u zemljama Europske unije/ Europskog gospodarskog prostora (EU/EEA), nakon klamidije. Tijekom posljednjeg desetljeća zabilježen je trend porasta učestalosti gonokoknih infekcija u EU/EEA. Učestalost gonoreje porasla je s 8, 2 na 100 000 stanovnika na 31,7 na 100 000 stanovnika od 2009. do 2019. U 2022. godini prijavljen je 70 881 potvrđeni slučaj gonoreje u 28 zemalja EU/ EEA, s ukupnom stopom prijave od 17,9 slučajeva na 100 000 stanovnika, što predstavlja povećanje od 48% u ukupnoj stopi prijave u usporedbi s 2021. Kad se iz vremenske serije isključi UK, gonoreja Stopa prijavljivanja za EU/EEA u 2022. bila je najviša zabilježena od početka europskog nadzora SPI 2009. Populacija u većem riziku zaraze Mlađe osobe, osobito mlađe od 25 godina, te muškarci koji imaju spolne odnose s muškarcima (MSM) imaju veću vjerojatnost zaraze.

Epidemiologija gonoreje u Hrvatskoj

Prema podacima pristiglih prijava u Registar zaraznih bolesti HZJZ-a (Nacionalni informacijski javnozdravstveni sustav - NAJS), u razdoblju od 2019. do 2023. godine broj oboljelih od gonoreje bio je 119, a u prosjeku je bilo 24 prijave godišnje.

Najviše oboljelih prijavljeno je u 2019. godini (41), a najmanje u 2020 (12). Muškarci češće obolijevaju u odnosu na žene (oboljelo je 100 muškaraca i 19 žena), populacija pod povećanim rizikom za gonoreju uključuje muškarce koji imaju spolne odnose s muškarcima (MSM). Najčešće su oboljeli u dobnim skupinama od 20 do 29 te 30 do 39 godina u oba spola.

Antimikrobna rezistencija gonokoka u Hrvatskoj

Antimikrobna rezistencija (AMR) kod gonokoka je česta i sve veći problem koji potencijalno može ugroziti liječenje gonoreje u EU/EEA. Praćenje AMR-a je ključno za otkrivanje nove i rastuće rezistencije na antimikrobne lijekove. ECDC od 2009. godine provodi program EuroGASP nadzora nad AMR gonokoka u Europi, u kojem od 2025. godine sudjeluje i Hrvatska, u cilju praćenja pojave slučajeva smanjene osjetljivosti gonokoka na antibiotike. Prema dostupnim podacima praćenja AMR gonokoka u Hrvatskoj nema razvoja rezistencije na cefalosporine viših generacija (ceftriakson, cefiksime) i azitromicin. No i dalje, zabrinjava brzi razvoj i širenje otpornosti u NG, na nivou EU, na donedavno djelotvorne kinolone, cefalosporine treće generacije, ali i makrolide, što ograničava mogućnost liječenja.

Postojeći sustav praćenja gonoreje i izazovi

Praćenje gonoreje u Hrvatskoj je integrirano u epidemiološki informacijski sustav prijava zaraznih bolesti koji je sastavni dio Nacionalnog javnozdravstvenog informacijskog sustava (NAJS). Temelji se primarno na sustavu prijava zaraznih bolesti koji je generaliziran/sveobuhvatan, pasivan i reguliran zakonskim propisima te koristi EU definicije slučaja. Prijavljivanje se provodi velikom većinom elektroničkim putem, iz privatnog sektora

i nekih bolnica u papirnatom obliku, zakonska obveza prijavljivanja odnosi se na sve liječnike u zdravstvenom sustavu (javnom i privatnom), a prikupljaju se individualne prijave oboljenja i smrti od zarazne bolesti.

Potreba za unaprjeđenjem praćenja gonoreje

Na temelju iskustva i s obzirom na poznate slabosti postojećih pasivnih sustava prikupljanja prijave zaraznih bolesti s mogućnošću podprijavljivanja, te uzimajući u obzir činjenicu trenda porasta pojavnosti gonoreje te antimikrobne rezistencije gonokoka u zemljama EU/EEA, postoji potreba za unaprjeđenjem sustava praćenja gonoreje i drugih SPI.

Svrha projekta je unapređenje postojećeg sustava praćenja zaraznih bolesti u okviru platforme NAJS prema tehničkim mogućnostima i javnozdravstvenim potrebama uključivanja drugih izvora podataka koje smo ocijenili kao izvedive i najvažnije s obzirom na potrebe dodatnog praćenja SPI, s fokusom na gonokokne infekcije.

Dostupni izvori rutinski zabilježenih elektroničkih zdravstvenih zapisa

Potencijalni drugi izvori koji bi se mogli koristiti za praćenje gonoreje su izvori iz službene zdravstvene statike koji uključuju podatke o testiranjima iz mikrobioloških laboratorija, registriranim dijagnozama iz ginekoloških ambulanti primarne zdravstvene zaštite te ordinacija liječnika obiteljske medicine te podaci o hospitalizacijama u stacionarnim ili dnevnim bolnicama za dijagnoze povezane s gonorejom. Također, izvori podataka za praćenje mogu biti i podaci iz mreže centara za dobrovoljno, besplatno i anonimno savjetovanje i testiranje na HIV, virusne hepatitise i SPI (CST).

Izvori podataka za EHR i tip praćenja u ovom projektu

U sklopu ovog projekta analizirali smo mogućnosti korištenja potencijalnih drugih izvora EHR podataka za praćenje gonoreje, te je kao dodatni izvor podataka u ovom projektu odabran laboratorijski informacijski sustav (LIS). Dodatno se istražila mogućnost korištenja podataka iz CST-a. Jedan od dodatnih izvora podataka za testiranje u pilot projektu je i centar za dobrovoljno testiranje na HIV, hepatitise i SPI Hrvatske udruge za borbu protiv HIV-a i virusnih hepatitisa (CheckPoint Zagreb i

Centar za zdravlje mladih).

Sustav praćenja u pilot projektu je sentinel dizajna, na subnacionalnoj/regionalnoj razini. Za sentinel mjesta prikupljanja podataka odabrana su dva mikrobiološka laboratorija: jedan u bolnici (KBC Osijek) i jedan u zavodu za javno zdravstvo (HZJZ) iz dvije različite županije, te tri CST-a iz jedne županije od kojih dva djeluju u organizaciji civilnog društva (HUHIV i Iskorak), a jedan u zavodu za javno zdravstvo (HZJZ). Vrsta izvora podataka i ustanove/organizacije unutar njega odabrane su uzimajući u obzir dostupnost podataka o testiranju na gonoreju te tehničke, infrastrukturne i organizacijske mogućnosti prikupljanja podataka: odabrana su sentinel mjesta koja imaju potencijalno informatičko rješenje za dostavljanje EHR podataka nastalih u rutinskom radu i koje testiraju gonoreju.

Prikupljanje i analiza podataka

Podaci će se iz oba izvora prikupljati na individualnoj razini (case-based). Usvrhu automatskog prikupljanja podataka iz laboratorija KBC-a razvijen je model koji uključuje standardizaciju šifrnika laboratorijskih pretraga i rezultata testiranja, a podaci će se putem LIS-a prikupljati na središnju platformu HZJZ-a. Podaci iz laboratorija HZJZ-a će se prikupljati direktno iz njegovog sustava. Povezivanje laboratorijskih podataka (LIS) i prijave zaraznih bolesti (NAJS) će se provoditi korištenjem jedinstvenog identifikatora (OIB – osobni identifikacijski broj ili MBO -matični broj osiguranika).

Podatke iz CST centara će se u obliku Excel baze s anonimnim podacima dostavljati jednom mjesečno na posebno kreiran server u HZJZ-u. Podaci iz CST-a sadrže podatke o testiranjima na gonoreju, HIV, hepatitis B i C te HIV i bihevioralne podatke o spolnom ponašanju i rizičnim ponašanjima za zarazu. Statistička analiza prikupljenih podataka provodit će se u HZJZ-u. Za potrebe izvještavanja podaci će se anonimizirati te izvještavati u zbirnom obliku.

Ciljevi praćenja gonoreje korištenjem EHR temeljem podataka iz laboratorija

- Praćenje broja gonokoknih infekcija detektiranih u laboratorijskom sustavu i trenda njihove pojavnosti i dobne/spolne distribucije oboljelih u općoj populaciji kao dodatni/komplementarni izvor podataka epidemiološkog praćenja

Cilj praćenja gonoreje temeljem EHR podataka iz CST-a

- Praćenje bihevioralnih podataka iz CST centara
- Praćenje prevalencije i trendova bihevioralnih pokazatelja rizičnog spolnog ponašanja (npr. korištenje kondoma, broj partnera) u ključnim populacijama/osobama s većim rizikom za zarazu
- Praćenje broja testiranja i udio pozitivnih rezultata testiranja na gonoreju, druge SPI i HIV kod korisnika CST centara

U sljedećoj fazi projekta koji će se provoditi tijekom 2025. i 2026. godine, provodit će se pilotiranje prikupljanje podataka, izrada izvještaja te evaluacija prikupljanja dodatnih podataka.

Izazovi i planovi za budućnost

Glavni izazovi i barijere u provedbi projekta uključuju sljedeća područja:

- informatičku infrastrukturu: ograničenja informacijskog sustava laboratorija i CST-a (različite platforme/programska rješenja za bilježenje podataka koje nisu povezane, nestandardizirani, heterogeni i nestrukturirani podaci npr. nalaz laboratorijskog testiranja u pdf formatu)
- geografsku i demografsku reprezentativnost (subnacionalna, regionalna pokrivenost, prigodni uzorak)
- obuhvat populacije koja je u riziku (sentinel laboratoriji testiraju mali broj uzoraka na gonoreju)

Praćenje zaraznih bolesti važna je mjera sprječavanja i suzbijanja zaraznih bolesti i jedan je od ciljeva u globalnim i nacionalnim strategijama i planovima prevencije zaraznih bolesti. Ključno je za planiranje, evaluaciju i unaprjeđenje učinkovitosti preventivnih mjera i programa. Stoga ga je potrebno kontinuirano unaprjeđivati i prilagođavati sukladno promjenama u zdravstvu i dostupnim tehnologijama.

Unatoč potencijalnim izazovima i ograničenjima, projekt EHR-STI koji uključuje korištenje podataka iz drugih izvora u svrhu nadopune postojećeg praćenja gonoreje na temelju prijava oboljenja, mogao bi doprinijeti unaprjeđenju praćenja i prevencije gonoreje i ostalih SPB u Hrvatskoj, te poslužiti kao model za unaprjeđenje praćenja drugih zaraznih bolesti.

Uloga medicinskih sestara i tehničara u prevenciji i liječenju infekcije HIV-om i virusnih hepatitis

Autori / prim. Tatjana Nemeth Blažić, dr. med. specijalist epidemiologije, Hrvatski zavod za javno zdravstvo / Antonio Blažić, učenik 5. razreda Škole za medicinske sestre Vinogradska

Infekcija HIV-om i hepatitis B i C su jedan od javnozdravstvenih i zdravstvenih prioriteta u Hrvatskoj. Medicinske sestre i tehničari pri skrbi za osobe oboljele od infekcije HIV-om, hepatitis B i hepatitis C pružaju pomoć u području liječenja, prevencije, dijagnostike i ranog otkrivanja i probira. Profesionalni i empatičan pristup, direktni kontakt s pacijentom, kao i socijalna i psihološka pomoć i podrška doprinose da se pacijent osjeća ugodnije i sigurnije, smanjuju stigmatu i općenito doprinose unapređenju i povoljnijem ishodu liječenja ili drugog medicinskog postupka.

Uvod

Prema podacima Svjetske zdravstvene organizacije, procjenjuje se da oko 39 milijuna ljudi živi s HIV-om, dok oko 330 milijuna osoba ima kronični hepatitis B ili C. U Hrvatskoj je učestalost hepatitis B i C u općoj populaciji niska (manje od 1 %), a značajno je viša u populacijama koje imaju veći rizik za zarazu. Prema rezultatima istraživanja, oko 0,2 % – 0,7 % opće populacije ima kronični hepatitis B, a oko 0,5 % – 0,9 % protutijela na hepatitis C. Osobe koje injektiraju droge čine glavnu skupinu s povećanim rizikom za hepatitis C, s prevalencijom protutijela na hepatitis C od oko 30 % do 65 %. Broj novooboljelih od hepatitis B u Hrvatskoj je kontinuirano u padu nakon uvođenja cijepljenja protiv hepatitis B u nacionalni program cijepljenja. Na temelju prijava zaraznih bolesti u registar zaraznih bolesti Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo (HZJZ) posljednjih pet godina prosječno se u Hrvatskoj zabilježi godišnje oko 40 oboljelih od hepatitis B i 90 oboljelih od hepatitis C. Prema podacima Registra za HIV HZJZ-a, u razdoblju od 1985. godine, kada su zabilježeni prvi slučajevi zaraze HIV-om u Hrvatskoj, do 2024. godine je zabilježeno ukupno oko 2200 osoba kojima je dijagnosticirana infekcija HIV-om, od čega ih je 640 oboljelo od AIDS-a. U posljednjih pet godina u Hrvatskoj se prosječno godišnje bilježi 90 novih slučajeva infekcije HIV-om (uključuje i osobe koje su već prije imale poznatu dijagnozu infekcije HIV-om odnosno dijagnosticirane su i započele liječenje izvan Hrvatske), te je vidljivo smanjenje godišnje zabilježenih slučajeva zaraze HIV-om u odnosu na razdoblje prije 2019. godine.

Iako postoji veliki napredak u medicini u prevenciji, dijagnostici, i liječenju ovih bolesti, ove infekcije su još uvijek velik izazov u medicini zbog niske razina svijesti o važnosti usvajanja zaštitnih ponašanja i ranog otkrivanja odnosno testiranja osoba koje su bile u situaciji mogućeg izlaganja infekciji te problema stigme povezane s ovim bolestima.

Medicinske sestre i tehničari često su prvi kontakt pacijenata sa zdravstvenim sustavom te imaju ključnu ulogu u edukaciji i informiranju, prevenciji, dijagnostici i liječenju te pružanju podrške.

Prevencija infekcije HIV-om i virusnih hepatitis

Prevenciji ovih bolesti provodi se kroz edukaciju i informiranje, cijepljenje i pravovremeno testiranje. Liječenje oboljelih je također oblik prevencije, jer sprječava ili smanjuje rizik prijenosa infekcije na druge osobe.

Medicinske sestre i tehničari imaju značajnu ulogu u prevenciji.

Uloga medicinske sestre u primarnoj razini zdravstvene zaštite - domu zdravlja i sekundarnoj i tercijarnoj zdravstvenoj zaštiti - bolnici obuhvaća slične zadatke, ali se u pristupu, vrsti pacijenata i u medicinskim postupcima značajno razlikuje.

Preventivne mjere koje obavlja ili u kojima sudjeluje medicinska sestra/tehničar obuhvaćaju:

Edukaciju i informiranje pacijenta i zajednice

- Objašnjavanje načina prijenosa i rizičnih ponašanja koji povećavaju rizik za zarazu
- Edukacija o važnosti korištenja zaštite i usvajanja zaštitnih ponašanja
- Savjetovanje o potrebi testiranja i pravovremene dijagnoze
- Savjetovanje prije i nakon testiranja
- Objašnjavanje značenja rezultata testiranja
- Informiranje o mogućnostima i postupcima liječenja

- Edukaciju i informiranje o koristima i mogućim nuspojavama cijepljenja protiv hepatitisa B

Cijepljenje protiv hepatitisa B

- Sudjelovanje u provođenju rutinskih cijepljenja protiv hepatitisa B te cijepljenja osoba s povećanim rizikom za zarazu koje nisu cijepljene

Sigurne medicinske postupke

- Provođenje zaštitnih mjera i pravilnih postupaka prilikom rukovanja iglama, drugim oštrim predmetima i zaraznim otpadom.
- Koristiti univerzalne zaštitne mjere prilikom invazivnih medicinskih postupaka ili postupaka prilikom kojih može doći do rasprskavanja krvi ili drugih tjelesnih tekućina u medicinskim ustanovama prema svim pacijentima

Savjetovanje i testiranje

- Sudjelovanje u savjetovanju o potrebi testiranja i provođenju testiranja na HIV i hepatitis B i C.

Liječenje i skrb oboljelih od infekcije HIV-om i virusnih hepatitisa

Liječenje i skrb za oboljele od infekcije HIV-om ili virusnih hepatitisa B i C je optimalna uz multidisciplinarni pristup, a medicinske sestre/tehničari imaju važnu ulogu u medicinskim postupcima u ovom području skrbi za oboljele.

Sestrinsko područje rada uključuje:

1. Praćenje pridržavanja terapije

- Praćenje pacijenata u njihovom liječenju, pružanje informacija pacijentima vezane uz edukaciju o terapiji i moguće nuspojave.

- Podsjećanje pacijenata na potrebu uzimanja propisanih lijekova prema preporukama liječnika i važnosti redovitih kontrola kod liječnika

2. Pružanje psihosocijalne podrške

- Pomoć pacijentima u suočavanju sa stresom i stigmatizacijom.

- Pomoć rodbini pacijenata u smanjenju socijalne izolacije.

3. Rad u multidisciplinarnim timovima

- Suradnja s infektolozima, hepatolozima, obiteljskim liječnicima, psiholozima i socijalnim radnicima

- Sudjelovanje u provedbi istraživanja i novih metoda liječenja i prevencije

Zaključak

Medicinske sestre i tehničari imaju važnu ulogu u prevenciji, dijagnostici i liječenju osoba oboljelih od infekcije HIV-om i hepatitisa B i C. Njihove kompetencije, empatija i posvećenost pomažu u poboljšanju ishoda liječenja, očuvanju zdravlja i u smanjenju stigme pacijenata. Trajna edukacija i suradnja s drugim zdravstvenim djelatnicima su ključni za unapređenje zdravstvenih usluga i kvalitete života pacijenata.

Ubodni incidenti u zdravstvenoj struci: Što znaju i trebaju znati budući zdravstveni radnici?

Autori / prim. Tatjana Nemeth Blažić, dr. med. specijalist epidemiologije, Hrvatski zavod za javno zdravstvo / Antonio Blažić, učenik 5. razreda Škole za medicinske sestre Vinogradska

Ubodni incidenti, kao i izloženost potencijalno infektivnim materijalima i tjelesnim tekućinama predstavljaju svakodnevni profesionalni rizik za zdravstvene djelatnike koji rade na poslovima koji uključuju invazivne medicinske postupke odnosno gdje postoji mogućnost ozljede s oštrim predmetima i izloženosti krvi i drugim tjelesnim tekućinama. Kontakt s krvlju, tjelesnim tekućinama ili tkivima može dovesti do prijenosa infekcija kao što su HIV, hepatitis B (HBV) i hepatitis C (HCV). Stoga je od iznimne važnosti znati i primjenjivati preventivne mjere za sprječavanje ubodnog incidenta ili ozljeda oštrim predmetom, a kad se on i dogodi pravovremeno i pravilno reagirati, pravovremeno prijaviti incidente te provesti sve potrebne dijagnostičke i preventivne postupke.

Rizična izloženost (ekspozicija) u kojima je moguć prijenos virusima koji se prenose krvlju (VPK) uključuje:

- Ubod na iglu ili posjekotinu oštrim predmetom kontaminiranim krvlju, drugom moguće infektivnom tjelesnom tekućinom ili tkivom.
- Kontakt tekućine ili tkiva sa sluznicom (oko, nos, usta, genitalije) ili oštećenom kožom (npr. ogrebotina, dermatitis).
- Ugriz osobe koji dovodi do oštećenja kože i kontakta s krvlju.

VPK- „virusima koji se prenose krvlju“ smatraju se hepatitis B virus (HBV), hepatitis C virus (HCV) i virus humane imunodeficijencije (HIV).

Najviše ubodnih incidenata bilježi se među medicinskim sestrama i tehničarima (42 %), zatim među liječnicima (14 %) te stažistima i studentima (13 %). Važno je spomenuti više od 50 % ubodnih incidenata ostaje neprijavljeno, čime je povećan rizik od nepravovremenog djelovanja. Rizik se procjenjuje prema tzv. „pravilu trojke“. Serokonverzija (pojava specifičnih antitijela u krvi) u slučaju ubodnog incidenta kod zdravstvenih djelatnika je slijedeća:

- **Hepatitis B (HBV):** do 30 % (23-62)
- **Hepatitis C (HCV):** 3 % (1,8)
- **Infekcija HIV-om (HIV):** 0,3 % (perkutano), 0,09 % (preko sluznice) (0,23-0,36)

Kada je rizik za infekciju visok? Visok je u slučaju dubokih ozljeda, ozljeda predmetima vidljivo kontaminiranim krvlju, u slučaju uboda na šuplju iglu, kod osoba koje imaju visoku viremiju, kontakta infektivne tekućine sa sluznicom, tj. oštećenom kožom dulje od 15 minuta.

Ukoliko dođe do izloženosti - **što učiniti?**

Prvi korak podrazumijeva obradu rane ili sluznice. Važno je držati se slijedećih smjernica:

- Pustiti da rana spontano krvari nekoliko sekundi.
- Ne istiskivati, ni isisavati krv, ne trljati.
- Ranu isprati tekućom vodom, a zatim oprati sapunom i vodom.
- Sluznice i konjunktive odmah obilno isprati čistom vodom ili fiziološkom otopinom.
- U slučaju kontakta neozlijeđene kože s krvlju: skinuti kontaminiranu odjeću, oprati područje vodom i sapunom bez trljanja.

Incident je potrebno **prijaviti nadređenoj osobi**, a potom ispuniti potrebne zakonski propisane obrasce za daljnju evidenciju i obradu slučaja. Pravovremena prijava omogućuje brzu procjenu rizika i pravodobnu profilaksu.

Nakon toga slijedi procjena rizika i testiranje izložene osobe, ali i izvora (ako ga je moguće testirati). Evaluaciju provodi nadležni infektolog ili nadležni epidemiolog ili liječnik zadužen za prevenciju bolničkih infekcija koji će znati interpretirati anamnestičke i laboratorijske podatke testiranja, a ona uključuje:

- Vrstu i okolnosti izloženosti (dubina, vrsta predmeta, količina krvi, viremija izvora).
- Status izvora (poznat/poznat HIV/HBV/HCV pozitivni status, rizični čimbenici).

- **Serološko testiranje** izložene osobe i izvora uz njihov informirani pristanak:
 - HIV Ag/At
 - HBsAg, anti-HBc, anti-HBs (uključujući titar)
 - anti-HCV
 - U slučaju poznatog pozitivnog izvora: određivanje viremije i testiranje na rezistenciju virusa

Postekspozicijska profilaksa (PEP)

Postekspozicijska profilaksa (PEP) podrazumijeva medicinsku mjeru koja se provodi kod rizika prijenosa infekcije nakon ekspozicije te uključuje primjenu lijekova, cjepiva i imunoglobulina.

HIV PEP

Kako bi se prevenirala infekcija HIV-om, nakon rizične izloženosti primjenjuje se PEP antiretrovirusnim lijekovima. Učinkovitost PEP-a u sprječavanju infekcije HIV-om je visoka i iznosi 80-85%. Liječnik procjenjuje rizik zaražavanja HIV-om i odlučuje o uvođenju PEP-a, a indikacije su slijedeće: izloženost potencijalno infektivnim tekućinama (krv, genitalni sekreti, tjelesne tekućine koje sadrže krv); izvor je HIV pozitivan ili nepoznatog serostatusa, ali uz prisutnost rizičnih čimbenika za HIV. PEP je idealno započeti unutar 4 sata, a ne kasnije od 72 sata nakon izloženosti. Terapiju je potrebno uzimati kroz 4 tjedna prema uputama.

Za vrijeme uzimanja PEP-a i evaluacije, odnosno tijekom naredna 3 mjeseca preporučuje se korištenje kondoma u spolnim odnosima (osobito prvih 6–12 tjedana), izbjegavanje darivanja krvi, krvnih pripravaka, organa i tkiva te izbjegavanje dojenja i začeća.

PEP se provodi u **Klinici za infektivne bolesti „Dr. Fran Mihaljević“** (Mirogojska 8, Zagreb). Ambulanta za PEP radi od ponedjeljka do petka od 8:00 do 14:30, tel: 01/2826-206.

Daljnji postupci i praćenje:

1.) HIV

HIV status je potrebno testirati odmah, a zatim ponovno nakon 6 i 12 tjedana te zadnje testiranje učiniti nakon 6 mjeseci. Ako se ustanovi da je izvor

HIV negativan, moguće je prekinuti PEP. Ako se nastavlja PEP (izvor HIV pozitivan i/ili ima visoku viremiju), potrebno je kontrolirati kompletnu krvnu sliku, jetrene enzime (bilirubin, AST, ALT, GGT, ALP), ureu i kreatinin nakon 2 i 4 tjedna. U slučaju pojave simptoma akutne infekcije, radi se HIV RNA test.

2.) HBV

Ako osoba prije ekspozicije nije cijepljena, potrebno je za 6 mjeseci provjeriti markere hepatitisa B (HbsAg, antiHBc). U slučaju pojave simptoma bolesti ili pozitivnih markera (antiHBc/HbsAg), potrebno je napraviti HBV DNA test.

3.) HCV

Kod hepatitisa C važno je pratiti jetrene enzime te napraviti markere na HCV (antiHCV). Sve se to radi 4 do 6 tjedana nakon ekspozicije i ponavlja za 3 i 6 mjeseci. U slučaju pojave simptoma hepatitisa ili nalaza povišenih transaminaza, radi se PCR metoda HCV RNA.

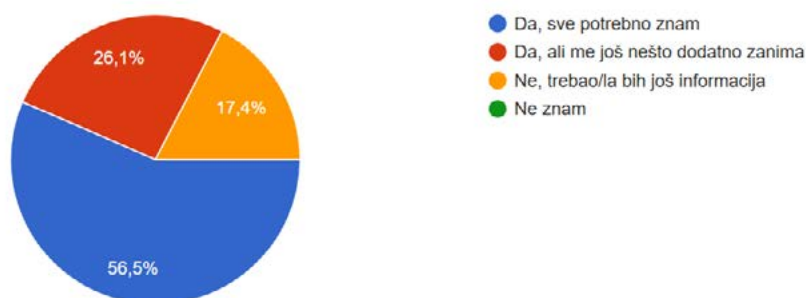
Malo istraživanje o znanju budućih zdravstvenih radnika o ubodnim incidentima

U travnju 2025. godine provedena je online anonimna anketa među učenicima završnih razreda jedne srednje medicinske škole u Zagrebu, s ciljem dobivanja informacija o njihovom znanju o ubodnim incidentima. Istraživanjem je obuhvaćeno 23 učenika, od kojih su 18 (78,3 %) činile osobe ženskog, a 5 (21,7 %) muškog spola. Ispitanici su bili u dobi od 18 godina (26,1 %), 19 godina (60,9 %) te 20 godina (13,0 %).

Unatoč malom uzorku, rezultati istraživanja donose nekoliko značajnih informativnih uvida o informiranosti učenika srednje medicinske škole o rizicima i postupku nakon profesionalne izloženosti krvlju prenosivim infekcijama. Većina ispitanika (56,5 %) smatra da posjeduje dovoljno znanja i vještina za prevenciju i smanjenje rizika od ubodnog incidenta ili ozljede oštrim predmetom prilikom profesionalnog rada. Njih 26,1 % smatra da ima osnovno znanje, ali izražava potrebu za dodatnim informacijama, dok 17,4 % navodi da ne raspolaže dovoljnim znanjem te da su im potrebne dodatne informacije.

4. Smatraš li da kao učenik završnog razreda srednje medicinske škole kao buduća medicinska sestra/tehničar imaš dovoljno znanja i vještina za prevenciju i smanjenje rizika od ubodnog incidenta ili ozljede oštrim predmetom prilikom profesionalnog rada?

23 odgovora

Kao područja u kojima im nedostaje znanja, ispitanici mogli označiti više ponuđenih odgovora, a naveli sljedeće: postupci praćenja nakon ubodnog incidenta (30,4 %), postupci odmah nakon izloženosti (30,4 %), postupci prijave ubodnog incidenta (17,4 %), rizični čimbenici za ubodni incident/ozljedu oštrim predmetom (13,0 %) i mjere zaštite za ubodni incident/ozljedu oštrim predmetom (13,0 %).

5. Ako trebaš više informacija, iz kojeg područja? (molim te ispuni sve što odgovara)

23 odgovora

Tijekom prakse u školi 78,3% ispitanika/ica nije imalo ubodni incident ili izloženost rasprskavanju krvi ili drugim potencijalno zaraznim tjelesnim tekućinama. Ostalih 13,0% imalo je ubodni incident ili izloženost jednom, a 8,7% njih više puta. Ispitanici koji su imali ubodni incident ili izlaganje prskanju krvi (5 ili 21,7%), oni koji su odgovorili na pitanje prilikom kojeg medicinskog postupka se izloženost dogodila, naveli su da im se incident ili izlaganje desilo prilikom odvajanja igle od štrcaljke, postavljanja i.v. puta, osobne higijene bolesnika i micanje i.v. braunile.

Osobe koje su imale ubodni incident upitane su kako su se osjećale nakon incidenta te su im ponuđeni sljedeći odgovori: „preplašeno i uznemireno“, „nesigurno što trebam raditi“, „ljutito“, „ništa od navedenoga“. Postotak odgovora „preplašeno i uznemireno“ bio je 21,7%, a ljutito 8,7%. Odgovor „ništa od navedenoga“ označilo je 78,3% ispitanika, dok je jedan ispitanik (4,3%) odgovorio da je bio nesiguran što treba raditi.

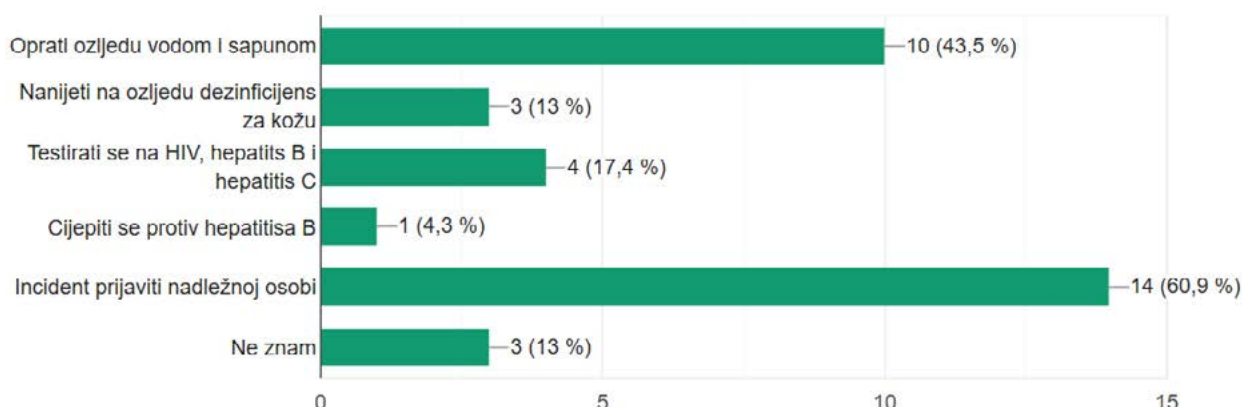
Svi ispitanici odgovorili su potvrdno na pitanje treba li se svaki incident prijaviti nadređenoj osobi (šefu). Na pitanje koje se infekcije mogu prenijeti prilikom ubodnog incidenta, najviše ispitanika odgovorilo je točno (65,2%): „HIV, hepatitis B, hepatitis C“. Ostali odgovori uključuju pogrešne ili nepotpune kombinacije, dok je 13,0% ispitanika izjavilo da ne zna odgovor na ovo pitanje.

Što se tiče pitanja o situacijama kada je rizik za infekciju veći ako se dogodi ubodni incident, pri čemu su ispitanici mogli odabrati više ponuđenih odgovora, najviše ispitanika je odgovorilo da je rizik za zarazu veći kod ozljede s predmetom koji je vidljivo kontaminiranim krvlju (65,2% odgovora). Također, isti postoci (60,9%) dobiveni su za odgovore da je rizik veći kod dublje ozljede te kod veće količine virusa u krvi (visoka viremija) kod izvora. Za odgovor „kod šuplje igle“ postotak je iznosio 8,7%, dok je za odgovor „ne znam“ dobiven postotak od 13,0%. Zanimljivo je da je bilo označeno 21,7% odgovora da je rizik za zarazu veći kod uboda kroz zaštitnu rukavicu, što bi zapravo bila situacija kada je rizik za zarazu manji (jer je igla prvo morala proći kroz rukavicu koja je pružila određenu zaštitu i moguće smanjila dubinu ozljede).

Većina ispitanika (73,9 %) smatra da medicinske sestre/tehničari najčešće doživljavaju ubodne incidente, što je prema literaturnim podacima točno. Njih 13,0% smatra da se ubodni incidenti najčešće događaju ipak specijalizantima, stažistima, studentima medicine i učenicima na praksi, dok 13,0% ispitanika odgovara da ne zna. Na pitanje što je prvo potrebno učiniti nakon ubodnog incidenta, najviše ispitanika (60,9 %; 14 odgovora) navodi prijavu incidenta nadležnoj osobi, dok 43,5 % (10 odgovora) smatra da je najvažnije odmah oprati ozljedu vodom i sapunom. Ostali odgovori uključuju testiranje na HIV, hepatitis B i hepatitis C (17,4 %) korištenje dezinficijensa za kožu (13,0 %), cijepljenje protiv hepatitisa B (4,3 %), a čak 13,0%, odnosno ukupno 3 odgovora su bila „ne znam“. Iz odgovora na ovo pitanje je vidljivo da iako je više od polovine ispitanika navelo točan odgovor što je potrebno učiniti odmah nakon ubodnog incidenta, značajan dio odgovora se odnosi na postupke koji se provode nakon izloženosti (npr. prijava nadležnoj osobi, testiranje, cijepljenje), ali ne spadaju u prve korake koje je potrebno odmah učiniti nakon ozljede u cilju zaštite zdravlja.

13. Što treba prvo učiniti odmah nakon ubodnog incidenta?

23 odgovora

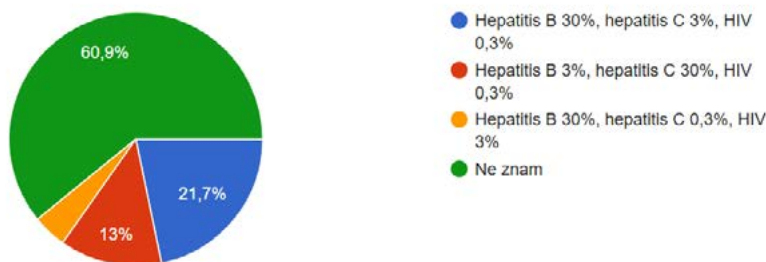

Na pitanje o najčešćim čimbenicima koji doprinose pojavi ubodnog incidenta također je bilo moguće odabrati više ponuđenih odgovora. Kao najčešći odgovor (78,3%) spominje se žurba i preopterećenost. Postotak od 73,9% odnosio se na odgovor „nepažnja“. Neznatno manji postoci (69,6%) bili su za dva ponuđena odgovora, „nedovoljno iskustva“ te „umor, premorenost“. Odgovor „ne znam“ označilo je 13,0% ispitanika, dok je 8,7% odgovora bilo previše iskustva.

U pogledu procjene rizika prijenosa infekcije nakon ubodnog incidenta zdravstvenih radnika na iglu zaražene osobe, čak 78,2% ispitanika nije znalo odgovor (60,9 %) ili je označilo netočan odgovor (17,3). Točne podatke („hepatitis B – 30 %, hepatitis C – 3 %, HIV – 0,3 %“) prepoznalo je samo 21,7 % ispitanika.

15. Koliki je rizik od zaraze hepatitisom B, hepatitisom C i infekcije HIV-om u slučaju ubodnog incidenta zdravstvenog djelatnika na iglu pozitivne osobe na navedene bolesti?

23 odgovora

Zanimljivo je da je jedino pitanje iz upitnika koje su točno odgovorili svi ispitnici, pitanje koje glasi „Treba li svaki ubodni incident prijaviti nadređenoj osobi odnosno šefu/ici“, a također je značajan udio ispitanika (60,9%) u pitanju što je potrebno učiniti odmah nakon incidenta, odgovor „incident prijaviti nadležnoj osobi“ svrstao među postupke koje je potrebno učiniti odmah nakon ubodnog incidenta. S jedne strane je to dobro, jer pokazuje usvojenost znanja o tome da ubodni incident treba službeno evidentirati, no ukazuje na potrebu povećanja svjesnosti o postupcima prve pomoći koje je potrebno učiniti neposredno nakon ubodnog incidenta (oprati ozljedu vodom i sapunom i nanijeti dezinficijens, isprati sluznicu vodom).

Zaključak istraživanja je slijedeći: Iako većina ispitanika smatra da posjeduje dovoljno znanja o ubodnim incidentima, više od trećine ispitanika (43,5%) smatra da treba dodatne informacije, a rezultati pokazuju jasnu potrebu za dodatnom edukacijom, osobito u područjima postekspozicijskih postupaka odmah nakon incidenta i daljnjih koraka i praćenja te rizika o prijenosu infekcije HIV-om, hepatitisa B i hepatitisa C. Usprkos ograničenju koje je vezano uz mali broj ispitanika, ovi rezultati istraživanja daju informativan uvid u smjer unaprjeđenja edukacije učenika zdravstvenih usmjerenja i ukazuju na važnost nastavka sustavne edukacije i praktičnih radionica kao dijela stručnog osposobljavanja budućih zdravstvenih radnika.

Literatura:

1. Županac Ž. E-LEARNING: Profesionalna postekspozicijska profilaksa, , univ.bacc.med.tech., portal Volim zdravlje, 2020. [pristupljeno 15.4.2025.], dostupno na: <https://volimzdravlje.hr/tecajevi/e-learning-profesionalna-postekspozicijska-profilaksa/>
2. Pravilnik o načinu provođenja i mjerama zaštite radi sprječavanja nastanka ozljeda oštrim predmetima (NN 39/2020), [pristupljeno 15.4.2025.], dostupno na: <https://www.zakon.hr/c/podzakonski-propis/44213/nn-39-2020-%281.4.2020.%29%2C-pravilnik-o-na%C4%8Dinu-provo%C4%91enja-i-mjerama-za%C5%A1tite-radi-sprje%C4%8>
3. Postekspozicijska profilaksa (PEP) zaraze HIV-om, Referentni centar za dijagnostiku i liječenje zaraze HIV-om, Klinika za infektivne bolesti Dr. Fran Mihaljević, [pristupljeno 15.4.2025.], dostupno na: <https://bfm.hr/referentni-centar-za-dijagnostiku-i-liječenje-zaraze-hiv-om/>
4. Lakić M, Tešić V, Rizvan P, Nemeth Blažić T, Kaić B, Jergović M, Dabelić P. Smjernice za postupanje kod izloženosti virusima koji se prenose krvlju, Zagreb: Hrvatsko epidemiološko društvo; 2016. [pristupljeno 15.4.2025.], dostupno na: https://www.hed-hlz.com.hr/sadrzaj/publikacije/HED_smjernice_za_ubodne_incidente.pdf

Sažetak

Uvod: Virus hepatitisa C (HCV) vodeći je uzrok kronične bolesti jetre, ciroze i hepatocelularnog karcinoma, kao i najčešća indikacija za transplantaciju jetre u mnogim zemljama. Iako se incidencija infekcije hepatitisom C dramatično smanjila tijekom proteklog desetljeća, infekcija HCV-om među zatvorenicima, posebno onima koji su ovisnici o drogama i dalje predstavlja javno zdravstveni problem.

Cilj: Cilj rada je prikazati prevalenciju hepatitisa C (ili HCV infekcije) i čimbenike rizika kod zatvorenika ovisnika o drogama u Kaznionici u Glini i Lepoglavi.

Metode: Istraživanje je provedeno od prosinca 2022. do svibnja 2023. godine u Kaznionici u Glini i Lepoglavi. Kao instrument za provedbu istraživanja koristio se posebno konstruirani anketni upitnik.

Rezultati: Od ukupno 160 zatvorenika, ovisnika o drogama iz dvije kaznene ustanove u Republici Hrvatskoj istraživanju se odazvalo 100 ispitanika (stopa odgovora 62,5%), od kojih je 52 iz Kaznionice u Glini te 48 iz Kaznionice u Lepoglavi. Od ukupnog broja 25% sudionika je tijekom života imalo ili trenutno ima pozitivan hepatitis C status te se pretpostavlja kako je prevalencija ovisnika o drogama oboljelih od hepatitisa C unutar zatvorskog sustava obuhvaćenog istraživanjem 25%. Postoji povezanost između sudjelovanja u edukaciji o hepatitisu C i korištenja sterilnih igla kod posljednjeg injektiranja droga ($\chi^2 = 4,640$, $p < 0,05$). Nema značajne povezanosti između dobi prvog korištenja droga (injektiranja) i hepatitis C statusa ($\chi^2 = 0,396$, $p > 0,05$). Ne postoji povezanost između hepatitis C statusa i korištenja sterilnih igla kod posljednjeg injektiranja droga ($\chi^2 = 2,048$, $p > 0,05$). Utvrđeno je da postoji povezanost između hepatitis C statusa i načina konzumiranja droga ($\chi^2 = 5,431$, $p < 0,05$). Uočena je povezanosti između uključenosti u program liječenja sa svrhom odvikavanja od ovisnosti o drogama i korištenja sterilnih igla kod posljednjeg injektiranja droga ($\chi^2 = 8,606$, $p < 0,01$).

Zaključak: Analizom dobivenih rezultata

utvrđeno je kako je prevalencija ovisnika o drogama oboljelih od hepatitisa C unutar istražnog zatvorskog sustava 25% te kako edukacija prije boravka u zatvoru predstavlja važnu ulogu za korištenje sterilnog pribora za injektiranje. Nema značajne povezanosti između dobi prvog korištenja droga injektiranjem i oboljenja od hepatitisa C, kao ni navike korištenja sterilnih igala za injektiranje kod posljednjeg injektiranja droga prije boravka u zatvoru. Postoji povezanost između hepatitis C statusa i načina konzumiranja droga te uključenost u program liječenje sa svrhom odvikavanja od ovisnosti o drogama i korištenja sterilnog pribora kod posljednjeg injektiranja prije boravka u zatvoru.

Ključne riječi: HCV, droge, zatvorenici, Glina, Lepoglava.

Uvod

Infekcija hepatitis C virusom (HCV) jedan je od vodećih javnozdravstvenih problema. Približno inficira 170 milijuna osoba diljem svijeta (1). Trenutne procjene sugeriraju kako je 15% svih zatvorenika u svijetu kronično zaraženo virusom hepatitisa C, koje je povezano s intravenskim korištenjem droga (2). Unatoč postojanju preporuka utemeljenim na dokazima, mjere prevencije zaraznih bolesti, kao što su programi smanjenja štete nerazvijeni su u hrvatskim zatvorima, što potvrđuju brojna istraživanja. U razdoblju od 2005. do 2007. godine u istraživanju provedenom u Hrvatskoj, od ukupnog broja testiranih ($N = 10\,378$) zatvorenika koji su injektirali droge, HCV infekcija zabilježena je u 52% ispitanika (3). U sličnom istraživanju 2007. godine unutar nacionalnog zatvorskog sustava, od ukupnog broja testiranih ($N = 200$) prevalencija pozitivnih anti-HCV testova je bila kod 44% ispitanika (4). Istraživanjem u periodu od 2007. do 2009. godine kod 190 muških zatvorenika u 4 zatvora u Hrvatskoj (Zagreb, Varaždin, Karlovac i Sisak) dobiveni su podaci kako 34,8% ispitanika koristi drogu intravenski te kako je 10,6% ($N=20$) ispitanika bilo pozitivno na HCV. Značajna stopa HCV-a utvrđena je kod ispitanika koji su koristili ne sterilne igle za injektiranje (72,7%) te je bila u porastu s rizičnim ponašanjem (5). Procjenjuje se istraživanjem provedenim 2015. godine kako je 35 000 - 45 000 hrvatskog stanovništva kronično zaraženo HCV-om, a intravenski korisnici droga predstavljaju skupinu s

najvećim rizikom za infekciju s prevalencijom od 29% do 65% (6). Usporedimo li prevalenciju zaraze opće populacije u Hrvatskoj (0,9%), više stope utvrđene su u zatvorskom sustavu (8,3% - 44%). U projektu Službe za suzbijanje zlouporabe droge 2019. godine analiziran je uzorak od 135 ispitanika ovisnika o drogama iz 7 kaznenih ustanova. Zaraznost HCV-om je iznosila (34,8%), drogu je injektiralo 29,6 ispitanika te 4,4% u zatvorskom sustavu. Naime, rezultati istraživanja su pokazali kako ni nakon jednog desetljeća nije bilo značajnih preventivnih mjera u zatvorskom sustavu koje bi rezultirale smanjenim broja zatvorenika ovisnika o drogama oboljelih od hepatitisa C (7).

Praćenje i sprječavanje zaraznih bolesti, od prioritetne su važnosti te su zakonski regulirani s više pravilnika i zakona te je iz svega navedenog vidljiva važnost edukacijskih programa, testiranja unutar zatvorskog sustava i suradnja s ustanovama javnog zdravstva, kao i mijenjanje stavova i navika zatvorenika.

Cilj rada

Cilj ovog istraživanja bio je prikazati prevalenciju HCV infekcije i povezanih čimbenika rizika kod zatvorenika ovisnika o drogama u Kaznionici u Glini i Lepoglavi, kako bi se otvorile mogućnosti za unapređenje programa u svrhu smanjenja broja oboljelih.

Ispitanici i metode

Ispitanici su bili zatvorenici ovisnici o drogama koji se nalaze na odsluženju kazne zatvora u Kaznionici u Glini i Lepoglavi. Za provedbu istraživanja korišten je anketni upitnik pod nazivom "Prevalencija HCV-a kod zatvorenika ovisnika o drogama u Kaznionici u Glini i Lepoglavi", odobren za provođenje od Ministarstva pravosuđa i uprave (KLASA: 053-01/22-01/1336, URBROJ: 514-10-02-04-01/02-22-02). Upitnik se sastojao od pet dijelova i sveukupno 38 pitanja unutar kojeg su bili obuhvaćeni različiti instrumenti (Overdose Baseline Questionnaire, Pompidou obrazac, Liketrova ljestvica, instrument objavljen od strane Europskog centra za praćenje droga i ovisnosti o drogama (EQDP-2014)) te upitnika „Javnozdravstveni problem ovisnika u zatvorskom sustavu“, odobren od Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo. Rezultati su prikazani pokazateljima deskriptivne statistike za kvalitativne varijable (postoci i frekvencije) i

za kvantitativne varijable (aritmetička sredina i medijan). Hipoteze su testirane testovima inferencijalne statistike. Za testiranje povezanosti između kategorijskih varijabli primijenjen je hi-kvadrat test, koristeći se razinom značajnosti od 0,05. Svi podaci su statistički obrađeni u programu IBM SPSS.

Rezultati

U istraživanju je sudjelovalo 100 ispitanika, muškog spola, najčešćeg raspona dobi od 36 - 45 godina. Polovica ispitanika ima srednjoškolsko obrazovanje, njih 50%, a prema samo-procjeni 34% ispitanika procijenilo je puno lošiju financijsku situaciju od hrvatskog prosjeka. Prije dolaska na izdržavanje kazne zatvora 43% ispitanika je bilo stambeno zbrinuto, najzastupljenijeg statusa radnog odnosa, rad na crno (26%) i nezaposleni (23%) te prema statusu braka/veze 25% rastavljenih, dok 24% trenutno nemaju partnera. Utvrđeno je kako je 50% ispitanika primilo usluge u neovlaštenim tatoo salonima, dok ih se 40% tetoviralo u zatvorskom sustavu. Manje od polovine (45%) ispitanika trenutno konzumira drogu u zatvoru, najčešće ušmrkavanjem njih 60%. Čak 67% mlađih ispitanika je drogu koristilo injektiranjem prije izdržavanja kazne zatvora, što čini 46,3% starosne dobi od 16-19 godina, a čisti heroin bio je najčešći izbor kod prvog injektiranja droga (41,8%).

Trenutno drogu u zatvoru injektira 10,4% ispitanika, dok 4,5% sudionika ne želi odgovoriti iz čega se može pretpostaviti vjerojatnost injektiranja. Ne sterilne igle za injektiranje droge u zatvoru koristi 4,5% ispitanika, dok sterilne igle 53,7%. Mišljenje je najvećeg broja ispitanika (41,8%) kako se ne bi trebalo u zatvorski sustav uvesti besplatni i uvijek dostupni kondomi te se većina (75%) u potpunosti slaže kako je moguće korištenjem sterilnog pribora za injektiranje droga smanjiti rizik od zaraze hepatitisom C. Podaci o uključenosti u program liječenja od ovisnosti o drogama prikazuje kako je 87% ispitanika sudjelovalo u nekom programu, a 72% je provodilo liječenje u zatvorskom sustavu uz korištenje supstitucijske terapije metadonom ili buprenorfinom. Slabije zastupljeno je bilo liječenje u izvanbolničkim institucijama pri Zavodu za javno zdravstvo i putem liječnika obiteljske medicine, bolnicama te u grupama za samopomoć i terapijskoj zajednici/komuni.

Procijepljenost protiv hepatitisa B je izražena kod 44% ispitanika. Mišljenje kako nisu

izloženi HCV-u ili HBV-u izvan zatvorskog sustava izraženo je kod 86% ispitanika, dok 62% ih smatra kako nisu izloženi HCV-u ili HBV-u unutar zatvorskog sustava. Od ukupnog broja ispitanika 65% je testirano na hepatitis C izvan zatvorskog sustava što čini većinu odgovora. Unutar zatvorskog sustava testirano je 77% ispitanika, od toga 42% u 2022. godini, što čini najveći uzorak testiranja te ih je 84% zaprimilo rezultate testiranja. Većina ispitanika njih 64% imaju status negativnog na hepatitis C, dok 25% je tijekom života imao ili trenutno ima hepatitis C. Trenutno 98% ispitanika ne koristi lijekove za liječenje hepatitisa C. Edukacijom u zatvorskome sustavu na temu hepatitisa C bilo je obuhvaćeno 25% ispitanika, a njih 71% su mišljenja kao se u zatvorskome sustavu ne provodi dovoljan broj testiranja na hepatitis C te je u vrlo vjerojatno da bi se odazvali.

Prikazom kontingencije korištenja sterilnog pribora za injektiranje droge kod osoba koje su bile na edukaciji i onih koje nisu. Hi-kvadrat testom ($\chi^2 = 4,640$, $p < 0,05$) utvrđeno je da postoji povezanost između varijable sudjelovanja u edukaciji i korištenja sterilnih igla kod posljednjeg injektiranja droge (Tablica 1).

Tablica 1. Kontingencija korištenja sterilnog pribora i edukacije

Varijabla	Kada ste posljednji put injektirali droge da li ste koristili sterilne igle ili šprice?		
Jeste li ikada u zatvorskome sustavu sudjelovali na edukaciji o hepatitisu C?	Da	Ne	Ukupno
Bio na edukaciji	14 (10,2)	4 (7,8)	18
Nije bio na edukaciji	19 (22,8)	21 (17,2)	40
Ukupno	33	25	58

*U zagradi se nalaze očekivane frekvencije

Prema Tablici 2. usporedbom dobi prvog injektiranja i hepatitis C statusa vidljivo je kako Hi-kvadrat test nije pokazao značajnu povezanost ($\chi^2 = 0,396$, $p = 0,94$, $p > 0,05$).

*Kategorije su stvorene prema Q1, medijanu i Q3 granicama

Dob prvog injektiranja – M = 18, Medijan = 17, SD = 5,3, Min = 12, Max = 40, Q1=15, Q3=20

Tablica 2. usporedba dobi prvog injektiranja i hepatitis C statusa

Varijabla	Kategorija dobi				
Hepatitis C status	12-15	16-17	18-20	>20	Ukupno
Hepatitis C pozitivan	5 (4,4)	4 (4,2)	3 (2,7)	2 (2,7)	14
Hepatitis C negativan	13 (13,6)	13 (12,8)	8 (8,3)	9 (8,3)	43

*U zagradi se nalaze očekivane frekvencije

Prema tablici kontingencije (Tablica 3) Hi-kvadrat testom utvrđeno je da ne postoji povezanost između varijable hepatitis C statusa i korištenja sterilnih igla kod posljednjeg injektiranja droge ($\chi^2 = 2,048$, $p > 0,05$).

Tablica 3. Prikaz kontingencije

Varijabla	Kada ste posljednji put injektirali drogu da li ste koristili sterilne igle ili šprice		
Hepatitis C status	Da	Ne	Ukupno
Hepatitis C pozitivan	12 (9,7)	4 (6,3)	16
Hepatitis C negativan	20 (22,3)	17 (14,7)	37
Ukupno	32	21	53

*U zagradi se nalaze očekivane frekvencije

Prema Tablici 4. usporedbom očekivanih i opaženih frekvencija Hi-kvadrat testom utvrđeno je da postoji povezanost između hepatitis C statusa i načina konzumiranja droga ($\chi^2 = 5,431$, $p < 0,05$).

Tablica 4. Prikaz kontigencije

Varijabla	Na koji način ste koristili drogu ili opijat?		
Hepatitis C status	Injektiranje	Neki drugi način	Ukupno
Hepatitis C pozitivan	21 (16,3)	4 (8,7)	25
Hepatitis C negativan	37 (41,7)	27 (22,3)	64
Ukupno	58	31	89

*U zagradi se nalaze očekivane frekvencije

Hi-kvadrat testom utvrđeno je da postoji povezanost između uključenosti u program liječenja sa svrhom odvikavanja od ovisnosti o drogama i korištenja sterilnih igla kod posljednjeg injektiranja droge ($\chi^2 = 8,606$, $p < 0,01$). Tablica kontigencije prikazuje frekvencije pojedinih odgovora (Tablica 5).

Tablica 5. Prikaz frekvencije

Varijabla	Kada ste posljednji put injektirali drogu da li ste koristili sterilne igle ili šprice		
Uključenost u program liječenja sa svrhom odvikavanja od ovisnosti o drogama	Da	Ne	Ukupno
Bio / je uključen u program liječenja	32 (27,1)	14 (18,9)	46
Nije uključen u program liječenja	4 (8,9)	11 (6,1)	15
Ukupno	36	25	61

Rasprava

Zatvorsku populaciju obilježavaju osobe rizičnog zdravstvenog ponašanja, učestalog tetoviranja u nekontroliranim i nehygieničkim uvjetima, promiskuitetnog ponašanja, s manjkom socijalnih vještina te nedostatkom znanja o spolno prenosivim bolestima. Tijekom 2021. godine u zatvorskom sustavu boravilo je ukupno 1343 zatvorenika ovisnika o drogama, što čini 11,17% sveukupne populacije zatvorenika ($N = 12026$), od toga s izrečenom sigurnosnom mjerom liječenja o ovisnosti o drogama 24,14%. U posebnom programu tretmana ovisnosti o drogama 2021. godine je bilo uključeno 149 zatvorenika. Provedeno je 420 testiranja na hepatitis C od toga 75% u suradnji s Hrvatskom zavodom za javno zdravstvo i udrugama, a ostalih 25% redovnim aktivnostima Odjela zdravstvene zaštite zatvorenika. Za 40 zatvorenika je obavljena pred terapijska dijagnostička obrada, dok je 14 zatvorenika liječeno (8). Usporedbom s 2020. godinom ukupan broj ovisnika je uvećan za 54,34% u kojoj je provedeno 41 testiranje, od kojih je za 7 zatvorenika obavljena pred terapijska dijagnostička obrada i 3 zatvorenika su liječena, što ukazuje na vidljivo povećanje aktivnosti u 2021. godini (9). Odredbom Zakona o izdržavanju kazne zatvora

koja je usklađena s Europskim sudom za ljudska prava, ukupni zakonski kapacitet u zatvorskom sustavu namijenjen je smještaju za 3805 osoba lišene slobode. Iako je smještajni kapacitet na dan 31.12.2021. godine bio 77% ($N = 2912$), kadrovska ne punjenost dodatno opterećuje pružanje zdravstvene zaštite. U Odjelu zdravstvene zaštite zatvorenika od ukupno 206 sistematiziranih radnih mjesta, popunjeno je tek 131. Specifični razlozi odnose se na zahtjevnost rada sa zatvorenicima, velik obim posla, loši radni uvjeti, što se odražava na pružanje zdravstvene zaštite zatvorenicima te otežava provođenje mjera prevencija zaraznih bolesti koje su trenutno ispod utvrđenih potreba (10).

Do 2015. godine u Zatvorskoj bolnici djelovao je Centar za savjetovanje o virusnim hepatitisima, ali zbog nedostatka osoblja centar je zatvoren te su sve mjere usmjerene prvenstveno na Odjel zdravstvene zaštite zatvorenika, putem individualnih i grupnih savjetovanja te putem udruga, bolnica i zavoda javnog zdravstva. Iako je u skladu s Rezolucijom Europskog parlamenta iz 2007. godine, Hrvatski Sabor 2009. godine donio Rezoluciju o borbi protiv virusnog hepatitisa, kojemu je cilj iskorijeniti hepatitis C do 2030. godine

(12), tek unazad nekoliko godina zapažene su akcije o provođenju preventivnih mjera te je 11. travnja 2022. godine Ministarstvo pravosuđa i uprave, Središnji ured za zatvorski sustav donijelo odluku o raspodjeli financijskih sredstava za provođenje projekta udruga u okviru raspoloživih sredstava iz dijela prihoda od igara na sreću. Sredstva su namijenjena pružanju podrške provođenja pojedinačnog programa izdržavanja kazne zatvora udruzi HUHIV. Iz svega navedenog vidljiva je nezaobilazna dobra koordinacija između ustanova javnog zdravstva, udruga i zatvorskog sustava te nužnosti uvođenja edukacijskih programa i testiranja unutar zatvorskog sustava. Tretman ovisnika o drogama ključan je za smanjenje rizika od zaraze. Programi za liječenje ovisnosti o drogama trebaju biti dostupni i pristupačni kako bi se što lakše pomoglo ovisnicima da prekinu s uporabom droga te smanje rizik zaraze od hepatitisa C. Integrirani pristup koji uključuje medicinsku skrb, psihološku podršku, omogućavanje testiranja na HCV, savjetovanje o smanjenju rizika zaraze, uključivanje u programe zamjenske terapije i pravovremeno liječenje od izuzetne je važnosti za zatvorenika na izdržavanju kazne zatvora, kao i pri otpustu iz kaznene ustanove. Ukoliko se uzme u obzir činjenica kako je prevalencija hepatitisa C kod zatvorenika visoka, dolazimo do zabrinjavajuće pretpostavke o broju osoba koje

šire virus. Dostupnost ciljane populacije je važna pretpostavka za provođenje probira, edukacije, identifikacije i liječenja u zatvorskom sustavu, a kompetentnost i usavršavanje zdravstvenih djelatnika je nezaobilazna stavka koja bi trebala biti poticaj za daljnji napredak. Unatoč tome što su do sada poduzete određene mjere, u zatvorskom sustavu još uvijek ne postoji sustavno rješenje za otkrivanje i suzbijanje zaraze HCV-om. Kao ključna djela za provedbu poboljšanja skrbi zatvorenika, potrebno je razviti smjernice za ranu dijagnostiku, otkrivanje i liječenje HCV-a te učiniti liječenje što učinkovitije. Nezaobilazno je i razviti koordinaciju između zatvora i javnih ustanova, izdavanjem pri otpustu potrebne dokumentacije za upućivanje u javne ustanove, kako bi zatvorenik nastavio liječenje i praćenje po otpustu iz zatvorskog sustava.

Zaključak

Ovisnici o drogama predstavljaju ozbiljan javnozdravstveni problem s obzirom na visoku prevalenciju oboljelih od hepatitisa C te čine jednu od najzahtjevnijih skupina zatvorenika. Izloženi su većem riziku od infekcije zbog korištenje zajedničkih igala ili drugog pribora za injektiranje droga. Osim toga ovisnici o drogama često imaju nezdrave životne stilove. Skloniji su rizičnom ponašanju koje

uključuje neznanje o opasnosti od bolesti koje se prenose krvlju, unošenje i korištenje sredstva ovisnosti, tetoviranje u nekontroliranim uvjetima, loše higijenske navike, manjak socijalnih vještina, korištenje zajedničkih britvica, četkica za zube, stavljanje *piercinga* kao i promiskuitetno seksualno ponašanje koje također može biti faktor za prijenos hepatitisa C. Higijenski uvjeti u zatvorima nisu optimalni. Osim same ovisnosti o drogama, često imaju komorbidne bolesti, izloženi su osim hepatitisu riziku za HIV infekciju. Visoka fluktuacija ljudi te velik broj zatvorenika ovisnika o drogama koji boluju od hepatitisa C potvrđuje kako je zatvorski sustav svojevrsan „rezervoar“ infekcije. Iako zatvorska populacija predstavlja dobru priliku za prevenciju, dijagnosticiranje i liječenje potrebna testiranja se ne obavljaju u dovoljnom broju te je potrebno još puno truda i umrežene suradnje s udrugama i zavodima. Ujedno je važno kontinuirano praćenje i provođenje istraživanja u zatvorskom sustavu kako bi se prilagodile mjere prevencije, dijagnostike i liječenja. Ispitanik odnosno pojedinac je svjestan postojanja opasnosti od zaraze hepatitisom C u zatvorskom sustavu koji teži edukaciji i testiranju te bi rezultati provedenog istraživanja trebali biti smjernice za preveniranje nastanka ozbiljnih poremećaja kao što su predoziranje, zaraze sebe ili drugih, pokušaji suicida i dr.

Literatura

1. Li HC, Lo SY. Hepatitis C virus: Virology, diagnosis and treatment. *World J Hepatol.* 2015 Jun 8;7(10):1377-89. doi: 10.4254/wjh.v7.i10.1377. PMID: 26052383; PMCID: PMC4450201.
2. Alberti A, Chemello L, Benvegnù L. Natural history of hepatitis C. *J Hepatol.* 1999;31 Suppl 1:17-24.
3. Burek V, Horvat J, Susić E, Mikulić R. [Prevalence of hepatitis B and C among prison population in Croatia]. *Acta Med Croatica.* 2009 Dec;63(5):447-50.
4. Kolarić B, Stajduhar D, Gajnik D, Rukavina T, Wiessing L. Seroprevalence of blood-borne infections and population sizes estimates in a population of injecting drug users in Croatia. *Cent Eur J Public Health.* 2010 Jun;18(2):104-9.
5. Donnenberg D. Art therapy in a drug community. *Confin Psychiatr.* 1978;21(1-3):37-44.
6. Vilibić-Cavlek T. Epidemiology of hepatitis C in Croatia in the European context. *WJG.* 2015;21(32):9476.
7. Procjena rizika od predoziranja opioidima (drogama) kod osoba s problemom ovisnosti. Pribavljeno 20. lipnja 2023. s adrese: <https://www.hzjz.hr/nacionalna-istrazivanja/projekt-procjena-rizika-od-predoziranja-opioidnim-drogama-kod-osoba-s-problemom-ovisnosti-istrazivacko-izvjesce/>
8. Izvješće o stanju i radu kaznionica, zatvora i odgojnih zavoda. Pribavljeno 20. lipnja 2023. s adrese: <https://mpu.gov.hr/izvjesce-o-stanju-i-rad-u-kaznionica-zatvora-i-odgojnih-zavoda-26215/26215>
9. <https://mpudt.gov.hr/izvjesce-o-stanju-i-rad-u-kaznionica-zatvora-i-odgojnih-zavoda-26215/26215?lang=hr>
10. Priopćenje Hrvatskog sabora. Pribavljeno 26. lipnja 2023. s adrese: <https://sabor.hr/hr/press/priopcenja/zastupnik-zeljko-jovanovic-sudjeluje-na-europskom-samitu-o-eliminiranju-hepatitisa>

Dodatno praćenje hepatitisa B i C u cilju poboljšanja epidemioloških podataka

Blog
Uvedena anketa za prikupljanje dodatnih epidemioloških, laboratorijskih i kliničkih podataka za bolje razumijevanje epidemiološkog stanja i planiranje preventivnih programa. Virusi hepatitisa B i C su ozbiljne bolesti koje predstavljaju javnozdravstveni...

Rezistencija HIV-a na antiretrovirne lijekove: globalni izazovi

Blog
Rezistencija HIV-a na antiretrovirne lijekove razmatra se kao jedna od najvećih prijetnji u odgođenoj borbi protiv ove bolesti. Pojava virusa koji su rezistentni na antiretrovirne lijekove jedan...

Spolno prenosive bolesti tijekom korištenja predekspozicijske profilakse

Blog
Antiretrovirusno liječenje (ART) kao prevencija zaraze HIV-om, predekspozicijska profilaksa (PrEP) i postekspozicijska profilaksa (PEP) su osnovne strategije u sprečavanju prijenosa HIV-a. PrEP podržavajući uporabu antiretrovirusnih lijekova radi sprječavanja infekcije HIV-om...

Činjenice o spolno prenosivim bolestima i različitim stanjima mentalnog zdravlja

Blog
Mentalno zdravlje pokriva širok raspon stanja koja utječu na to kako mislimo, osjećamo i djelujemo. S obzirom na to kako često i različite osobe koje doživljavaju spolno prenosive bolesti imaju i mentalna stanja...

Nova multiplex PCR tehnologija u dijagnostici spolno prenosivih infekcija

Blog
Uvod Spolno prenosive infekcije (SPI) erbijan su javnozdravstveni problem koji imaju velik utjecaj na spolno i reproduktivno zdravlje diljem svijeta. Prema Svjetskoj zdravstvenoj organizaciji (WHO) procjenjuje...

Novosti u liječenju hepatitisa C

Blog
U 2024. godini uvedene su promjene u postupku liječenja hepatitisa C na temelju fonda odobrenja lijekova HZGO-a i praćenju ishoda posebnih skupih lijekova. Postupak je sada jednostavniji i brži jer...

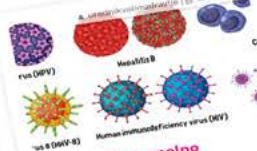
Treba li se pričati o seksu unutar obitelji?

Blog
Ideja da se razgovara o seksu sa obitelji kod nekih ljudi izaziva neugodnu reakciju. Zašto? To smatramo izrazom neugodne reakcije. Čak toliko privlačno da ga nećemo prihvatiti. Čak toliko privlačno da ga nećemo prihvatiti. Čak toliko privlačno da ga nećemo prihvatiti...

Moje zdravlje u trudnoći

Blog
Zdravstvene usluge i briga o zdravlju u trudnoći i poslije poroda. Ovdje možete saznati informacije o zaštiti zdravlja i zdravstvenoj skrbi koju možete dobiti tijekom Vaše trudnoće i nakon poroda...

Trend porasta spolno prenosivih bolesti

Blog
Spolno prenosive bolesti u EU i SAD-u. Prema podacima Europskog centra za prevenciju i kontrolu bolesti (ECDC), bilježi se porast prijava spolno prenosivih bolesti (sifilis, bakterijskih spolno prenosivih bolesti, gonoreja i klamidijске infekcije)...

Iekustva u savjetovanju i testiranju na spolno prenosive bolesti među liječnicima obiteljske medicine u Hrvatskoj

Blog
Svako godišnje se prenese više od jednog milijuna spolno prenosivih bolesti (STD, od eng. sexually transmitted diseases) u svijetu. Svjetska zdravstvena organizacija (SZO) procjenjuje da je u 2020. godini bilo 374...

Smjernice za antiretrovirusno liječenje 2024. g.

Blog
Posljednja verzija europskih smjernica za antiretrovirusno liječenje (EACS-a) (od eng. European AIDS Clinical Society), objavljena je krajem 2024. g. (verzija 12) (Tablica 1), a američke smjernice DHHS-a (od eng. Department of...

Epidemiološki podaci o HIV infekciji i spolno prenosivim bolestima (gonoreja, klamidijška infekcija i sifilis) u Hrvatskoj

Blog
Prema podacima pristiglih prijava u Registar zaraznih bolesti Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo (Nacionalni informacijski sustav) u razdoblju od 2016. do 2023. godine broj oboljelih od gonoreje bio je...

Cjepivo protiv HIV-a: dokle smo došli?

Blog
Svake godine više od jednog milijuna ljudi se zarazi HIV-om unatoč vrlo efikasnoj antiretrovirusnoj terapiji (ART) uslijed koje osobe zaražene HIV-om dođu do nemjerljive razine vremena i dalje HIV...

Važnost edukativno promotivnih aktivnosti i kampanja u prevenciji infekcije HIV-om, spolno prenosivih infekcija i zaštite spolnog zdravlja

Blog
Javnozdravstvene kampanje su važne za povećanje svijesti i zdravstvene pismenosti u području prevencije bolesti i očuvanja zdravlja. Uloga edukativno informativnih kampanja i socijalnog marketinga je nadopuna i doprinos ostalim preventivnim...

Cijepljenje protiv infekcije Humanim papiloma virusom (HPV) – nedovoljno korištena metoda prevencije bolesti povezanih s HPV-om

Blog
Za infekciju Humanim papiloma virusom (HPV), koji je vrlo česta spolno prenosiva infekcija, posebno među mladima, nema specifičnog lijeka, no na sreću, velika većina prije bez posljedica...

stručni zdravstveni i medicinski članci

volim
zdravlje

www.volimzdravlje.hr

SKENIRAJTE I PROČITAJTE

Dodatno praćenje hepatitisa B i C u cilju poboljšanja epidemioloških podataka

Blog

Uvedena anketa za prikupljanje dodatnih epidemioloških, laboratorijskih i kliničkih podataka za bolje razumijevanje epidemiološkog stanja i planiranje preventivnih programa. Virusni hepatitisi B i C su zarazne bolesti koje predstavljaju javnozdravstveni...

SKENIRAJTE I PROČITAJTE

Novosti u liječenju hepatitisa C

Blog

U 2024. godini uvedene su promjene u postupku odobravanja liječenja hepatitisa C na teret fonda posebno skupih lijekova HZZO-a i praćenju ishoda liječenja. Postupak je sada jednostavniji i brži jer...

SKENIRAJTE I PROČITAJTE

Smjernice za antiretrovirusno liječenje 2024. g.

Blog

Posljednja verzija europskih smjernice za antiretrovirusno liječenje EACS-a (od engl. European AIDS Clinical Society), objavljena je krajem 2024.g. (verzija 12) (Tablica 1), a američke smjernice DHHS-a (od engl. Department of...

SKENIRAJTE I PROČITAJTE

Rezistencija HIV-a na antiretrovirusne lijekove: globalni izazovi

Blog

Rezistencija HIV-a na antiretrovirusne lijekove uzrokovana je pojavom mutacija u određenim virusnim genima čiji su proteinski produkti ciljne strukture antiretrovirusnih lijekova. Pojava virusa koji je rezistentan na antiretrovirusne lijekove jedan...

SKENIRAJTE I PROČITAJTE

Treba li se pričati o seksu unutar obitelji?

Blog

Ideja da se razgovara o seksu sa obitelji kod nekih izaziva neugodnu reakciju. Zašto? To smatramo nečim privatnim, čak toliko privatnim da ga (često) skrivamo pred članovima obitelji. Seksualnost je...

SKENIRAJTE I PROČITAJTE

Spolno prenosive bolesti tijekom korištenja predekspozicijske profilakse

Blog

Antiretrovirusno liječenje (ART) kao prevencija zaraze HIV-om, predekspozicijska profilaksa (PrEP) i postekspozicijska profilaksa (PEP) su osnovne strategije u sprečavanju prijenosa HIV-a. PrEP podrazumijeva uporabu antiretrovirusnih lijekova radi sprječavanja infekcije HIV-om...

SKENIRAJTE I PROČITAJTE

Epidemiološki podaci o HIV infekciji i spolno prenosivim bolestima (gonoreja, klamidijska infekcija i sifilis) u Hrvatskoj

Blog

Prema podacima pristiglih prijavi u Registar zaraznih bolesti Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo (Nacionalni informacijski javnozdravstveni sustav), u razdoblju od 2019. do 2023. godine broj oboljelih od gonoreje bio je...

SKENIRAJTE I PROČITAJTE

Moje zdravlje u trudnoći

Blog

Zdravstvene usluge i briga o zdravlju u trudnoći i poslije poroda Ovdje možete saznati informacije o zaštiti zdravlja i zdravstvenoj skrbi koju možete dobiti tijekom Vaše trudnoće i nakon poroda....

SKENIRAJTE I PROČITAJTE

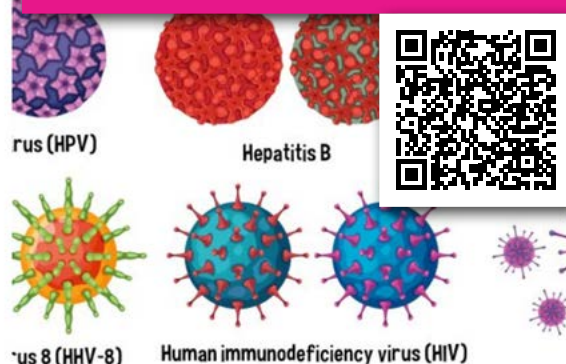
Cjepivo protiv HIV-a: dokle smo došli?

Blog

Svake godine više od jednog milijuna ljudi se zarazi HIV-om unatoč vrlo efikasnoj antivirusnoj terapiji (ART) uslijed koje osobe zaražene HIV-om dođu do nemjerljive razine viremije i dalje HIV ne...

SKENIRAJTE I PROČITAJTE

Trend porasta spolno prenosivih bolesti

Blog

Spolno prenosive bolesti u EU i SAD-u Prema podacima Europskog centra za prevenciju i kontrolu bolesti (ECDC), bilježi se porast prijava bakterijskih spolno prenosivih bolesti (sifilis, gonoreja i klamidijska infekcija)...

SKENIRAJTE I PROČITAJTE

Činjenice o spolno prenosivim bolestima i različitim stanjima mentalnog zdravlja

Blog

Mentalno zdravlje pokriva širok raspon stanja koja utječu na to kako mislimo, osjećamo i djelujemo. S obzirom da obuhvaća i različite odluke koje donosimo u spolnom životu, spolno zdravlje neodvojivo...

SKENIRAJTE I PROČITAJTE

Važnost edukativno promotivnih aktivnosti i kampanja u prevenciji infekcije HIV-om, spolno prenosivih infekcija i zaštite spolnog zdravlja

Blog

Javnozdravstvene kampanje su važne za povećanje svijesti i zdravstvene pismenosti u području prevencije bolesti i očuvanja zdravlja. Uloga edukativno informativnih kampanja i socijalnog marketinga je nadopuna i doprinos ostalim preventivnim...

SKENIRAJTE I PROČITAJTE

Nova multipleks PCR tehnologija u dijagnostici spolno prenosivih infekcija

Blog

Uvod Spolno prenosive infekcije (SPI) ozbiljan su javnozdravstveni problem koje imaju velik utjecaj na spolno i reproduktivno zdravlje diljem svijeta. Prema Svjetskoj zdravstvenoj organizaciji (engl. World Health Organisation, WHO) procjenjuje...

SKENIRAJTE I PROČITAJTE

Cijepljenje protiv infekcije Humanim papiloma virusom (HPV) – nedovoljno korištena metoda prevencije bolesti povezanih s HPV-om

Blog

Za infekciju Humanim papiloma virusom (HPV), koji je vrlo česta spolno prenosiva infekcija, posebice među mladima, nema specifičnog lijeka, no na sreću, velika većina prođe bez posljedica i bez liječenja....

SKENIRAJTE I PROČITAJTE

Iskustva u savjetovanju i testiranju na spolno prenosive bolesti među liječnicima obiteljske medicine u Hrvatskoj

Blog

Svakodnevno se prenese više od jednog milijuna spolno prenosivih bolesti (STD, od eng. sexually-transmitted diseases) u svijetu. Svjetska zdravstvena organizacija (SZO) procijenila je da je u 2020. godini bilo 374...

SKENIRAJTE I PROČITAJTE

Sva lica varicella zoster virusa

Blog

Varicella-zoster virus (VZV) je DNA virus iz porodice Herpesviridae čiji je jedini domaćin čovjek. Većina osoba zarazi se u djetinjstvu i razvije varicele (vodene kozice) kao posljedicu primoinfekcije. Drugi važan...

SKENIRAJTE I PROČITAJTE

Rezultati bio-bihevioralnog istraživanja među osobama koje injektiraju droge u Zagrebu, Splitu i Rijeci

Blog

Tijekom 2022. godine (od ožujka do srpnja) provedeno je istraživanje prevalencije infekcije HIV-om i hepatitisa C te rizičnih ponašanja kod osoba koje injektiraju droge provedeno u Zagrebu, Rijeci i Splitu....

SKENIRAJTE I PROČITAJTE

Cjepivo protiv hepatitisa B

Blog

Hepatitis B je upalna bolest jetre uzrokovana virusom hepatitisa B (HBV), a može biti akutna ili kronična. Akutni oblik bolesti u većini slučajeva je samoizlječiv te se češće javlja (u...

SKENIRAJTE I PROČITAJTE

Sedam činjenica koje trebate znati o raku vrata maternice

Sedam činjenica koje trebate znati o raku vrata maternice

Blog

Sedam činjenica koje trebate znati o raku vrata maternice (i prevenciji ostalih bolesti koje može uzrokovati Humani papiloma virus – HPV) # 1 Svakoga dana jedna će žena u...

SKENIRAJTE I PROČITAJTE

Što je cijepljenje?

Blog

Cijepljenje, imunizacija ili vakcinacija, odnosno imunoprofilaksa umjetno je stvaranje specifične zaštitne imunosti na određene antigene mikroorganizama, a provodi se u svrhu sprječavanja bolesti. Stimuliranje imunološkog odgovora na stvaranje zaštite na...

SKENIRAJTE I PROČITAJTE

Ginekološko zdravlje – Rezultati ankete: Ginekološki pregled i cijepljenje protiv HPV-a

Blog

Rak vrata maternice, čiji je glavni uzročnik vrlo raširena spolno prenosiva infekcija humanim papilloma virusom (HPV), u velikoj mjeri možemo spriječiti primarnom prevencijom: cijepljenjem protiv HPV-a i odgovornim spolnim ponašanjem...

SKENIRAJTE I PROČITAJTE

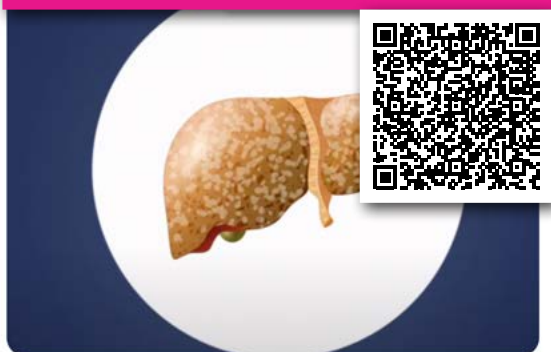
Utjecaj spolnog zdravlja na mentalno zdravlje

Blog

Rizično spolno ponašanje i problemi s mentalnim zdravljem mogu utjecati jedni na druge, a problemi najčešće mogu zahvatiti zdravlje mladih osoba, djevojaka i dječaka. Pubertet i ulazak u odraslu dob...

SKENIRAJTE I PROČITAJTE

Tranzijentna elastografija – Uočavanje kronične bolesti jetre prije nego bude prekasno

Blog

Kronična bolest jetre je tihi ubojica. Među milijunima oboljelih od bolesti jetre koji umiru svake godine, većina njih boluje i do 20 godina prije pojave prvih simptoma, a kada nastupi...

SKENIRAJTE I PROČITAJTE

Cijepljenje protiv COVID-19 u osoba koje žive s HIV-om

Blog

Cijepljenje protiv COVID-19 preporuča se osobama koje žive s HIV-om. Prema dosadašnjim spoznajama osobe koje žive s HIV-om nisu u većem riziku od nuspojava cjepiva u odnosu na ostatak populacije,...

SKENIRAJTE I PROČITAJTE

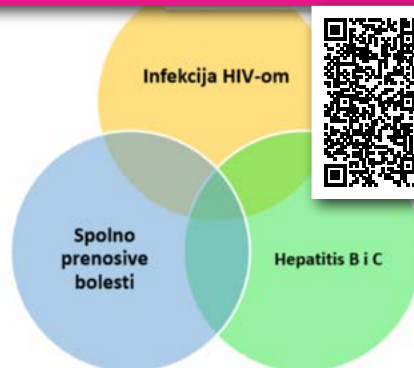
Samostalno testiranje na HIV – potreban korak za bolji obuhvat osoba iz ranjivih skupina?

Blog

Trend u broju novih HIV dijagnoza je u zadnjem desetljeću u europskim zemljama u padu sa 6.6/100 000 2010. na 5.4/100 000 2019. godine, a brojke su značajno veće među...

SKENIRAJTE I PROČITAJTE

Nove globalne strategije i planovi zdravstvenih sustava za infekciju HIV-om, virusne hepatitis i spolno prenosive bolesti do kraja 2030.

Blog

S obzirom da su globalne strategije zdravstvenih sustava (Global health sector strategies, GHSS) za infekciju HIV-om, virusne hepatitis i spolno prenosive bolesti (SPB) za razdoblje 2016.-2021. završile, Svjetska zdravstvena organizacija...

SKENIRAJTE I PROČITAJTE

Epidemiologija i prevencija HIV infekcije u Hrvatskoj

Blog

Prema procjenama Zajedničkog programa Ujedinjenih naroda o HIV/AIDS-u (UNAIDS) procjenjuje se da u Hrvatskoj živi oko 1800 osoba zaraženih HIV-om. Pojavnost infekcije HIV-om u Hrvatskoj je na razmjerno niskoj razini...

SKENIRAJTE I PROČITAJTE

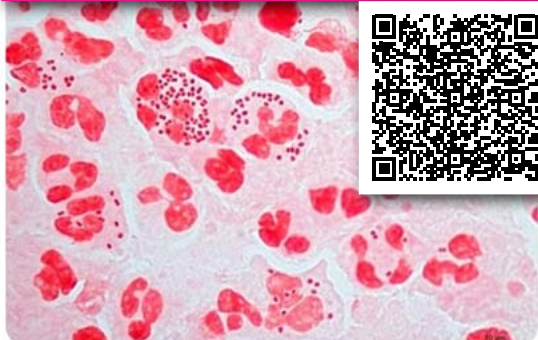
Trebaju li educirani nezdravstveni djelatnici provoditi savjetovanje i testiranje na HIV, virusne hepatitis i spolno prenosive bolesti koristeći brze probirne testove? – pilot istraživanje izvedivosti i prihvatljivosti u Gradu Zagrebu

Blog

Iako se u posljednjem desetljeću u zemljama članicama EU/EEA trend broja oboljelih od AIDS-a i novih dijagnoza infekcije HIV-om smanjio, kao i udio inficiranih osoba kojima još nije dijagnosticirana infekcija...

SKENIRAJTE I PROČITAJTE

Dijagnostika spolno-prenosivih infekcija: Chlamydia trachomatis i Neisseria gonorrhoeae

Blog

Prema podacima iz Hrvatskog zdravstveno-statističkog ljetopisa koji sadrži najvažnije pokazatelje o zdravstvenom stanju hrvatske populacije i odabranih populacijskih skupina, u Hrvatskoj tijekom 2019.g. u Hrvatskoj je prijavljeno 28 osoba oboljelih...

SKENIRAJTE I PROČITAJTE

Život nakon postizanja virusne supresije u osoba koje žive s HIV-om: postizanje dobre kvalitete života povezane sa zdravljem i zdravo starenje

Blog

Još 2016. godine Svjetska zdravstvena organizacija (SZO) i Zajednički program Ujedinjenih naroda za HIV/AIDS (UNAIDS) su postavili strateške ambiciozne ciljeve u svrhu okončanja HIV epidemije do 2030. godine. Dobro poznat...

SKENIRAJTE I PROČITAJTE

Nobelova nagrada za fiziologiju ili medicinu 2020.

Blog

Važnost virusnih hepatitisa kao globalnog javnozdravstvenog problema pokazuje najbolje dodjela Nobelove nagrade za medicinu za 2020. godinu. Nobel je dodijeljen ove godine trojici američkih znanstvenika koji su svojim istraživanjima sukcesivno...

SKENIRAJTE I PROČITAJTE

N (Nemjerljiv) = N (Nezarazan)

Blog

U današnje vrijeme postoje jasni znanstveni dokazi koji potvrđuju da je liječenje antiretrovirusnom terapijom (ART) učinkovito i da osoba zaražena HIV-om koja ima nemjerljivu viremiju (količinu virusa HIV-a u krvi)...

SKENIRAJTE I PROČITAJTE

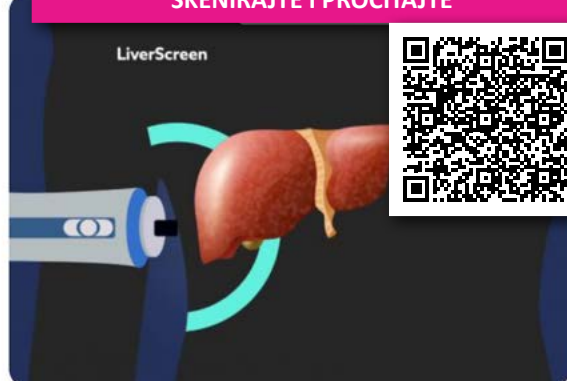
Druga generacija praćenja HIV-a u Hrvatskoj – praćenje spolno prenosivih bolesti i rizičnih ponašanja kao pokazatelji za praćenje infekcije HIV-om

Blog

Kao nadopuna praćenju infekcije HIV-om, uz statistiku oboljelih i umrlih od HIV/AIDS-a provodi se i praćenje drugih spolno prenosivih bolesti (SPB) i rizičnih ponašanja povezanih s njihovim prijenosom. To je...

SKENIRAJTE I PROČITAJTE

Liver Screen – Uočavanje kronične bolesti jetre prije nego što bude prekasno

Blog

Mijenjanje paradigme dijagnoze kroničnih bolesti jetre
Kronična bolest jetre je tihi ubojica. Među milijunima oboljelih od bolesti jetre koji umiru svake godine, većina njih boluje 20 godina prije pojave prvih...

SKENIRAJTE I PROČITAJTE

Budi ponosan na svoja usta

Blog

Svjetski dan oralnog zdravlja (engl. World oral health day, WOHD) svake se godine obilježava 20. ožujka i na taj način promiče se razvijanje svijesti o važnosti dobrog oralnog zdravlja te...

SKENIRAJTE I PROČITAJTE

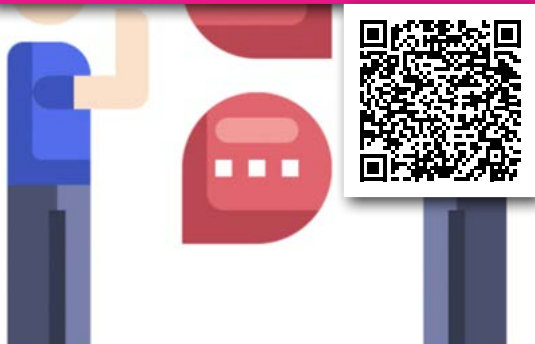
Svjetska zdravstvena organizacija preporuča HIV samotestiranje kao pristup uslugama testiranja na HIV

Blog

Samotestiranje na HIV (HIVST) je proces u kojem osoba sama uzima svoj uzorak (oralnu tekućinu ili krv) koristeći brzi HIV test, provodi testiranje i interpretira rezultat kada i gdje osoba...

SKENIRAJTE I PROČITAJTE

Kako razgovarati o spolnom zdravlju s pacijentima?

Blog

Povjerenje je važno u tretmanu pacijenata. Pacijenti trebaju vjerovati onome što liječnici govore kako bi dosljedno pratili upute liječenja i preventivne savjete. Zemlje u Americi s većom stopom društvenog povjerenja...

SKENIRAJTE I PROČITAJTE

Kvaliteta života osoba koje žive s HIV-om – Što je, zašto je važna, kako je možemo postići?

Blog

„Liječnici i vladajući ne razumiju. Misle da zato što nam je dostupna terapija, sve je sređeno (...) Samo zato što smo na nemjerljivoj viremiji ne znači da je sve u...

SKENIRAJTE I PROČITAJTE

Kako jezik kojim se koristimo može biti stigmatizirajući?

Blog

Kako svatko od nas može utjecati na nešto što je toliko kompleksno kao što je stigma povezana s HIV-om? Možda vam se ne čini da nešto posebno možete napraviti, ali...

SKENIRAJTE I PROČITAJTE

Zašto liječiti bolesnika s “blagim” hepatitisom C?

Blog

SAŽETAK Izlječenje infekcije virusom hepatitisa C (HCV) povezano je sa znatnim smanjenjem smrtnosti, poboljšanjem kvalitete života te regresijom fibroze i ekstrahepatičnih komplikacija bolesti. Novi direktno djelujući lijekovi visoko su učinkoviti...

SKENIRAJTE I PROČITAJTE

Smjernice za liječenje kroničnog hepatitisa B

Blog

Kronična hepatitis B virusna (HBV) infekcija i dalje je značajan javnozdravstveni problem s oko 240 miliona kroničnih nosioca virusa u svijetu. Hrvatska spada u zemlje s niskom prevalencijom HBV infekcije...

SKENIRAJTE I PROČITAJTE

Značaj organizacija civilnog društva u javnom zdravstvu

Blog

Svjedoci smo brojnih izazova u ispunjavanju javnozdravstvenih ciljeva i odgovora na ključne teme javnog zdravstva, pogotovo ukoliko govorimo o području HIV/AIDS-a, virusnih hepatitisa i spolno prenosivih infekcija. Ove epidemije i...

SKENIRAJTE I PROČITAJTE

Osiguranje i poboljšanje kvalitete usluga Centri za dobrovoljno savjetovanje i testiranje na HIV: opseg i kvaliteta rada

Blog

U ovom članku donosimo dio teksta iz poglavlja Osiguranje kvalitete rada Priručnika o HIV savjetovanju i testiranju te podatke iz anketiranja voditelja centara za dobrovoljno savjetovanje i testiranje na HIV...

SKENIRAJTE I PROČITAJTE

Kako su HIV i HPV povezani?

Blog

HPV i HIV su virusi koji se prenose seksualnim putem. Virus HPV uzrokuje različita zdravstvena stanja, iako su osobe s HIV-om podložnije razvoju HPV-a od drugih. Osobe koje imaju neliječeni HIV...

SKENIRAJTE I PROČITAJTE

PrEP i spolno prenosive infekcije: sažetak istraživanja

Blog

Pojavile su se brige da predekspozicijska profilaksa (PrEP) može pridonijeti ili dovesti do nove epidemije spolno prenosivih infekcija (SPI) osim HIV-a. Ni jedna druga spolno prenosiva infekcija nije usporediva s...

SKENIRAJTE I PROČITAJTE

Rezervoari HIV-a u ljudima: rana antiretrovirusna terapija ih čini 100 puta manjima

Blog

Virus HIV-a skriva se u rezervoarima uslijed antiretrovirusne terapije (ART). Virusna staništa su zapravo i razlog zašto ART nije lijek u konvencionalnom smislu riječi. Istraživački timovi pokušavali su godinama otkriti...

SKENIRAJTE I PROČITAJTE

Prema novoj studiji, klamidija i gonoreja odgovorne za 10% novih infekcija HIV-om u MSM populaciji

Blog

Nova studija objavljena 19. siječnja u časopisu Sexually Transmitted Diseases procjenjuje da je 10% novih slučajeva infekcije HIV-om uzrokovano postojećom infekcijom gonoreje ili klamidije. Dok je broj novih HIV infekcija...

SKENIRAJTE I PROČITAJTE

Dugotrajna injektirajuća ART – što o tome misle pacijenti?

Blog

Neizbježna tema na bilo kojoj suvremenoj konferenciji o HIV-u nove su ART strategije. U Mexico Cityju, na 10. IAS konferenciji o HIV znanosti u ljeto 2019. nije bilo drugačije, a...

SKENIRAJTE I PROČITAJTE

Klamidijske genitourinarne infekcije

Blog

Uvod Svjetska zdravstvena organizacija procjenjuje da se dnevno u svijetu prenese više od milijun spolno prenosivih infekcija (SPI)[1]. Među najučestalijim SPI su klamidijske infekcije koje uzrokuje bakterija Chlamydia trachomatis (CT)....

SKENIRAJTE I PROČITAJTE

Dentalni implantati u osoba koje žive s HIV-om

Blog

Napredak medicine i uvođenje novih lijekova omogućili su HIV bolesnicima značajno produljenje životnog vijeka. Kao posljedica produljenja trajanja i povećanja kvalitete života, javila se i promjena percepcije stomatološke skrbi. Umjesto...

SKENIRAJTE I PROČITAJTE

Uloga centara za testiranje u zajednici u ranom otkrivanju HIV infekcije

Blog

Do kraja 2018. godine procijenjeno je da je 37.9 milijuna ljudi zaraženo HIV-om, a kod 1.7 milijuna osoba je HIV infekcija otkrivena tijekom te godine. Procjenjuje se da 79 (67-92)%...

SKENIRAJTE I PROČITAJTE

Oralne reakcije na lijekove

Blog

Bilo koji lijek može dovesti do neželjenih reakcija čak i kada se koristi u preporučenim dozama i načinima primjene. Neželjene reakcije na lijekove mogu nastati na bilo kojem organu. U...

SKENIRAJTE I PROČITAJTE

ELISA, EIA, WB, ICA, NAT – koji test za HIV odabrati?

Blog

Postaviti dijagnozu HIV-infekcije moguće je isključivo laboratorijski budući da simptomi nisu specifični. HIV-bolest može se manifestirati jako kasno nakon što se potpuno iscrpi imunski sustav i nastupi stanje AIDS-a s...

SKENIRAJTE I PROČITAJTE

Živjeti dug i sretan život

Blog

HIV se danas smatra kroničnom bolešću zahvaljujući napretku u liječenju što znači da svaka osoba koja živi s HIV-om može očekivati dug i zdrav život. Međutim brojna međunarodna istraživanja pokazuju...

SKENIRAJTE I PROČITAJTE

Trudnoća u žena koje žive s HIV-om

Blog

HIV je virus koji napada imunski sustav čovjeka (engl. human immunodeficiency virus), a AIDS (engl. acquired immunodeficiency syndrome) označava stanje kada je imunost značajno oslabljena i kada se pojavljuju tzv. oportunističke bolesti. Kod...

SKENIRAJTE I PROČITAJTE

diagnosed late

Ekonomska isplativost rane dijagnostike HIV-a u Republici Hrvatskoj

Blog

Republika Hrvatska spada u zemlje niske prevalencije za HIV (< 0.1% stanovnika HIV+). Od 1985. godine do kraja 2017. godine, ukupno je dijagnosticirano 1540 osoba s HIV-om. Niska prevalencija rezultat...

SKENIRAJTE I PROČITAJTE

Okončanje HIV-epidemije u Hrvatskoj

Blog

Danas je tema okončanja HIV-epidemije u svijetu aktualna i predstavlja jedan ambiciozni i po svemu sudeći ostvarivi cilj. Inicijativa se oslanja na ključna znanstvena dostignuća u prevenciji zaraze HIV-om, dijagnostici,...

SKENIRAJTE I PROČITAJTE

Povijest i razvoj testiranja HIV infekcije – testiranje u laboratoriju, zajednici, samotestiranje

Blog

Početak osamdesetih godina prošlog stoljeća obilježila je pojava nepoznate bolesti koja se širila u razvijenim zemljama i odnosila živote prethodno zdravih mladih ljudi. Američki centar za kontrolu bolesti (CDC) u...

SKENIRAJTE I PROČITAJTE

PrEP (pred ekspozicijska profilaksa) – alat za sprječavanje infekcije virusom HIV-a

Blog

Na tragu ambicioznih ciljeva zacrtanih od Svjetske Zdravstvene Organizacije u kojima se ističe zaustavljanje epidemije HIV-a, postoji puno mjera koje je potrebno kombinirati kako bi se postigao mjerljiv učinak na...

SKENIRAJTE I PROČITAJTE

HIV, stigma i diskriminacija: ima(mo) li (još) predrasude?

Blog

Danas, više od 30 godina nakon otkrića HIV-a i pojave HIV infekcije i AIDS-a znanost je pronašla odgovore na mnoga pitanja o prevenciji, dijagnostici i liječenju te bolesti, no još...

SKENIRAJTE I PROČITAJTE

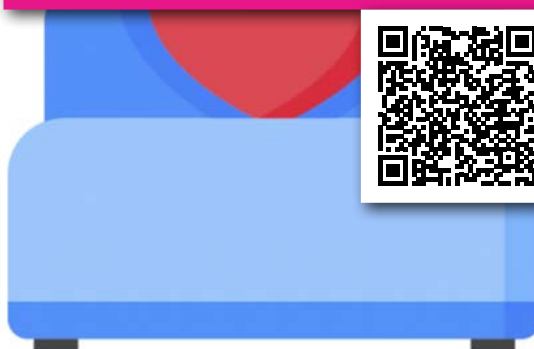
Ultrazvučna dijagnostika bolesti žlijezda slinovnica u bolesnika zaraženih HIV-om

Blog

Sukladno novijim istraživanjima, oko 40% bolesnika zaraženih HIV-om inicijalno se prezentira sa simptomima u području glave i vrata, uključujući žlijezde slinovnice (Slika 1.) (1). Parotidne žlijezde zahvaćene su u oko...

SKENIRAJTE I PROČITAJTE

Genitalni herpes – činjenice i zablude

Blog

Genitalni herpes često se povezuje s različitim simptomima u području genitalne regije, a radi se o infekciji koju primarno uzrokuje virus herpes simplex tipa 2 (HSV-2), a sve češće virus...

SKENIRAJTE I PROČITAJTE

Spolno prenosive infekcije klamidijom i LGV – kako ih prepoznati i uspješno liječiti?

Blog

Klamidijske infekcije među najčešćim su spolno prenosivim infekcijama u Europi i SAD-u, te ukoliko se ne liječe i značajan uzrok morbiditeta u spolno aktivnih ljudi. Velik dio zaraženih pojedinaca nemaju...

SKENIRAJTE I PROČITAJTE

Ubodni incident i kako sam se nosila s njim

Blog

Biti medicinska sestra jedinstven je poziv koji traži ono najljepše u ljudskom biću – humanost i predanost pozivu. "Jedinstvena uloga medicinske sestre je pomagati pojedincu, bolesnom ili zdravom, u obavljanju...

SKENIRAJTE I PROČITAJTE

Oralne promjene i rizici stomatološke skrbi u bolesnika s kroničnim hepatitisom

Blog

U usnoj se šupljini očituju promjene koje nastaju kao posljedica bolesti jetre, uglavnom zbog poremećaja zgrušavanja krvi, u obliku petehija, ekhimoza i krvarenja iz gingive. U osoba s hepatitisima razvijaju...

SKENIRAJTE I PROČITAJTE

Discriminacija

The prejudicial treatment of a person, racial discrimination based on category rather than on the grounds of race, sex, excluding or restricting men...

Smjernice za poboljšanje socijalne uključenosti oboljelih od HIV infekcije u Hrvatskoj

Blog

Preporuke i praktične informacije za pristup oboljelima od HIV infekcije prilikom obavljanja profesionalnog rada za zdravstvene djelatnike, socijalne radnike, psihologe, poslodavce, učitelje i ostala zanimanja. Pravo na privatnost HIV pozitivnih...

SKENIRAJTE I PROČITAJTE

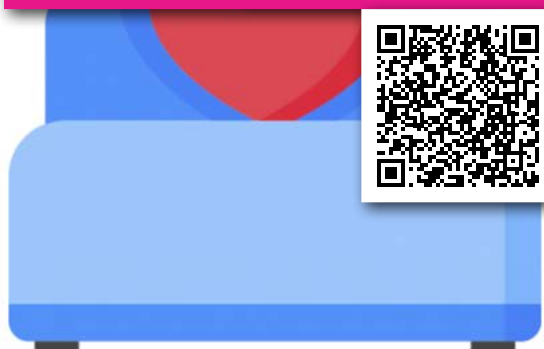
Kontrola infekcije u stomatološkim ustanovama

Blog

Saznanja o dostatnim mjerama kontrole infekcije u stomatološkim ordinacijama dovode do nemogućnosti prijenosa infektivnih agensa između stomatološkog osoblja i pacijenata. Važno je napomenuti da su standardni postupci kontrole infekcije dostatni...

SKENIRAJTE I PROČITAJTE

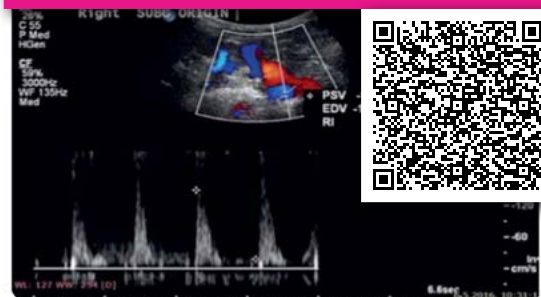
Spolno zdravlje – što mladi u Hrvatskoj znaju, a što ne znaju

Blog

Kojim se znanjem iz područja spolnog i reproduktivnog zdravlja mladi mogu pohvaliti, a kojim baš i ne, provjerili smo preko mobilne aplikacije Spolno zdravlje i internetske stranice www.spolnozdravlje.hr. Aplikacija i internetska stranica Spolno zdravlje nastala...

SKENIRAJTE I PROČITAJTE

Medijalni i intimalni arterijski kalcifikati te periferna arterijska bolest u bolesnika zaraženih HIV-om s kroničnom renalnom insuficijencijom

Blog

Medijalni arterijski kalcifikati i intimalni arterijski kalcifikati imaju različite efekte neelastičnost krvnih žila te posljedične hemodinamske karakteristike. Periferna arterijska bolest definira se kao stenoza i/ili okluzija arterija gornjih i donjih...

SKENIRAJTE I PROČITAJTE

MSM i virusni hepatitis: rizici i zaštita

Blog

Muškarci koji imaju spolne odnose s osobama istog ili oba spola (MSM) izloženi su većem riziku infekcije virusima hepatitisa A, B i C. Virusni hepatitis su skupina zaraznih bolesti koje zahvaćaju jetru,...

SKENIRAJTE I PROČITAJTE

Zašto je važna grupa za podršku?

Blog

Ljudi su bića koja svoje postojanje ostvaruju u interakciji s drugima. Zadovoljstvo pojedinca, stoga, mjerljivo je pripadnošću nekoj grupi. Pripadnost unutar obitelji, osjećaj bliskosti s osobama u životu našem životu,...

SKENIRAJTE I PROČITAJTE

Osobe koje žive s HIV-om u ordinaciji obiteljske medicine

Blog

Za razliku od drugih bolesti moderne medicine, virus humane imunodeficijencije (HIV) i sindrom stečene imunodeficijencije (AIDS) predstavljali su buran i nepredvidljiv put za liječnike i za pacijente. Od prvih slučajeva...

SKENIRAJTE I PROČITAJTE

Odabir i upotreba kondoma

Blog

Svi imamo svoju omiljenu vrstu kondoma. Za mnoge je sigurnost najvažnija. Kondomi mogu u potpunosti promijeniti vaše seksualno iskustvo kao i pružanje novog iskustva i zbližavanje vas kao para. Zapamtite,...

SKENIRAJTE I PROČITAJTE

Zdravstveno prosvjeđivanje, zaštita zdravlja i reprodukcije

Blog

Imamo dojam da je danas „zastrašujuća“ spolno prenosiva bolest HIV neopravdano zasjenila čitav niz isto tako spolno prenosivih bolesti, a koja mogu izazvati velike zdravstvene patnje i opasne komplikacije. Počnimo s...

SKENIRAJTE I PROČITAJTE

Hepatitis C kod intravenskih korisnika droga

Blog

Hepatitis je naziv koji označava upalnu bolest jetre. Hepatitis može biti uzrokovan mnogobrojnim čimbenicima, kao i zaraznim agensima. Virusni hepatitis upalna je bolest jetre uzrokovana jednim od postojećih virusa hepatitisa:...

Volim zdravlje je portal za edukaciju i informiranje sadašnjih i budućih zdravstvenih djelatnika, ostalih stručnjaka u sustavu zdravstvene i socijalne skrbi, kao i svih koji vole zdravlje o temama iz područja spolnog i reproduktivnog zdravlja, ali i drugim zdravstvenim temama. Također, namijenjen je i javnosti, posebno mladima ali i svim ostalim stručnjacima koji će raditi ili rade u području zdravstva i socijalne skrbi. Sadrži stručne zdravstvene i medicinske informacije te e-obrazovanje.

Portal podržava primjenu najbolje prakse, inovativne pristupe zdravlju, dijeljenje znanja, izgradnju partnerstava te učinkovit angažman zajednice, struke i ključnih dionika.

Predstavlja nadogradnju zdravstvenog sustava kroz sinergiju institucionalnog zdravstva i društvene zajednice, učinkovito ulaganje u zdravlje građana te poboljšanje odgovora na potrebe osoba oboljelih od HIV-a, virusnih hepatitisa i spolno prenosivih bolesti.

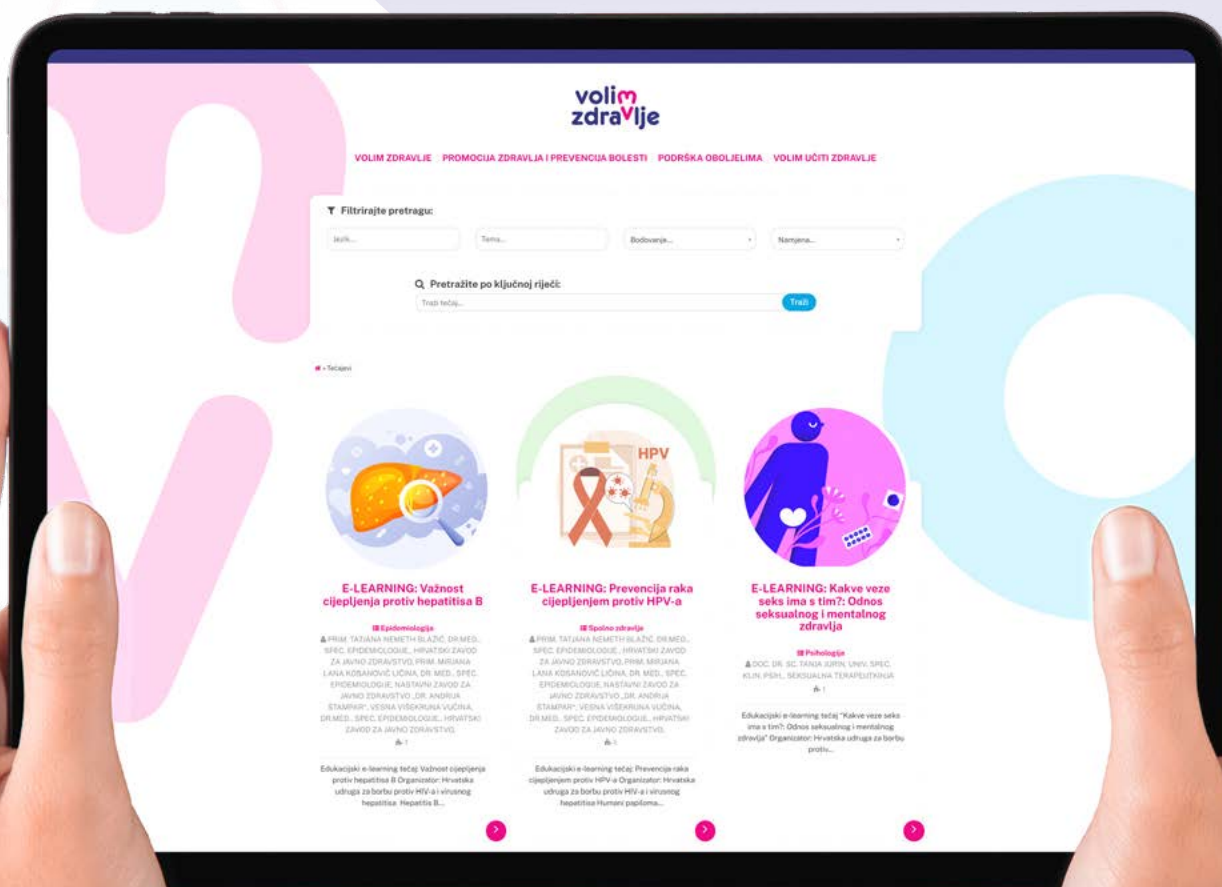
Uz to, centar pruža podršku razvoju zdravstvenih nadstandarda i interdisciplinarne skrbi, doprinoseći kvalitetnijem i dostupnijem zdravstvenom sustavu.

volim zdravlje

- besplatno se registriraj i educiraj
- trenutno je aktivno 43 tečaja, a još mnogi su u pripremi
- polahdati tečajeve možeš putem PC-a, tableta i mobitela
- položi tečajeve i preuzmi svoj certifikat

e-learning tečajevi

Volim zdravlje godišnjak za zdravstvene djelatnike

Edukacijski e-learning tečaj: Važnost cijepljenja protiv hepatitisa B

Hepatitis B spada u zarazne bolesti protiv kojih postoji cjepivo koje može spriječiti bolest. Cijepljenje protiv hepatitisa B je važno zato jer je to zarazna bolest koja kod dijela oboljelih osoba može uzrokovati kroničnu, dugoročnu bolest i komplikacije, kao što su teško oštećenje jetre, karcinom jetre i cirozu jetre, koji mogu uzrokovati smrt oboljele osobe. Hepatitis B često nema nikakve simptome, pa osoba ne zna da je zaražena i može nesvjesno preneti virus na druge osobe. Ovaj tečaj namijenjen je zdravstvenim djelatnicima, učenicima i studentima zdravstvenih škola i studija, kao pomoć u učenju i radu, te mladima i njihovim roditeljima u svrhu informiranja o cijepljenju protiv hepatitisa B.

Ishodi e-learning tečaja:

- Polaznici će biti upoznati o bitnim epidemiološkim podacima o hepatitisu B u svijetu i Hrvatskoj
- Polaznici će biti upoznati s rizima i načinima zaštite od hepatitisa B
- Polaznici će znati za koga je namijenjeno cijepljenje protiv hepatitisa B (kome se ono preporučuje)
- Polaznici će znati kako se provodi cijepljenje protiv hepatitisa B
- Polaznici će biti upoznati s ulogom cijepljenja u postizanju globalnih ciljeva eliminacije hepatitisa B

Autorice e-learning tečaja:

- prim. Tatjana Nemeth Blažić, dr.med., spec. epidemiologije., Hrvatski zavod za javno zdravstvo
- prim. Mirjana Lana Kosanović Ličina, dr. med., spec. epidemiologije, Nastavni zavod za javno zdravstvo „Dr. Andrija Štampar“
- Vesna Višekruna Vučina, dr.med., spec. epidemiologije., Hrvatski zavod za javno zdravstvo

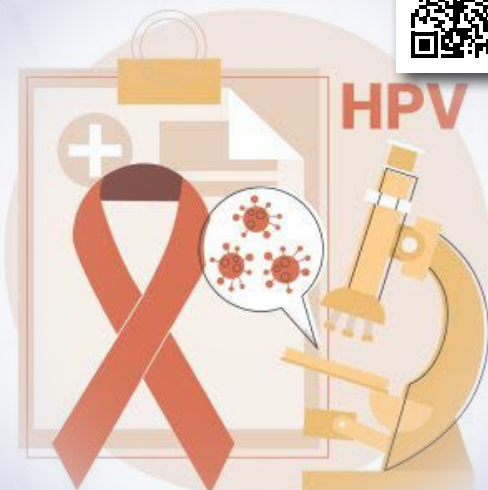
E-LEARNING: Kakve veze seks ima s tim?: Odnos seksualnog i mentalnog zdravlja

Ishodi e-learning tečaja:

- Polaznici će moći identificirati što sve obuhvaća seksualno zdravlje
- Polaznici će moći prepoznati osnovne poteškoće koje se mogu pojaviti u spolnom odnosu
- Polaznici će moći razlikovati na koji način mentalno zdravlje utječe na seksualnost i obrnuto

Autorica e-learning tečaja:

Doc. dr. sc. Tanja Jurin, univ. spec. klin. psih., seksualna terapeutkinja

Edukacijski e-learning tečaj: Prevencija raka cijepljenjem protiv HPV-a

Humani papiloma virus (HPV) je najčešći uzročnik virusnih infekcija spolnog i reproduktivnog sustava. Sve spolno aktivne osobe mogu biti izložene riziku od zaraze. Infekcija HPV-om često nema nikakve simptome, no kod nekih osoba može uzrokovati spolne bradavice ili potrajati duže te može uzrokovati nekoliko vrsta raka. Uz korištenje zaštite kondomom i odgovorno spolno ponašanje, postoji i zaštita cijepljenjem protiv HPV-a. Ovaj tečaj namijenjen je zdravstvenim djelatnicima, učenicima i studentima zdravstvenih škola i studija, kao pomoć u učenju i radu, te mladima i njihovim roditeljima u svrhu informiranja o cijepljenju protiv HPV-a.

Ishodi e-learning tečaja:

- Polaznici će biti upoznati koja je važnost i koje bolesti može uzrokovati infekcija HPV-om
- Polaznici će znati kako se prenosi infekcija HPV-om i koji su načini zaštite
- Polaznici će znati važne informacije o cjepivu protiv HPV-a i kome se ono preporučuje
- Polaznici će znati kako se provodi cijepljenje protiv HPV-a i kome se mogu obratiti za cijepljenje

Autorice e-learning tečaja:

- prim. Tatjana Nemeth Blažić, dr.med., spec. epidemiologije., Hrvatski zavod za javno zdravstvo
- prim. Mirjana Lana Kosanović Ličina, dr. med., spec. epidemiologije, Nastavni zavod za javno zdravstvo „Dr. Andrija Štampar“
- Vesna Višekruna Vučina, dr.med., spec. epidemiologije., Hrvatski zavod za javno zdravstvo

E-LEARNING: Vrste cjepiva i mehanizam djelovanja cjepiva

Ishodi e-learning tečaja:

- Polaznici će znati različite podjele cjepiva
- Polaznici će znati ukratko prikazati različite vrste cjepiva i mehanizam njihovih djelovanja
- Polaznici će znati navesti nove tehnologije dizajna cjepiva primjenjene tijekom COVID pandemije
- Polaznici će znati navesti izazove s kojima se susrećemo tijekom osiguranja dovoljne količine cjepiva, te načine kako ih zaobići

Autorice e-learning tečaja:

- prim. Mirjana Lana Kosanović Ličina, dr. med., spec. epidemiologije, Nastavni zavod za javno zdravstvo „Dr. Andrija Štampar“
- prim. Tatjana Nemeth Blažić, dr.med., spec. epidemiologije., Hrvatski zavod za javno zdravstvo

E-LEARNING: Važnost cijepljenja – koji su uspjesi cijepljenja?

Ishodi e-learning tečaja:

- Polaznici će razumjeti kako su cjepiva utjecala na širenje zaraznih bolesti
- Polaznici će naučiti o Programu cijepljenja u RH te dodatnim cijepljenjima
- Polaznici će razumjeti pojam kolektivnog imuniteta
- Polaznici će razumijeti moguće posljedice pada cjepnih obuhvata

Autorice e-learning tečaja:

- Vesna Višekruna Vučina, dr. med., specijalist epidemiologije, Hrvatski zavod za javno zdravstvo
- prim. Mirjana Lana Kosanović Ličina dr. med., specijalist epidemiologije, Nastavni zavod za javno zdravstvo „Dr. Andrija Štampar“
- prim. Tatjana Nemeth Blažić dr.med., specijalist epidemiologije, Hrvatski zavod za javno zdravstvo

E-LEARNING: Spolnost i mentalno zdravlje mladih

Ishodi e-learning tečaja:

- Polaznici će biti informiraniji o načinu kako anatomija muškog i ženskog mozga utječe na razvoj spolnosti
- Polaznici će moći prepoznati važnost znanja o klijtorisu u svrhu postizanja zadovoljstva tijekom spolnog odnosa
- Polaznici će moći prepoznati važnost povezanosti seksualnosti i tjelesnog i mentalnog zdravlja
- Polaznici će moći prepoznati važnost masturbacije, tijek spolnog čina i orgazma te na koji način pornografija može koristiti/odmoći u kontekstu spolnosti

Autorica e-learning tečaja:

- Mr. sci. Polona Bencun Gumzej, dr. med., spec. školske i sveučilišne medicine, integrativna psihoterapeutkinja za djecu i adolescente

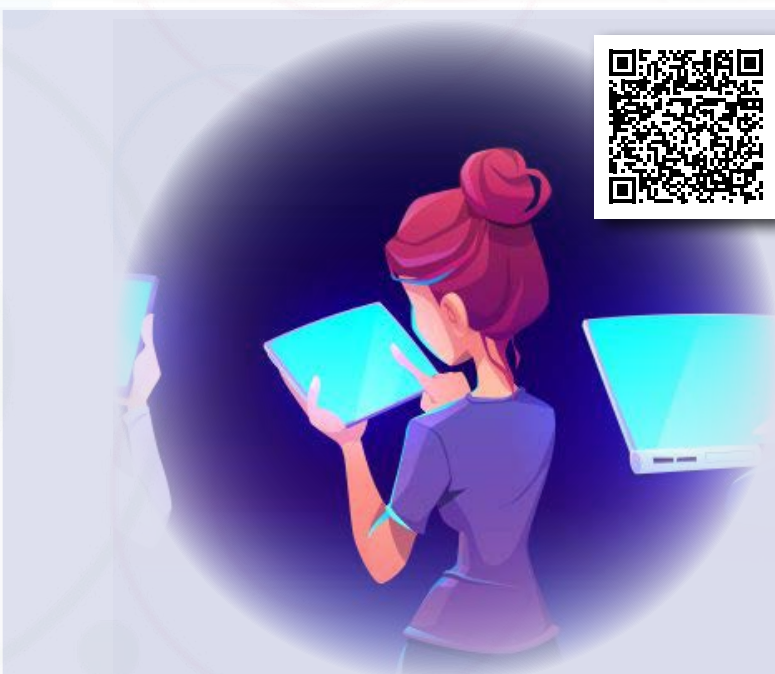
E-LEARNING: Spolno prenosive bolesti i mentalno zdravlje mladih

Ishodi e-learning tečaja:

- Polaznici će moći identificirati koji oblici rizičnog spolnog ponašanja povećavaju vjerojatnost spolno prenosivih infekcija
- Polaznici će moći prepoznati simptome pojedinih uzročnika spolno prenosivih bolesti
- Polaznici će moći razlikovati čimbenike koji utječu na pojavu spolno prenosivih bolesti

Autor e-learning tečaja:

- Neven Mumelaš, mag. med. techn.

E-LEARNING: Mentalno zdravlje djece i mladih u online svijetu

Ishodi e-learning tečaja:

- Polaznici će moći povezati utjecaj različitih društvenih mreža na samopredstavljanje i sliku o sebi u online svijetu
- Polaznici će moći procijeniti kvalitetu vlastitih online interakcija
- Polaznici će moći koristiti dobivene savjete u komunikaciji s djecom i adolescentima o sigurnom korištenju online svijeta

Autorica e-learning tečaja:

- Ella Selak Bagarić, mag. psych., klinička psihologinja

E-LEARNING: Kako i zašto razgovarati s roditeljima o emocionalnoj pismenosti djece?

Ishodi e-learning tečaja:

- Polaznici će moći identificirati vlastite resurse za jačanje psihološke otpornosti
- Polaznici će moći procijeniti vlastitu emocionalnu pismenost i kompetenciju
- Polaznici će moći koristiti naučene alate s ciljem vještijeg ovladavanja emocijama

Autorica e-learning tečaja:

- Ella Selak Bagarić, mag. psych., klinička psihologinja

E-LEARNING: Osnovno o cjevivu i cijepljenju

Ishodi e-learning tečaja:

- Polaznici će biti upoznati kako pratimo uspješnost cijepljenja
- Polaznici će znati ulogu obrambenog sustava čovjeka
- Polaznici će znati način funkcioniranja cjepiva u poticanju zaštite
- Polaznici će znati pravilno razvrstati činjenice i zablude o cijepljenju

Autorice e-learning tečaja:

- prim. Mirjana Lana Kosanović Ličina, dr. med., spec. epidemiologije, Nastavni zavod za javno zdravstvo „Dr. Andrija Štampar“
- prim. Tatjana Nemeth Blažić, dr.med., spec. epidemiologije., Hrvatski zavod za javno zdravstvo

E-LEARNING: Rad s osobama koje žive s HIV-om

Ishodi e-learning tečaja:

- Polaznici će moći na obazriv i kvalitetan način pristupiti osobama koje žive s HIV-om u svojoj ambulanti
- Polaznici će znati nabrojati elemente koji povećavaju kvalitetu testiranja u zajednici
- Polaznici će znati opisati važnost stručnjaka mentalnog zdravlja u skrbi pacijenata u području spolnog zdravlja
- Polaznici će znati opisati rad CheckPointa kao primjera dobre prakse testiranja u zajednici

Autori e-learning tečaja:

- Ivana Javorić, univ.bacc.med.tech., Ambulanta za oboljele od HIV-a, Klinika za infektivne bolesti “Dr. Fran Mihaljević”
- Davor Dubravić, mag.pysch., Hrvatska udruga za borbu protiv HIV-a i virusnog hepatitisa

E-LEARNING: Kako liječiti pacijenta s HIV-om i hepatitisom u stomatološkoj ordinaciji?

Ishodi e-learning tečaja:

- Polaznici će znati identificirati oralne manifestacije pacijenata s HIV-om ili hepatitisom B i C
- Polaznici će moći identificirati potrebu za modifikacijom stomatološkog liječenja kod pacijenata s HIV-om i bolesti jetre
- Polaznici će znati primijeniti preventivne mjere u sprječavanju širenja infekcije u stomatološkoj ordinaciji

Autori e-learning tečaja:

- Dukarić Ksenija, Kelić Marija, Maganić Cecilija, Matijaca Laura; studentice Stomatološkog fakulteta u Zagrebu
- Nikolina Klarić, dr.med.dent.
- prof.dr.sc. Vlaho Brailo, dr.med.dent., specijalist oralne medicine, Zavod za oralnu medicinu, Stomatološki fakultet Sveučilišta u Zagrebu

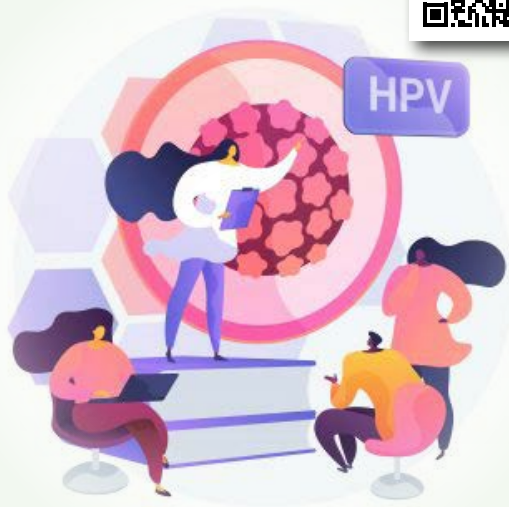
E-LEARNING: Kako stomatolog može pomoći pacijentu u ranom otkrivanju spolnih bolesti?

Ishodi e-learning tečaja:

- Polaznici će moći identificirati oralne manifestacije infekcije virusnim i bakterijskim spolnim bolestima
- Polaznici će znati prepoznati rizike infekcije spolnih bolesti u stomatološkoj ordinaciji
- Polaznici će znati primijeniti preventivne mjere u sprječavanju širenja infekcije u stomatološkoj ordinaciji

Autori e-learning tečaja:

- Veronika Jović, Nikolina Klarić, Sara Martinić; studentice Stomatološkog fakulteta u Zagrebu
- prof.dr.sc. Vlaho Brailo, dr.med.dent., specijalist oralne medicine, Zavod za oralnu medicinu, Stomatološki fakultet Sveučilišta u Zagrebu

E-LEARNING: Prevencija i rano otkrivanje raka vrata maternice – kome vrijedi reći PA-PA?

Nakon odslušanog e-learning tečaja polaznici će moći:

- Razumijeti osnovne podatke o pojavnosti i učestalosti raka vrata maternice u Hrvatskoj
- Nabrojati i razumijeti mogućnosti prevencije raka vrata maternice i njegovih predstadija
- Razumijeti ključne informacije o infekciji HPV-om
- Razumijeti bitne informacije o cijepljenju protiv HPV-a
- Razumijeti postupak i bitne informacije o PAPA testu
- Razumijeti postupak i bitne informacije o kolposkopiji
- Razumijeti koji se postupci provode kod neurednog PAPA testa u trudnoći

Autori e-learning tečaja:

- prim. Tatjana Nemeth Blažić, dr. med., spec. epidemiologije, HZJZ
- doc. prim. dr. sc. Dražan Butorac, dr.med., spec. ginekologije i opstetricije, KBC „Sestre Milosrdnice“
- prim. dr. sc. Ulla Marton., dr. med., spec. ginekologije i opstetricije, Poliklinika dr. Marton
- Ana Marija Stojić, dr. med., specijalizantica ginekologije i opstetricije, KBC „Sestre Milosrdnice“
- prim. dr. sc. Nenad Veček, dr. med., spec. ginekologije i opstetricije, perinatolog, KBC Zagreb
- Marija Delaš Aždajić, dr. med., specijalizantica dermatovenerologije, KBC „Sestre Milosrdnice“
- Neda Ferenčić Vrbanić, dr. med., spec. školske i adolescentne medicine, Nastavni zavod za javno zdravstvo „Dr. Andrija Štampar“

E-LEARNING: Profesionalna postekspozicijska profilaksa

Ishodi e-learning tečaja:

- Polaznici će moći samostalno identificirati potencijalne rizične situacije tijekom kojih bi moglo doći do ubodnih incidenata
- Polaznici će moći pravilno postupiti ako dođe do ubodnog incidenta
- Polaznici će moći primijeniti preporuke za primjenu postekspozicijske profilakse u pojedinim rizičnim situacijama

Autorica e-learning tečaja:

- Željka Županac, univ.bacc.med.tech., Ambulanta za oboljele od HIV-a, Klinika za infektivne bolesti “Dr. Fran Mihaljević”

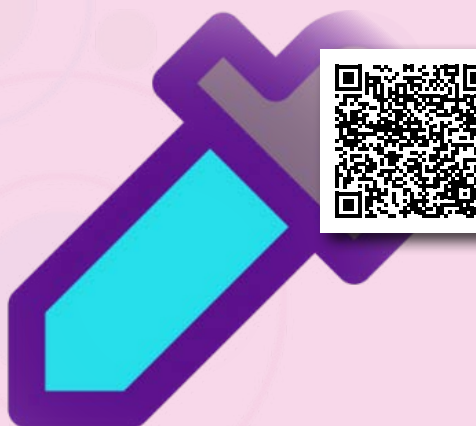
E-LEARNING: Stigma i diskriminacija u zdravstvenom sustavu – pravne smjernice

Ishodi e-learning tečaja:

- Polaznici će moći prepoznati diskriminaciju
- Polaznici će moći pravilno reagirati na diskriminaciju
- Polaznici će moći primijeniti pravila o zaštiti podataka i pravima pacijenata

Autorica e-learning tečaja:

- doc.dr.sc. Sunčana Roksandić, Katedra za kazno pravo, UNESCO Unit in bioethics, Pravni fakultet Sveučilišta u Zagrebu

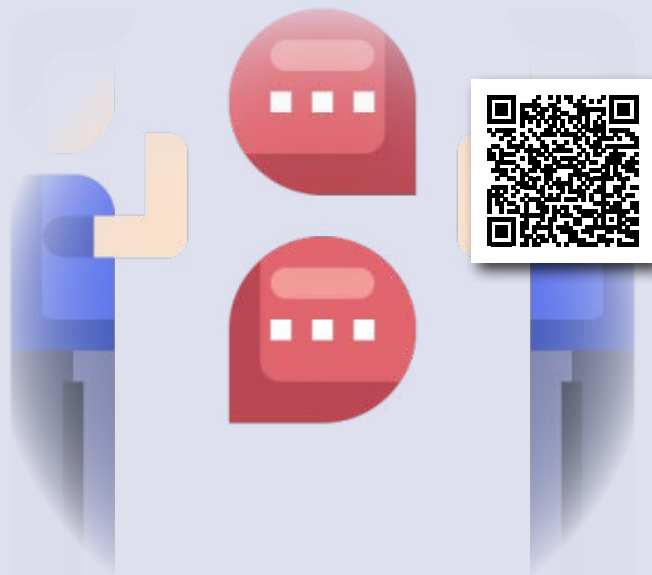
E-LEARNING: Testiranje na spolno prenosive infekcije

Ishodi e-learning tečaja:

- Polaznici će moći razlikovati vrste testiranja i sukladno tome savjetovati svoje korisnike usluga što je za njih najbolje
- Polaznici će moći savjetovati svoje korisnike o tome kada je najbolje vrijeme za testiranje ovisno o periodu prozora
- Polaznici će moći uputiti korisnike na mjesta za testiranje i savjetovanje

Autori e-learning tečaja:

- prim. Mirjana Lana Kosanović Ličina, dr. med., spec. epidemiologije, voditeljica Odjela za epidemiologiju zaraznih bolesti, NZJZ "Dr. Andrija Štampar"
- prim. Tatjana Nemeth Blažić, dr. med., spec. epidemiologije, voditeljica Odjela za HIV, krvlju i spolno prenosive bolesti, HZJZ Suradnici:
- Marija Delaš Aždajić, dr. med., KBC Sestre milosrdnice
- mr. sc. Dijana Nonković, dr. med., spec. epidemiologije, voditeljica Službe za epidemiologiju zaraznih bolesti, NZJZ SDŽ
- Kristijan Stipaničev, dr. med., OB Šibensko-kninske županije

E-LEARNING: Kako razgovarati o spolnom zdravlju?

Ishodi e-learning tečaja:

- Polaznici će unaprijediti svoju komunikaciju s pacijentima o spolnom zdravlju
- Polaznici će moći samostalno napraviti kvalitetnu procjenu rizičnog ponašanja kod odraslih i adolescenata
- Polaznici će moći samostalno provesti savjetovanje nakon testiranja na spolno prenosive bolesti

Autori e-learning tečaja:

- prim. Mirjana Lana Kosanović Ličina, dr. med., spec. epidemiologije, voditeljica Odjela za epidemiologiju zaraznih bolesti, NZJZ "Dr. Andrija Štampar"
- prim. Tatjana Nemeth Blažić, dr. med., spec. epidemiologije, voditeljica Odjela za HIV, krvlju i spolno prenosive bolesti, HZJZ

Suradnici:

- Marija Delaš Aždajić, dr. med., KBC Sestre milosrdnice
- mr. sc. Dijana Nonković, dr. med., spec. epidemiologije, voditeljica Službe za epidemiologiju zaraznih bolesti, NZJZ SDŽ
- Kristijan Stipaničev, dr. med., OB Šibensko-kninske županije

E-LEARNING: Kako se zaštititi od spolno prenosivih bolesti i neplanirane trudnoće?

Ishodi e-learning tečaja:

- Polaznici će samostalno znati prepoznati rizične aktivnosti za prenošenje spolno prenosivih bolesti
- Polaznici će moći navesti načine zaštite od spolno prenosivih bolesti
- Polaznici će moći samostalno savjetovati o vrstama kontracepcije i njihovim nedostacima i prednostima

Autori e-learning tečaja:

- mr. sc. Dijana Nonković, dr. med., spec. epidemiologije, voditeljica Službe za epidemiologiju zaraznih bolesti, NZJZ SDŽ
- prim. Tatjana Nemeth Blažić, dr. med., spec. epidemiologije, voditeljica Odjela za HIV, krvlju i spolno prenosive bolesti, HZJZ

Suradnici:

- prim. Mirjana Lana Kosanović Ličina, dr. med., spec. epidemiologije, voditeljica Odjela za epidemiologiju zaraznih bolesti, NZJZ "Dr. Andrija Štampar"
- Kristijan Stipaničev, dr. med., OB Šibensko-kninske županije

E-LEARNING: Vrste spolnih odnosa i njihova rizičnost za spolno prenosive infekcije

Ishodi e-learning tečaja:

- Polaznici će moći pružiti adekvatne savjete vezane uz siguran spolni odnos ovisno o njegovoj vrsti i riziku kojeg nosi

Autori e-learning tečaja:

- Kristijan Stipaničev, dr. med., OB Šibensko-kninske županije
- prim. Tatjana Nemeth Blažić, dr. med., spec. epidemiologije, voditeljica Odjela za HIV, krvlju i spolno prenosive bolesti, HZJZ

Suradnici:

- prim. Mirjana Lana Kosanović Ličina, dr. med., spec. epidemiologije, voditeljica Odjela za epidemiologiju zaraznih bolesti, NZJZ "Dr. Andrija Štampar"
- mr. sc. Dijana Nonković, dr. med., spec. epidemiologije, voditeljica Službe za epidemiologiju zaraznih bolesti, NZJZ SDŽ
- Marija Delaš Aždajić, dr. med., KBC Sestre milosrdnice

E-LEARNING: Spolno prenosive infekcije i njihova učestalost

Ishodi e-learning tečaja:

- Polaznici će moći imenovati uzročnike spolno prenosivih infekcija
- Polaznici će moći samostalno interpretirati podatke o epidemiologiji spolno prenosivih infekcija u Republici Hrvatskoj u odnosu na Europu i svijet
- Polaznici će moći samostalno prepoznati moguće simptome spolno prenosivih infekcija i savjetovati o testiranju s obzirom na moguća rizična ponašanja

Autori e-learning tečaja:

- prim. Tatjana Nemeth Blažić, dr. med., spec. epidemiologije, voditeljica Odjela za HIV, krvlju i spolno prenosive bolesti, HZJZ
 - prim. Mirjana Lana Kosanović Ličina, dr. med., spec. epidemiologije, voditeljica Odjela za epidemiologiju zaraznih bolesti, NZJZ "Dr. Andrija Štampar"
- ### Suradnici:
- mr. sc. Dijana Nonković, dr. med., spec. epidemiologije, voditeljica Službe za epidemiologiju zaraznih bolesti, NZJZ SDŽ
 - Kristijan Stipaničev, dr. med., OB Šibensko-kninske županije

E-LEARNING: Spolno zdravlje – što sve obuhvaća i zašto je važno

Ishodi e-learning tečaja:

- Polaznici će moći diferencirati različite definicije spolnog zdravlja i spolnosti
- Polaznici će moći samostalno savjetovati o načinima očuvanja spolnog zdravlja te podržavati pozitivan pristup prema spolnom zdravlju

Autori e-learning tečaja:

- Marija Delaš Aždajić, dr. med., KBC Sestre milosrdnice
- prim. Tatjana Nemeth Blažić, dr. med., spec. epidemiologije, voditeljica Odjela za HIV, krvlju i spolno prenosive bolesti, HZJZ

Suradnici:

- prim. Mirjana Lana Kosanović Ličina, dr. med., spec. epidemiologije, voditeljica Odjela za epidemiologiju zaraznih bolesti, NZJZ “Dr. Andrija Štampar”
- mr. sc. Dijana Nonković, dr. med., spec. epidemiologije, voditeljica Službe za epidemiologiju zaraznih bolesti, NZJZ SDŽ
- Kristijan Stipaničev, dr. med., OB Šibensko-kninske županije

E-LEARNING: Najčešća pitanja o spolnom zdravlju

Ishodi e-learning tečaja:

- Polaznici će moći odgovoriti na sva najčešća pitanja o spolnom zdravlju:
 - Možemo li prepoznati spolno prenosivu bolest po simptomima?
 - Simptomi i pad imuniteta – je li moguće da je HIV?
 - Analni, vaginalni ili oralni odnos – koji su rizici?
 - Jesu li porno filmovi dobar alat za učenje o seksu?
 - “Pull out metoda” ili vađenje penisa “na vrijeme” – koliko je pouzdana?
 - Što je PAPA test, a što HPV test?
 - Prvi spolni odnos – što sve trebam znati, kako se pripremiti?

Autor e-learning tečaja:

- Josip Kresović, mag.psych., Hrvatska udruga za borbu protiv HIV-a i virusnog hepatitisa

E-LEARNING: Hepatitis C virusna infekcija

Ishodi e-learning tečaja:

- Polaznici će moći navesti načine prijenosa i prepoznati rizične faktore za zarazu hepatitisom C
- Polaznici će moći prepoznati simptome hepatitis C virusne infekcije
- Polaznici će usvojiti način dijagnostike hepatitis C virusne infekcije

Autor e-learning tečaja:

- dr. sc. Neven Papić, dr. med., spec. infektologije, Klinika za infektivne bolesti "Dr. Fran Mihaljević", Medicinski fakultet Sveučilišta u Zagrebu

Može li to biti hepatitis C? – Rano otkrivanje infekcije hepatitisa C

Edukacijski e-learning tečaj o ranom otkrivanju infekcije hepatitisom C: Može li to biti hepatitis C? – Rano otkrivanje infekcije hepatitisa C

Ključnim elementom uspjeha strategije eliminacije smatra se edukacija liječnika primarne zdravstvene zaštite o faktorima rizika i simptomima virusnih hepatitisa.

Tečaj "Može li to biti hepatitis C? – Rano otkrivanje infekcije hepatitisa C" koncizno je štivo o faktorima rizika za prijenos hepatitisa C, kliničkoj slici te savjetima za testiranje.

Završite ovaj tečaj i razmislite o faktorima rizika za hepatitis C kod Vašeg pacijenta. Korisne upute o testiranju navedene su u sadržaju.

Ovaj tečaj namijenjen je svim liječnicima primarne zdravstvene zaštite u svakodnevnom radu s njihovim pacijentima.

Ishodi e-learning tečaja:

- Polaznici će samostalno procijeniti kojeg pacijenta treba testirati na hepatitis C
- Polaznici će samostalno znati identificirati simptome i manifestacije hepatitisa C radi pravovremenog uključivanja u liječenje i skrb
- Polaznici će biti upoznati s alatima poput aplikacije Sve o hepatitisu na koju mogu uputiti pacijenta u ordinaciji da se više informira o hepatitisima

Autori i stručna recenzija e-learning tečaja:

- Hrvatska udruga za borbu protiv HIV-a i virusnog hepatitisa
- prof. dr. sc. Adriana Vince, dr. med., spec. infektologije, Klinika za infektivne bolesti "Dr. Fran Mihaljević"

“Eliminirajmo hepatitis”- tečaj o virusnim hepatitisima za liječnike obiteljske medicine

Ishodi e-learning tečaja:

- Polaznici će biti informirani o epidemiologiji hepatitisa B i C, i planovima Svjetske zdravstvene organizacije za eliminaciju hepatitisa.
- Polaznici će moći samostalno procijeniti faktore rizika za prijenos virusa hepatitisa u pacijenata
- Polaznici će moći samostalno interpretirati rezultate serološke i molekularne obrade
- Polaznici će znati kako procijeniti stadij jetrene bolesti
- Polaznici će znati kako savjetovati pacijenta o daljnjem postupku i liječenju

Autori e-learning tečaja:

- prof. dr. sc. Adriana Vince, dr. med.: “Virusni hepatitis kao globalna prijetnja ljudskom zdravlju – zašto trebamo nacionalnu strategiju”. Implementacija smjernica Svjetske zdravstvene organizacije u Hrvatskoj
- doc. dr. sc. Oktavija Đaković-Rode, dr. med.: Laboratorijska dijagnostika virusnih hepatitisa kroz prikaze slučajeva
- doc. dr. sc. Snježana Židovec Lepej, dipl. ing. mol. biol.: Molekularna dijagnostika virusnih hepatitisa i virtualni posjet laboratoriju (serologija i molekularna dijagnostika)
- dr. sc. Ivan Kurelac, dr. med.: Kako procijeniti oštećenje jetre u bolesnika s virusnim hepatitisom?
- Jelena Budimir-Mihalić, dr. med.: Prezentaciju metoda fibroelastografije i tranzijentne elastografije
- Davorka Dušek, dr. med.: Prikazi slučajeva – pacijentovo putovanje, od otkrića do izlječenja
- dr. sc. Neven Papić, dr. med.: Procjena faktora rizika za virusni hepatitis

E-LEARNING: Hepatitis B i C u praksi

Ishodi e-learning tečaja:

- Polaznici će moći pristupiti pacijentu na najbolji mogući način s obzirom na položaj hepatitisa B i C u zdravstvenom sustavu
- Polaznici će moći educirati svoje pacijente o načinima prevencije hepatitisa B i C
- Polaznici će moći prepoznati važnost međusobne suradnje s kolegama u vidu boljeg pristupa pacijentima sa hepatitisom B i C
- Polaznici će znati kako prevenirati i postupiti kad dođe do ubodnog incidenta

Autorica e-learning tečaja:

- Marica Trogrlić, mag. med. techn., Klinika za infektivne bolesti “Dr. Fran Mihaljević”

E-LEARNING: Hepatitis B virusna infekcija

Ishodi e-learning tečaja:

- Polaznici će moći navesti načine prijenosa i prepoznati rizične faktore za zarazu hepatitisom B
- Polaznici će moći prepoznati simptome akutne i kronične hepatitis B virusne infekcije
- Polaznici će usvojiti način dijagnostike hepatitis B virusne infekcije
- Polaznici će moći predložiti moguće načine liječenja hepatitis B virusne infekcije te savjetovati pacijente o načinima prevencije hepatitis B virusne infekcije

Autor e-learning tečaja:

- dr. sc. Ivan Kurelac, dr. med., spec. infektologije, Klinika za infektivne bolesti "Dr. Fran Mihaljević"

Može li to biti HIV? Rano otkrivanje HIV infekcije

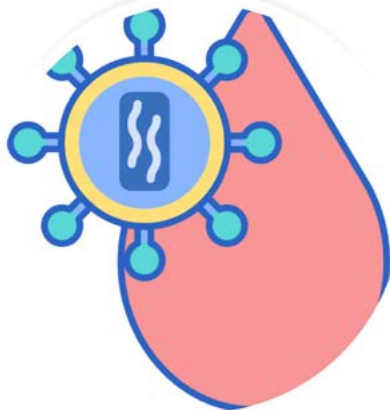
Ovaj tečaj namijenjen je za praktičnu upotrebu liječnicima i medicinskim sestrama koji skrbe o osobama koje žive s HIV-om, uključujući liječnike opće medicine, osoblje u hitnim službama te ostale zdravstvene djelatnike zaposlene u područjima koja nisu izravno povezana s HIV-om. Sadržaj pokriva osnove dijagnostike infekcije HIV-om u mnogim područjima tako da neće svi primjeri biti relevantni za Vaše pojedinačno okruženje.

Nadamo se da će sadržaj ovog tečaja putem prikaza uobičajenih manifestacija povezanih s HIV-om te popisa HIV indikatorskih stanja pomoći Vama i drugima ne propustiti ovu važnu dijagnozu te potaknuti rano testiranje na HIV.

Infekciju HIV-om jednostavno je dijagnosticirati. Zato je od velike važnosti imati kliničke smjernice kako bismo promovirali testiranje na HIV, osobito među osobama koje su u visokom riziku od infekcije, a mogu se zbog više razloga javiti u različite medicinske službe.

Autori e-learning tečaja:

- Napisao i prikupio dr. Mike Youle uz pomoć dr. Fione Burns, Amande Evans i dr. Tabithe Mahungu. Posebne zahvale Robin Langley i Louise Weston.
- Stručni suradnik prilagodbe na hrvatski jezik: prim. dr. sc. Šime Zekan, dr. med., spec. infektologije Klinika za infektivne bolesti "Dr. Fran Mihaljević"

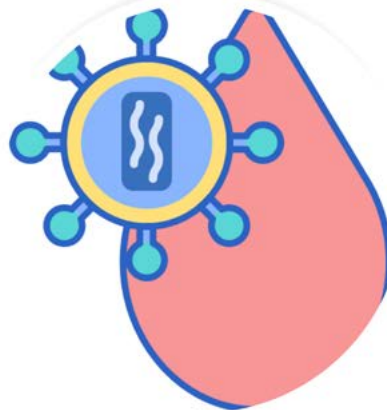

E-LEARNING: HIV infekcija – prijenos, epidemiologija i tijek infekcije

Infektologija

PROF. DR. SC. JOSIP BEGOVAC, DR. MED.,
SPEC. INFЕКТОLOGIJE,

Edukacijski e-learning tečaj o virusu HIV-a: "HIV infekcija – prijenos, epidemiologija i tijek infekcije" Organizator: HUHIV Organizacijski partner: Medicinski fakultet,...

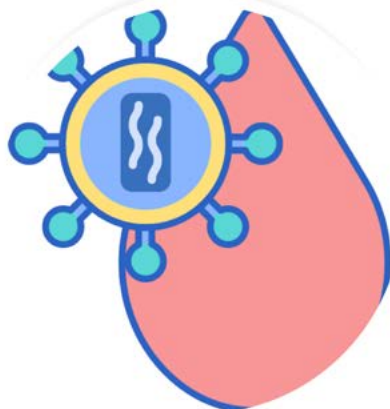

E-LEARNING: HIV infekcija – bakterijske, virusne, gljivične i protozoarne infekcije

Infektologija

PROF. DR. SC. JOSIP BEGOVAC, DR. MED.,
SPEC. INFЕКТОLOGIJE,

Edukacijski e-learning tečaj o virusu HIV-a: "HIV infekcija – bakterijske, virusne, gljivične i protozoarne infekcije" Organizator: HUHIV Organizacijski partner: Medicinski...

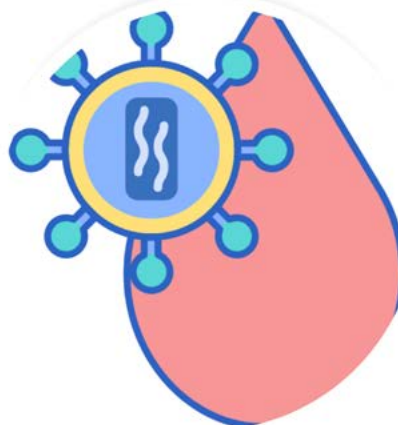

E-LEARNING: HIV infekcija – antiretrovirusna terapija i prevencija

Infektologija

PROF. DR. SC. JOSIP BEGOVAC, DR. MED.,
SPEC. INFЕКТОLOGIJE,

Edukacijski e-learning tečaj o virusu HIV-a: "HIV infekcija – antiretrovirusna terapija i prevencija" Organizator: HUHIV Organizacijski partner: Medicinski fakultet, Sveučilište...

E-LEARNING: HIV infekcija – virus, dijagnoza i imunologija

Infektologija

PROF. DR. SC. JOSIP BEGOVAC, DR. MED.,
SPEC. INFЕКТОLOGIJE,

Edukacijski e-learning tečaj o virusu HIV-a: "HIV infekcija – virus, dijagnoza i imunologija" Organizator: HUHIV Organizacijski partner: Medicinski fakultet, Sveučilište...

Starenje s HIV-om – pristup sveobuhvatnoj skrbi

Edukacijski e-learning tečaj o životu i starenju s HIV-om: Starenje s HIV-om – pristup sveobuhvatnoj skrbi. Ovaj tečaj temeljen na praktičnom priručniku „Starenje s HIV-om – pristup sveobuhvatnoj skrbi“ obuhvaća ključne potrebe koje trebaju biti prepoznate i uvažene u kontinuumu skrbi osoba koje žive i stare s HIV-om s ciljem korištenja u zdravstvenim, socijalnim i ostalim srodnim ustanovama.

S napretkom u antiretrovirusnom liječenju, sve više osoba koje žive i stare s HIV-om sve češće trebaju društvenu i kliničku podršku. Sa starenjem se javljaju i nova zdravstvena i psihosocijalna stanja i potrebe kod kojih se ponekad pitamo znamo li dovoljno o njima općenito, a pogotovo kod osoba koje stare s HIV-om.

Pružatelji usluga zdravstvene i psihosocijalne skrbi suočeni su s novim izazovima u znanju, iskustvu i sposobnosti prikladnog reagiranja na jedinstvene i složene izazove i potrebe koje se javljaju kod starenja osoba koje žive s HIV-om kao kroničnim oboljenjem kako bi pružili odgovarajuću podršku i smanjili ovisnost o skrbi osoba koje žive i stare s HIV-om kasnije u životu.

Tečaj je namijenjen zdravstvenim djelatnicima iz svih razina zdravstvene zaštite, osobama koje žive i stare s HIV-om i svima ostalima te je stoga pisan jednostavnijim, manje stručnim jezikom kako bi bio razumljiv i koristan svima. Temeljen na iskustvima i znanstvenim spoznajama integrira dugoročni pristup skrbi osoba koje žive i stare s HIV-om orijentiran na pacijenta, uključujući preventivne programe, upravljanje i liječenje komorbiditetnih zdravstvenih stanja, mentalno zdravlje, personalizirani pristup zdravstvenoj skrbi i psihosocijalnoj podršci te eliminaciji stigme i diskriminacije unutar zdravstvenog sustava.

Ishodi e-learning tečaja:

- Polaznici će moći identificirati i reagirati na tjelesne, psihičke i socijalne promjene uslijed starenja, a koje su povezane s HIV-om
- Polaznici će moći samostalno savjetovati pacijente i druge o uspješnom starenju životu s HIV-om fokusirajući se na zdravu prehranu, fizičku aktivnost i mentalno osnaživanje
- Polaznici će moći identificirati pojedina stanja koja bi mogla upućivati na zarazu HIV-infekcijom te time i savjetovati osobu na testiranje na HIV
- Polaznici će moći prepoznati oblike kršenja ljudskih prava kod osoba koje žive s HIV-om i pravovremeno ih uputiti na adekvatna mjesta za zakonsku zaštitu

Autori e-learning tečaja:

• prof. dr. sc. Ivan Alajbeg, dr. med. dent.; prim. Tatjana Nemeth Blažić, dr. med., spec. epidemiologije; doc. dr. sc. Sunčana Roksandić-Vidlička, dipl. iur.; dr. sc. Brankica Dupanović, dr. med.; Aleksandra Marjanović, dr. med.; Maja Erceg Tušek, mag. psih.; Zvezdana Jakić, dipl. psih.; Rumena Gjerdovska, dipl. soc. rad.; Kire Blagoeski; Alden Husković; Tomislav Beganović;

Stručni suradnici i recenzija:

- prof. dr. sc. Josip Begovac, dr. med., spec. infektologije
- prim. dr. sc. Šime Zekan, dr. med., spec. infektologije
- Maja Sabolić, dr. med., spec. infektologije
- Marija Berzati, mag. psih.

STARENJE S HIV-om - putokaz prema desetljećima života

Nitko ne voli razmišljati o učincima starenja, no korisno je znati što možete očekivati. Ovo znanje može Vam pomoći sada donijeti odluke koje mogu pozitivno utjecati na Vašu budućnost, kao i planiranje drugih važnih promjena u Vašem životu.

20

30

40

50

60

20te

Školujete se ili započinjete svoj radni vijek te stvarate nove bliske odnose. Ne zaboravite na svoje zdravlje u ovoj dobi. Ako brinete o sebi i mijenjate male stvari u svom životnom stilu sada, možete očekivati jednako dug životni vijek kao da ne živite s HIV-om.

PAZITE NA UNOS ALKOHOLA

Pokušajte smanjiti unos alkohola i uzimajte ga u umjerenim količinama. Pretjerani unos alkohola kod osoba koje žive s HIV-om može dodatno povećati rizik razvoja srčanih bolesti kasnije u životu.

PAŽLJIVO S DODATKIMA PREHRANI

Ako uzimate dodatke prehrani informirajte o tome svog liječnika jer mogu dovesti do interakcije s nekim lijekovima za HIV. Izbjegavajte steroide, osim ako Vam ih liječnik ne propiše.

NA VRHUNCU STE MIŠIČNE SNAGE

Umjereno redovito vježbanje dobro je za Vaš imunološki sustav u bilo kojoj dobi. Vrhunac mišićne snage dosegnut ćete u dobi od 20 do 35 godina stoga iskoristite ovo vrijeme za vježbe snage uz uravnoteženu prehranu.

RANO OTKRIVANJE RAKA TESTISA

Povremeno obavljajte samopregled testisa. Rak testisa najčešći je rak mladih muškaraca u dobi od 18 do 34 godine. Osobe koje žive s HIV-om u dodatnom su riziku.

NEDOSTATAK VITAMINA D

Osobe koje žive s HIV-om pod povećanim su rizikom za razvoj osteoporoze u kasnijoj dobi izgrađivanjem koštane mase. Kalcij i vitamin D ključni su u tome. Ako ste zabrinuti oko razine vitamina D razgovarajte s Vašim liječnikom.

30te

U 30-ima vjerojatno još ne primjećujete normalne pojave koje se javljaju kako starimo s kojima ćete se suočavati poslije. Koliko god bili zaposleni, nemojte zanemarivati Vaše zdravlje. U 30-ima možete značajno smanjiti rizike nastanka komplikacija u kasnijoj dobi.

TJELESNA MASA SE MIJENJA

Kako starite, Vaš se metabolizam usporava. Tijelo zahtijeva manje energije i počinje pohranjivati više masnog tkiva i manje mišićne mase. HIV može pridonijeti metaboličkim promjenama što može povećati rizik od srčanih bolesti. Rizike možete smanjiti promjenama u načinu života, kao što su promjena prehrane i rutinsko vježbanje.

REDOVITO SE CIJEPITE

Sve osobe koje žive s HIV-om, bez obzira na dob, trebale bi se svake godine cijepiti protiv gripe jer razvoj teškog oblika gripe i s njim povezanih komplikacija može ozbiljno narušiti Vaše zdravlje.

PRESTANITE PUŠITI

Nije lako prestati pušiti, ali pušenje je najveći zdravstveni rizik koji možete izbjeći. Pušači koji žive s HIV-om žive kraće, a rizik od ranije smrti povećava se s dobi. Razmislite o prestanku pušenja ili bar smanjite dnevnu potrošnju.

OGRANIČITE UNOS KALORIJA

Neki obroci brze hrane sadržavaju i preko 1.000 kalorija. Konzumirate li više puta tjedno ovakve obroke možete dobiti preko 6 dodatnih kilograma godišnje, a kod nekih muškaraca dolazi i do preraspodjele masnoća povezano s HIV-om. **Što možete učiniti:** Hranite se uravnoteženo te umjereno i redovito vježbajte.

40te

Sijede vlasi i bore trebaju Vas najmanje brinuti u 40-ima. Dodatne odgovornosti u privatnom i poslovnom životu mogu predstavljati dodatne stresore zbog kojih Vaše zdravlje može trpjeti. Pratite tjelesne promjene i poduzmite preventivne mjere opreza na vrijeme.

IZBJEGNITE NUSPOJAVE LIJEKOVA

Obavijestite svog liječnika ako uzimate bilo kakve dodatne lijekove kako bi mogao provjeriti jesu li moguće neke neželjene nuspojave zbog uzimanja tih lijekova istovremeno s Vašom HIV terapijom.

POVEĆAVA SE RIZIK OD VISOKOG KRVNOG TLAKA

Krvni tlak obično raste s godinama, a rizici se povećavaju u srednjim 40-ima. Ovaj proces mogu ubrzati neki lijekovi za HIV, pušenje, pretilost i unos previše soli što povećava rizik od srčanog ili moždanog udara.

POVEĆAVA SE RIZIK OD DIJABETESA

Rizik od dijabetesa tipa 2 povećava se u Vašim 40-ima, neovisno o HIV statusu. Planirajte unaprijed kako biste smanjili buduće rizike. Provjerite s Vašim liječnikom kakvi su Vam nalazi glukoze u krvi i promijenite način života ako ste u riziku.

"KRIZA SREDNJIH GODINA"

Psihička kriza može se razviti u 40-ima kao i u bilo kojoj drugoj dobi. Često je izazvana nekim drugim životnim događajima što dovodi do preispitivanja životnih odluka i predstavlja potencijal za rast i razvoj, ali nekad može i značajno otežati funkcioniranje. Obratite se stručnjaku za mentalno zdravlje ako Vam treba podrška.

PIJTE 2.5 L VODE NA DAN

Bubrezi imaju nekoliko funkcija – uklanjaju opasne tvari i suvišnu vodu, pomažu kontrolirati krvni tlak, proizvodnju hormona i razinu minerala u Vašem tijelu. Preporučljivo je piti oko 2.5 L tekućine dnevno. Neki lijekovi za HIV mogu povećati rizik od bubrežnih bolesti. Razgovarajte sa svojim liječnikom o rezultatima pretrage bubrega.

50te

U 50-ima vjerojatno više ne možete bježati od činjenice da ste stariji – vjerojatno primjećujete nove zdravstvene smetnje ili neke druge promjene. Pripazite na neke stvari na koje možete utjecati.

POVIŠENI KOLESTEROL

Europa ima najvišu prevalenciju povišenog kolesterola u svijetu, a to je vodeći uzrok srčanih bolesti i moždanog udara. Život s HIV-om te neki lijekovi mogu povećati razinu kolesterola. Rizik od srčanih bolesti te moždanog udara dodatno se povećava ako pušite i imate visoki krvni tlak. Razgovarajte sa svojim liječnikom o Vašoj razini kolesterola.

GUSTOĆA KOSTIJU

T-vrijednost mjera je mineralne gustoće kostiju. Muškarci u 50-ima ne doživljavaju brzi gubitak koštane mase kao žene, ali nakon 65-e gubitak je sličan. Osobe koje žive s HIV-om mogu biti u povišenom riziku gubitka koštane mase. Svakodnevno uzimajte kalcij i vitamin D te pratite zdravlje kostiju uz preporuke liječnika.

EREKILNA DISFUNKCIJA

Muškarci koji žive s HIV-om u ovoj dobi imaju povećan rizik erektilne disfunkcije (ne mogu ostvariti ili zadržati erekciju). Obavijestite Vašeg liječnika jer to može biti znak drugog zdravstvenog problema poput dijabetesa, bolesti bubrega i srca.

JETRENE FUNKCIJE

Kako starimo jetra postaje manje aktivna i manje učinkovita u obrađivanju hrane i kemikalija. Oštećenje jetre može brže napredovati ako imate ko-infekciju hepatitisom C ili pijete previše alkohola. Razgovarajte s Vašim liječnikom o stanju Vaše jetre.

RAK CRIJEVA

Rak debelog crijeva drugi je najčešći uzrok smrti od raka u Europi, neovisno o HIV statusu. Razgovarajte sa svojim liječnikom o kolorektalnom pregledu koji se preporučuje svima starijima od 50.

RAK PROSTATE

Rak prostate uglavnom zahvaća muškarce starije od 50 godina, a rizik se povećava s dobi. Otprilike 1 na 8 muškaraca oboli od raka prostate tijekom života. Muškarci koji žive s HIV-om nisu u dodatnom riziku.

60te

U 60-ima ste i pripremate se za mirovinu: možete početi uživati u sporijem tempu života. Nastavite održavati zdrav životni stil u ovoj dobi i kasnije kako biste povećali kvalitetu Vašeg života.

POVEĆAVA SE RIZIK OD MOZDANOG UDARA

Ovaj rizik povećava se kako starite, a neki čimbenici taj proces mogu i ubrzati. To uključuje HIV, pušenje, visoki krvni tlak (hipertenzija), pretilost, visoka razina kolesterola, dijabetes i prekomjerni unos alkohola. Smanjite rizike na koje možete utjecati u dogovoru s Vašim liječnikom.

U OVOJ DOBI SKORO SVI TREBAJU NAOČALE

Redovitim kontroliranjem zdravlja očiju i korištenjem pravilne dioptrije povećat ćete izgled za zadržavanje zdravog vida. To će povećati kvalitetu Vašeg života i može smanjiti rizik od nesreća poput padova koji mogu dovesti do lomova kostiju. Pregledavajte vid onoliko često koliko Vam optičar preporuča.

ŽIVITE SRETNOM U STARIJOJ DOBI

Mnoge osobe koje žive s HIV-om zadovoljne su kvalitetom svoga života u starijoj dobi. Ostanite aktivni, družite se, uključite se u klubove i grupe jer tako možete povećati kvalitetu Vašeg života i smanjiti osjećaj usamljenosti.

Izrada i prilagodba:
Hrvatska udruga za borbu protiv HIV-a i virusnog hepatitisa
Izvori:
Projekt i literatura "Starenje s HIV-om - pristup sveobuhvatnoj skrbi"
www.huhiv.hr, www.goingbeyondundetectable.eu,
<https://unity-tool.com/hr-hr/>, <https://lilvlife.com>
Pomoć i podrška:
HUHIV Centar za psihosocijalnu podršku - www.huhiv.hr
psihosocijalna.podrska@huhiv.hr; pitaj@huhiv.hr; 0800 448 767

ŽIVJETI S HIV-om KOMORBIDITETI I DUGOROČNO ZDRAVLJE

Napredak u liječenju i ranoj dijagnostici omogućio je osobama koje danas žive s HIV-om jednako dug očekivani životni vijek kao i općoj populaciji.

Procjenjuje se da će osobe koje započinju terapiju danas, živjeti oko 10 godina duže od onih koji su terapiju započinjali u devedesetim godinama.

Međutim, živjeti duže s HIV-om predstavlja novi izazov: starenje s HIV-om

Izlaganje virusu i antiretrovirusnoj terapiji koja se koristi u liječenju tijekom životnog vijeka mogu ubrzati normalni proces starenja. Procjenjuje se da će do 2030. oko 84 % osoba koje žive s HIV-om živjeti s komorbiditetom povezanim sa starenjem.

RAK

Dvostruko je vjerojatnije da osobe koje žive s HIV-om obole od raka koji nije povezan s AIDS-om, nego opća populacija. Rizik je još veći kod raka povezanog s pušenjem (npr. rak pluća) te raka poput ne-Hodgkinovog limfoma.

BOLEST JETRE

2,3 milijuna ljudi koji žive s HIV-om diljem svijeta zaraženo je hepatitisom C - osobe koje žive s HIV-om imaju 8 puta veći rizik od kronične bolesti jetre nego opća populacija.

PRIJELOM KOSTIJU

Dvostruko je veća vjerojatnost da osobe koje žive s HIV-om razviju frakturu kostiju u usporedbi s općom populacijom

NEURODEGENERATIVNE PROMJENE I MENTALNO ZDRAVLJE

Neurokognitivni poremećaji povezani s HIV-om (HAND) odnose se na niz problema koji mogu biti uzrokovani HIV-om kod nekih pacijenata, čak i kada se liječe antiretrovirusnom terapijom (ART). HAND je zabilježen kod 52-59 % osoba s HIV-om. Pored toga, značajni depresivni poremećaji utječu na oko 26 % osoba s HIV-om u Europi, u usporedbi sa 7 % u općoj populaciji.

SRČANE BOLESTI

U Europi je učestalost kardiovaskularnih bolesti kod osoba koje žive s HIV-om veća u usporedbi s općom populacijom, uključujući: hipertenziju (45% vs 31%), anginu pektoris (4% vs 2%), infarkt miokarda (4% vs 2%) i perifernu arterijsku insuficijenciju (3% vs <1%).

ZATAJENJE BUBREGA

U Europi 4 % osoba koje žive s HIV-om ima narušenu funkciju bubrega, u usporedbi s 2% opće populacije.

Sve veća kompleksnost potreba osoba koje žive s HIV-om znače da, uz suzbijanje virusa, očuvanje dugoročnog zdravlja treba biti cilj upravljanja HIV infekcijom.

ZAPOČINJANJE LIJEČENJA ODMAH NAKON DIJAGNOZE

omogućuje smanjenje rizika za razvoj ozbiljnih bolesti i smrti za 57 %

MULTIDISCIPLINARNI PRISTUP

uključivanje zdravstvenih djelatnika različitih specijalnosti može smanjiti rizik razvoja određenih komorbiditeta kao dio općeg zdravstvenog plana (npr. smanjenje rizika od kardiovaskularnih bolesti prestankom pušenja)

INDIVIDUALIZIRANI PRISTUP TERAPIJI

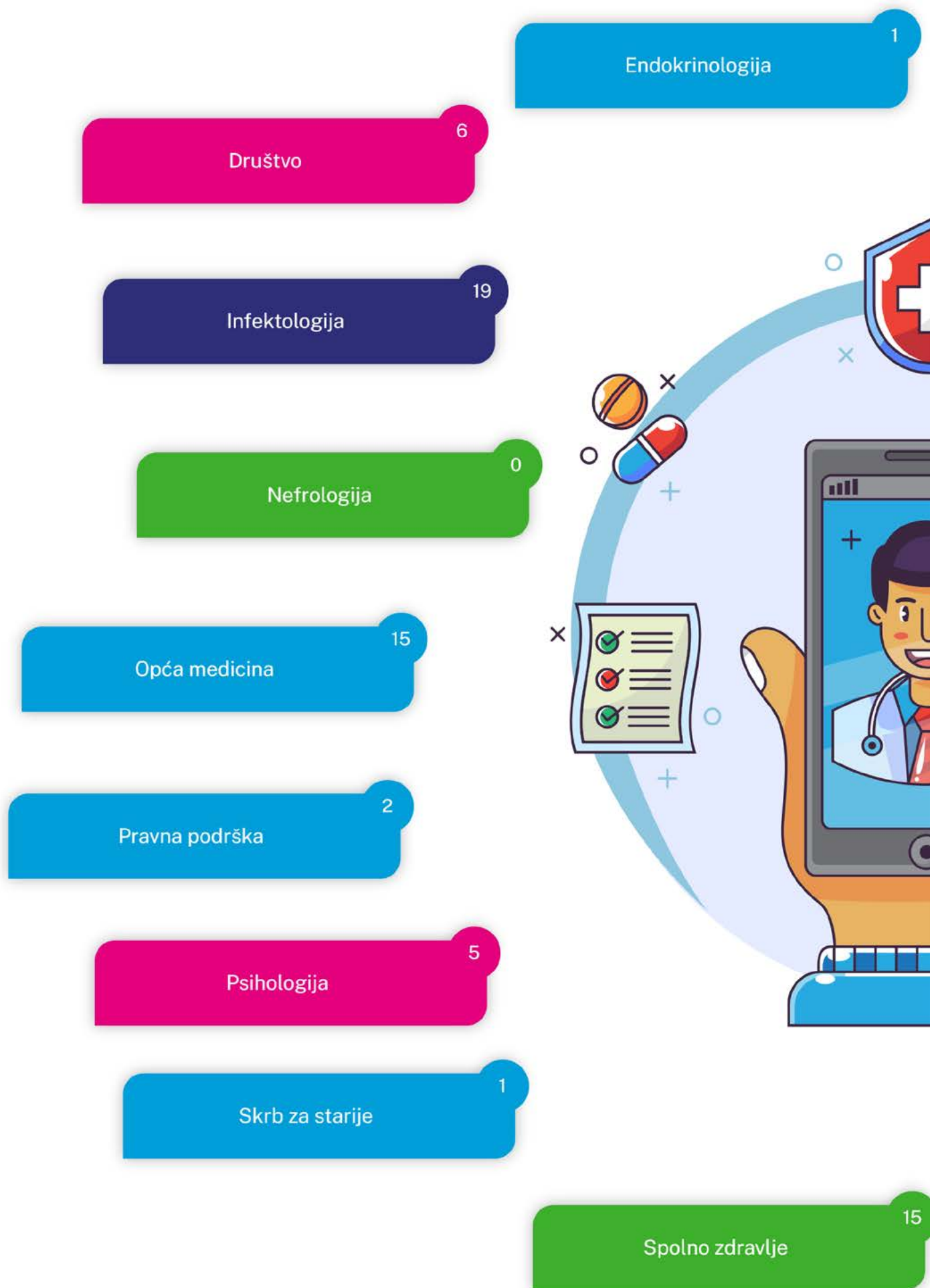
važan je čimbenik zaustavljanja progresije bolesti i smanjenje njegovog utjecaja na dugoročno zdravlje

Reference

1. World Health Organisation. Global Health Observatory (GHO) data: HIV/AIDS. Available at: <http://www.who.int/gho/hiv/en/> (last accessed October 2017)
2. World Health Organisation. Global Health Observatory data repository: Number of people (all ages) living with HIV: Estimates by WHO region. Available at: <http://apps.who.int/gho/data/view/main/221000WHD?last%20accessed%20October%202017>
3. UNAIDS. The gap report 2014. Available at: http://www.unaids.org/sites/default/files/media_asset/2014-report-en.pdf (last accessed October 2017)
4. The Antiretroviral Therapy Cohort Collaboration. Survival of HIV-positive patients starting antiretroviral therapy between 1996 and 2013: a collaborative analysis of cohort studies. *The Lancet*. [http://dx.doi.org/10.1016/S2232-3018\(17\)30066-8](http://dx.doi.org/10.1016/S2232-3018(17)30066-8)
5. Guaraldi G, et al. Premature age-related comorbidities among HIV-infected persons compared with the general population. *Clin Infect Dis*. 2015;53(11):1209-16.
6. Vance D et al. Predictors of geriatric HIV in 2010. *Lancet Infect Dis* 2015;15(7):753-754.
7. Helleberg M, et al. Risk of cancer among HIV-infected individuals compared to the background population: impact of smoking and HIV. *AIDS* 2016; online edition. DOI: 10.1097/QAD.0000000000000283, 2016.
8. Røydahl L, et al. Depression in patients with HIV is under-diagnosed: a cross-sectional study in Denmark. *HIV Medicine* 2010;11:46-53.
9. World Health Organisation. Depression in Europe. Available at: <http://www.euro.who.int/en/health-topics/noncommunicable-diseases/mood-and-mental-health/news/news/2012/10/depression-in-europe> (last accessed October 2017).
10. World Health Organisation. More than 2 million people infected with HIV and hepatitis C. Available at: <http://www.who.int/mediacentre/news/rep-hiv-cas-fection/en/> (last accessed October 2017).
11. Schuster L, et al. Cross-sectional Comparison of the Prevalence of Age-Associated Comorbidities and Their Risk Factors Between HIV-Infected and Uninfected Individuals: The AGES Cohort Study. *Clin Infect Dis* (2014) 59(12):1787-1797.
12. Shiao S, et al. Incident fractures in HIV-infected individuals: a systematic review and meta-analysis. *AIDS* 2013;27:1949-57.
13. The INSIGHT START Study Group. Initiation of Antiretroviral Therapy in Early Asymptomatic HIV Infection. *New England Journal of Medicine*. 2015;373:1.
14. Bloch M, et al. Effectiveness of a team intervention in reducing modifiable cardiovascular disease risk in HIV-infected subjects on antiretroviral therapy. *Journal of the International AIDS Society*. 2014;17(Suppl 3):19546. Poster 14.
15. Aids info. Guidelines for the Use of Antiretroviral Agents in HIV-1-Infected Adults and Adolescents. 2016. Available at: <http://aidsinfo.nih.gov/guidelines/Non-Viral/adult-and-adolescent-treatment-guidelines/31/adverse-effects-of-antiretroviral-agents> (last accessed October 2017).

Izrada i prilagodba: Hrvatska udruga za borbu protiv HIV-a i virusnog hepatitisa / Izvori: Starenje s HIV-om - pristup sveobuhvatnoj skrbi; www.huhiv.hr; goingbeyondundetectable.eu

ISTRAŽITE JOŠ E-TEČAJEVA PREMA TEMAMA

Epidemiologija

9

Hepatologija

7

Kardiologija

1

Neurologija

1

Osobni razvoj

8

Prevenција

5

Psihosocijalna podrška

2

Sociologija

2

Zdravstvo

28

DOKTORE, MOŽETE LI ME IZLIJEĆITI?

Osobe koje žive s virusnim hepatitisom NE MOGU ČEKATI
na životno važno liječenje!

Hepatitis C je izlječiv, a za
hepatitis B postoji cjepivo
te se liječenjem može
učinkovito držati
pod kontrolom.
Pravovremeni početak
liječenja može vam
spasiti život.

NE ČEKAJTE.
PITAJTE SVOG LIJEČNIKA O
TESTIRANJU I LIJEČENJU.

**HEP
CAN'T
WAIT!**

SVJETSKI DAN HEPATITISA

28. SRPNJA

VIŠE INFORMACIJA I PODRŠKA:

**World
Hepatitis
Day**

www.huhiv.hr

www.hepatitis.hr

www.volimzdravlje.hr

[#Sveohepatitsu](https://twitter.com/Sveohepatitsu)

Google play

Download on the
App Store

**HRVATSKI ZAVOD
ZA JAVNO ZDRAVSTVO**

Klinika za infektivne bolesti
Dr. Fran Mihaljević

HUHIV
HRVATSKA UDRUGA ZA BORBU PROTIV VIRUSNOG
HEPATITISA

**World
Hepatitis
Alliance**

eliminirajmo **HEPATITIS C**

SVJESNOST / INFORMIRANOST

prije

SLABA

sada

INFEKTOLOG,
GASTROENTEROLOG,
LIJEČNIK OBITELJSKE MEDICINE

TESTIRANJE

prije

ČEKANJE NALAZA
KRVI VIŠE DANA

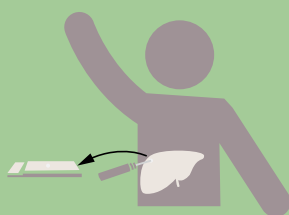
sada

BRZO TESTIRANJE S
REZULTATOM ZA 20 MIN

PREGLED

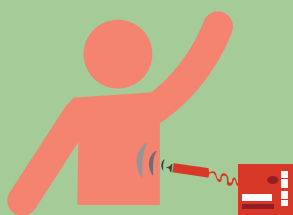
prije

BIOPSIJA

uzimanje uzorka
tkiva iz tijela

sada

BEZBOLNI ULTRAZVUČNI
PREGLED
(FibroScan®)

TRAJANJE LIJEČENJA

prije

6 - 12
MJESECI

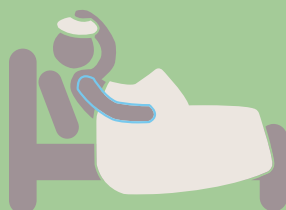
sada

8 - 24
TJEDNA

NUSPOJAVE

prije

ZNAČAJNE

sada

MINIMALNE

IZLJEČENJE

prije

0 - 50%
USPJEŠNOSTI

sada

95 - 98%
USPJEŠNOSTI

VIŠE: www.huhiv.hr; www.hepatitis.hr; www.volimzdravlje.hr

HUHIV
HRVATSKA UDRUGA ZA BORBU PROTIV HIV-a
I VIRUSNOG HEPATITISA

2
0
2
4.

GODIŠNJE IZVJEŠĆE HRVATSKE UDRUGE ZA BORBU PROTIV HIV-A I VIRUSNOG HEPATITISA

<https://huhiv.hr>

<https://volimzdravlje.hr>

<https://spolnozdravlje.hr>

<https://hepatitis.hr>

<https://stem.huhiv.hr>

HUHIV
Hrvatska udruga
za borbu protiv HIV-a
i virusnog hepatitisa

@VolimZdravlje

HUHIV – 25 godina za zdravlje zajednice

Hrvatska udruga za borbu protiv HIV-a i virusnog hepatitisa – HUHV – obilježava 25 godina djelovanja

Hrvatska udruga za borbu protiv HIV-a i virusnog hepatitisa (HUHV) obilježila je 25. obljetnicu djelovanja svečanom retrospektivnom izložbom u poznatoj zagrebačkoj Galeriji Kaptol. Izložba je prikazala najvažnije projekte, postignuća i doprinos udruge u zajednici u proteklih četvrt stoljeća, pružajući podržavateljima, suradnicima i široj javnosti priliku za uvid u ključne trenutke i postignuća u radu HUHV-a.

<https://huhiv.hr/huhiv-25-godina-za-zdravlje-zajednice/>

Katalog najvažnijih događaja u 25 godina rada HUHIV-a za zdravlje zajednice:

<https://huhiv.hr/3d-flip-book/25-godina-za-zdravlje-zajednice/>

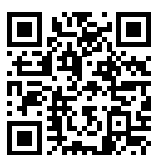
Udrugu su 1999. osnovali pacijenti i zdravstveni djelatnici kao odgovor na pojavu HIV-a i AIDS-a. HUHIV je od samih početaka posvećen izgradnji integriranih modela skrbi koji olakšavaju pristup testiranju, liječenju i podršci, smanjenju šteta po zdravlje, uklanjanju zakonskih i strukturalnih prepreka za javnozdravstveni pristup prevenciji infekcije HIV-om, virusnih hepatitisa i spolno prenosivih infekcija te promicanju prevencije rizičnih spolnih ponašanja i ovisnosti.

1.12. Svjetski dan AIDS-a

SVJETSKI DAN AIDS-A 2024

01.12. SVJETSKI DAN AIDS-A I VAŽNOSTI
OČUVANJA SPOLNOG I REPRODUKTIVNOG
ZDRAVLJA

<https://huhiv.hr/svjetski-dan-aids-a-2024/>

Svake godine 1. prosinca u svijetu se obilježava Svjetski dan AIDS-a, kao međunarodni dan usmjeren globalnom zdravlju, koji objedinjuje integrirane pristupe zaštiti spolnog zdravlja. Tada se države, zdravstveni radnici, mediji, civilno društvo i mnogi drugi udružuju u kampanji oko određenih tema povezanih s prevencijom zaraze HIV-om i AIDS-a koje se prilagođavaju lokalnim situacijama i uvjetima.

HUIV na Simpoziju povodom Svjetskog dana borbe protiv AIDS-a

<https://huhiv.hr/huhiv-na-simpoziju-povodom-svjetskog-dana-borbe-protiv-aids-a/>

Već tradicionalno se uoči 01.12., Svjetskog dana AIDS-a, organizira stručni simpozij koji okuplja stručnjake koji se bave HIV-om, AIDS-om i povezanim temama. Ovaj događaj organizira Hrvatsko društvo za infektivne bolesti Hrvatskoga liječničkoga zbora – Sekcija za zarazu HIV-om i infekcije imunokompromitiranih bolesnika, a svrha je razmjena novosti i znanja te međusobno osnaživanje stručnjaka iz sustava i zajednice. Simpozij je 29.11.2024. održan u Klinici za infektivne bolesti „dr. Fran Mihaljević“, uz hibridni tip održavanja (dio liječnika je simpozij pratio uživo iz edukacijske dvorane, a dio preko interneta).

Rezultati kampanje povodom Svjetskog dana AIDS-a

VOLIM ZDRAVLJE FACEBOOK - UKUPAN DOSEG	1,150
OBJAVE REACH	818
OBJAVE BROJ	3
REELS REACH	332
REELS BROJ	4
VOLIM ZDRAVLJE INSTAGRAM – UKUPAN DOSEG	167,816
OBJAVE REACH	21,405
OBJAVE BROJ	3
STORY REACH	1,079
STORY BROJ	16
REELS REACH	145,332
REELS BROJ	7
VOLIM ZDRAVLJE YOUTUBE – UKUPAN DOSEG	363
VIDEO BROJ	148
PRATITELJI BROJ	312
ANGAŽMAN INFLUENCERA – POTENCIJALNI DOSEG	181,787
BROJ UKLJUČENIH INFLUENCERA	4
BROJ OBJAVA	4
MEDIJSKA POKRIVENOST - POTENCIJALNI DOSEG	53,705.10
ONLINE ČLANCI	34
TISAK	3
DRUŠTVENE MREŽE	14
HUHIV ONLINE KANALI – UKUPAN DOSEG	219,554
HUHIV.HR POSJETA	71,243
VOLIMZDRAVLJE.HR POSJETA	10,612
SPOLNOZDRAVLJE.HR POSJETA	123,939
HEPATITIS.HR POSJETA	10,596
STEM.HUHIV.HR POSJETA	3,164
MOBILNE APLIKACIJE - UKUPAN DOSEG	40,208
SPOLNO ZDRAVLJE MOB.APP. POSJETA	37,083
SPOLNO ZDRAVLJE MOB.APP. PREUZIMANJA	146
SVE O HEPATITISU MOB.APP. POSJETA	3,125
SVE O HEPATITISU MOB.APP. PREUZIMANJA	17
SAVJETOVANJA – UKUPAN DOSEG	738
ONLINE SAVJETOVANJA	131
TELEFONSKA SAVJETOVANJA	169
UŽIVO SAVJETOVANJA (edukacija, procjena rizika, preporuke)	421
PSIHOSOCIJALNA PODRŠKA (UŽIVO)	17
TESTIRANIH KORISNIKA – UKUPAN DOSEG	373
CHECKPOINT ZAGREB / CZM	373
UKUPAN BROJ NOVODIJAGNOSTICIRANIH SPB	17
SVEUKUPAN DOSEG	665,694

Tablica 1. HUHIV potencijalni doseg u periodu studeni i prosinac 2024.

SVJETSKI DAN HEPATITISA

Svjetski dan hepatitisa 2024. – Spriječimo rak jetre

Od raznih bolesti jetre boluje oko 1.5 milijarda ljudi diljem svijeta. Godišnje od bolesti jetre umre dva milijuna ljudi, odnosno jedna od 25 umrlih osoba umre od bolesti jetre. U Hrvatskoj, prema zadnjem izvješću o uzrocima smrti Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo za 2022.godinu, od bolesti jetre umrlo je 1.512 građana Hrvatske (među njima 480 od raka jetre), što znači da od tih bolesti umiru čak četiri osobe dnevno.

Virusni hepatitis B i C mogu uzrokovati rak jetre.

Djeluj. Testiraj se.

Informiraj se o testiranju na hepatitis, liječenju i cijepljenju.

Savjetujte se s liječnikom ili drugim stručnjakom trebate li se testirati na hepatitis B i C ili cijepiti protiv hepatitisa B.

Više informacija potražite na
www.huhiv.hr,
www.volimzdravlje.hr i
www.hzjz.hr

#SvjetskiDanHepatitisa

Svjetski dan hepatitisa 28. srpnja

Logos of HUHIV, HZJZ, and other partners.

<https://huhiv.hr/svjetski-dan-hepatitisa-2024-sprijecimo-rak-jetre/>

SVJETSKI DAN SPOLNOG ZDRAVLJA

Svjetski dan spolnog zdravlja 2024.

Mjesec rujan često se proglašava mjesecom spolnog zdravlja, a Svjetski Dan spolnog zdravlja obilježava se 04. rujna na inicijativu *Svjetskog udruženja za seksualno zdravlje*. Ključne aktivnosti koje se provode povodom Svjetskog dana spolnog zdravlja predstavljaju sinergiju institucionalnog zdravstvenog sustava i društvene zajednice. Uz podršku Ministarstva zdravstva RH, Grada Zagreba, HZJZ-a i partnera, udruga HUHIV provodi projekte i aktivnosti kojima stječemo uvid u stanje i potrebe zajednice s ciljem efikasne promocije zdravlja i prevencije bolesti.

<https://huhiv.hr/svjetski-dan-spolnog-zdravlja-2024/>

volim zdravlje

Svjetski dan spolnog zdravlja 04. rujna

Informiraj se o testiranju na spolno prenosive bolesti, liječenju i cijepljenju.

Savjetujte se s liječnikom ili drugim stručnjakom trebate li se testirati na spolno prenosive bolesti ili cijepiti protiv spolno prenosivih bolesti.

Više informacija potražite na
www.huhiv.hr,
www.volimzdravlje.hr i
www.hzjz.hr

#SvjetskiDanSpolnogZdravlja

Svjetski dan spolnog zdravlja 04. rujna

Logos of HUHIV, HZJZ, and other partners.

10 savjeta kako brinuti o spolnom zdravlju

Donosimo vam top deset savjeta kako brinuti o svom spolnom zdravlju povodom mjeseca spolnog zdravlja. Svjetski dan spolnog zdravlja idealna je prilika za naglasiti važnost promicanja spolnog i reproduktivnog zdravlja, edukacije, odgovornog spolnog ponašanja, sprečavanja neplanirane trudnoće i spolno prenosivih bolesti te poštivanju i zaštiti prava svake osobe.

<https://huhiv.hr/10-savjeta-kako-brinuti-o-spolnom-zdravlju/>

Što činiti nakon dijagnoze HPV-a

Stručnjaci udruge HUHIV sudjelovali su u održavanju webinaru za stručnjake i građane na temu HPV-a. Ovo online predavanje pod nazivom „Što nakon HPV-dijagnoze?“ organizirala je Hrvatska udruga za medicinu životnog stila. Naš stručnjak, Davor Dubravić održao je dio webinaru koji se odnosio na psihološku podršku u kontekstu nove infekcije.

<https://huhiv.hr/sto-ciniti-nakon-dijagnoze-hpv-a/>

POZITIVNE VIBRACIJE

Udruga HUHIV kao predstavnik Hrvatske na godišnjem sastanku mreže COBATEST

Prvi sastanak COBATEST mreže u 2024. održan je u Barceloni krajem siječnja. Ovog puta upravni odbor organizirao je 9 radionica razmijene iskustva u radu centara za testiranje. Mreža COBATEST okuplja preko 20 zemalja u Europi (i nekoliko izvan nje), odnosno predstavnika centara za testiranje na spolno

prenosive infekcije (SPI), i zajedno si pomažemo u stvaranju testiranja i podrške što dostupnijim za naše građane u potrebi. Predstavnik udruge HUHIV, Davor Dubravić, ujedno je i član upravnog odbora COBATEST mreže.

<https://huhiv.hr/udruga-huhiv-kao-predstavnik-hrvatske-na-godisnjem-sastanku-mreze-cobatest/>

Od oko 2000 testiranih mladih osoba u Check-Point centru Zagreb u prosjeku svaki deseti ima neku spolno prenosivu infekciju

Tijekom 2024. godine u CheckPoint centru Zagreb Hrvatske udruge za borbu protiv HIV-a i virusnih hepatitisa (HUHIV) **testiranju na spolno prenosive infekcije pristupilo je 1979 osoba** kod kojih je utvrđeno ukupno 180 preliminarno pozitivnih nalaza na pet infekcija na koje su se testirali prema procjeni rizika nakon savjetovanja.

<https://huhiv.hr/od-oko-2000-testiranih-mladih-osoba-u-checkpoint-centru-zagreb-u-prosjeku-svaki-deseti-ima-neku-spolno-prenosivu-infekciju/>

HUHIV na HZJZ radionici za savjetnike koji rade u centrima za savjetovanje i testiranje

Centri za dobrovoljno savjetovanje i testiranje na HIV (CST, savjetovaništa za HIV) u Hrvatskoj, kao važan dio mjera prevencije HIV infekcije, uspostavljeni su u razdoblju 2003-2006. godine. Radionica *"Edukacija i doedukacija za savjetnike koji rade u centrima za savjetovanje i testiranje na HIV, hepatitis B i C i spolno prenosive bolesti"*, održana 02. veljače 2024., sastojala se od teorijskog djela i praktičnih vježbi. HUHIV je držao izlaganje o demedikalizaciji probirnih testiranja, rezultatima provedenih istraživanja samostalnog (kućnog) testiranja na HIV i testiranja od strane educiranih nezdravstvenih djelatnika.

<https://huhiv.hr/huhiv-na-hzjz-radionici-za-savjetnike-koji-rade-u-centrima-za-savjetovanje-i-testiranje/>

Spolno prenosive bolesti u porastu diljem Europe

Europski centar za prevenciju i kontrolu bolesti (ECDC) objavio je najnovija godišnja epidemiološka izvješća koja prikazuju stanje spolno prenosivih infekcija (SPI) u Europskoj uniji/Europskom gospodarskom prostoru (EU/EEA). **Nalazi otkrivaju zabrinjavajući porast slučajeva sifilisa, gonoreje i klamidije.**

<https://huhiv.hr/spolno-prenosive-bolesti-u-porastu-diljem-europe/>

Kako spolno prenosive bolesti utječu na različita stanja mentalnog zdravlja?

U CheckPoint centru pružamo nekoliko tisuća

savjetovanja godišnje i susrećemo se s emocionalnim izazovima osoba koje se odluče na testiranje. Emocije kao što su strah, tjeskoba, neugoda, sram, krivnja; igraju važnu ulogu kod pojedinca pri donošenju odluke posjete centra za spolno zdravlje te u suočavanju i nošenju sa svojim emocijama. U nastavku donosimo naša iskustva najčešćih izazova povezanosti mentalnog i spolnog zdravlja.

<https://huhiv.hr/kako-spolno-prenosive-bolesti-utjecu-na-razlicita-stanja-mentalnog-zdravlja/>

HUHIV na Danima seksualnosti 2024.

U Znanstvenoj knjižnici Sveučilištu u Zadru, od 08. do 10. svibnja, održani su XIII. Dani seksualnosti, tradicionalni skup Udruge studenata psihologije "Kasper".

Ovogodišnji Dani seksualnosti obradili su razne teme ljudske seksualnosti i reproduktivnog zdravlja poput seksualnog zlostavljanja, ovisnosti o pornografiji, spolnog odgoja, spolno prenosivih bolesti, destigmatizacije LGBTQIA+ osoba, poremećaja seksualnog funkcioniranja, seksualnog zadovoljstva i terapije.

<https://huhiv.hr/huhiv-na-danima-seksualnosti-2024/>

HUHIV na simpoziju Gušterak

Na poziv *Studentske sekcije za gastroenterologiju i hepatologiju* i *Studentske sekcije za onkologiju i imunologiju*, 11. svibnja, sudjelovali smo na studentskom simpoziju "Gušterak" u KBC-u Zagreb. Sa željom studenata da više nauče o psihološkom pristupu pacijentu, naš psiholog Davor Dubravić održao je radionicu temeljenu na radu CheckPoint centra gdje se susrećemo s raznim pričama posramljivanja. Zbog toga ljudi izbjegavaju zdravstvene usluge jer se boje osude liječnika.

<https://huhiv.hr/huhiv-na-simpoziju-gusterak/>

HUHIV na Danima otvorenih vrata Psihijatrijske bolnice "Sv. Ivan"

Povodom Međunarodnog dana borbe protiv homofobije, bifobije i transfobije Klinika za psihijatriju Sveti Ivan 17.05.2024. organizirala je Dane otvorenih vrata pod nazivom „Bolnica Otvorena Jednakima“ u cilju jačanja inkluzivnosti društva, educiranja stručne zajednice o važnosti podrške mentalnog zdravlja LGBTQIA+ osoba i općenito o promicanju ljudskih prava ove populacije.

<https://huhiv.hr/huhiv-na-danima-otvorenih-vrata-psihijatrijske-bolnice-sv-ivan/>

Udruga HUHIV na stručnom skupu za programe smanjenja šteta povezanih sa zlouporabom droga

HUHIV je sudjelovao na stručnom skupu **Predstavljanje rezultata evaluacije Smjernica za programe smanjenja šteta povezanih sa zlouporabom droga i budućih projekata**, 27. svibnja 2024., u organizaciji Službe za suzbijanje zlouporabe droga Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo.

<https://huhiv.hr/udruga-huhiv-na-strucnom-skupu-za-programe-smanjenja-steta-povezanih-sa-zlouporabom-droga/>

Udruga HUHIV domaćin sastanka Upravnog odbora mreže COBATEST u Zagrebu

HUHIV je 30. i 31. svibnja u Zagrebu ugostio upravni odbor europske mreže COBATEST. Mreža COBATEST iz godine u godinu prikuplja veliki broj podataka kojim se omogućuje bolja procjena, znanje i predviđanje trendova rizičnih ponašanja i spolno prenosivih infekcija.

<https://huhiv.hr/udruga-huhiv-domacin-sastanka-upravnog-odbora-mreze-cobatest-u-zagrebu/>

Zagreb domaćin regionalne radne skupine organizacija civilnog društva – „HCV and HIV today“

Sudionici 10 nevladinih organizacija iz 7 različitih zemalja regije okupili su se u Zagrebu i raspravljali o specifičnim izazovima i uspjesima svake zemlje. Jedan od najvažnijih zaključaka je ključna uloga koju imaju nevladine organizacije i udruge pacijenata u provođenju preventivnih programa u zajednici i destigmatizaciji ovih bolesti, u sinergiji s institucionalnim zdravstvenim sustavom.

<https://huhiv.hr/zagreb-domacin-regionalne-radne-skupine-organizacija-civilnog-drustva-hcv-and-hiv-today/>

Međunarodni dan protiv zlouporabe droga i nedozvoljenog korištenja opojnih tvari

26.06. obilježava se Međunarodni dan protiv zlouporabe droga i nedozvoljenog korištenja opojnih tvari, kada se relevantne institucije, zajednica i pojedinci ujedinjuju s ciljem podizanja svijesti o problemu golemih negativnih posljedica nedopuštenih droga za osobe koje ih uzimaju,

njihove obitelji i zajednicu, kao ozbiljnom problemu današnjice, posebice među mladima.

<https://huhiv.hr/medunarodni-dan-protiv-zlouporabe-droga-i-nedozvoljenog-koristenja-opojnih-tvari/>

Radni posjet Europskom centru za kontrolu i prevenciju bolesti (ECDC)

Na poziv Europskog centra za prevenciju i kontrolu bolesti (ECDC) sudjelovali smo na dvodnevnoj radionici o povećanju korištenja ECDC podataka o nadzoru i praćenju HIV-a, virusnog hepatitisa i spolno prenosivih infekcija (SPI). Radionica je namijenjena nacionalnim predstavnicima iz Ministarstava zdravstva, Zavoda za javno zdravstvo koji rade na području HIV-a, virusnog hepatitisa i SPI, i organizacija civilnog društva koje rade na ovim područjima iz Hrvatske, Češke i Slovačke.

<https://huhiv.hr/radni-posjet-europskom-centru-za-kontrolu-i-prevenciju-bolesti-ecdc/>

HUHIV na godišnjem sastanku članova uprave europske mreže centara za testiranje

– COBATEST

16. i 17.12.2024. u Badaloni u Španjolskoj, stručnjak udruge HUHIV sudjelovao je na godišnjem sastanku upravnog odbora europske mreže centara za testiranje – COBATEST. Mreža COBATEST je europska mreža koja se fokusira na unapređenje i standardizaciju dobrovoljnog i anonimnog testiranja na HIV i spolno prenosive infekcije (SPI). Okuplja više od 150 centara za testiranje diljem Europe, a svojom pokrivenošću odavno je prešla granice kontinenta – poglavito širenjem na kontinent Afrike i Azije.

<https://huhiv.hr/huhiv-na-godisnjem-sastanku-clanova-uprave-europske-mreze-centara-za-testiranje-cobatest/>

Edukacije mladih u 2024.

Edukacija budućih medicinskih sestara i tehničara: Važnost spolnog i reproduktivnog zdravlja

Hrvatska udruga za borbu protiv HIV-a i virusnog hepatitisa uvijek se rado odaziva pozivima za edukaciju, posebno kada je riječ o budućim zdravstvenim djelatnicima. S velikim zadovoljstvom

nastavljamo suradnju sa Školom za medicinske sestre Vinogradska, gdje smo i ove godine dogovorili niz edukacija. Prva edukacija u 2024. godini održana je 23. siječnja za završni razred škole, a vodio ju je psiholog udruge Davor Dubravić.

<https://huhiv.hr/edukacija-buducih-medicinskih-sestara-i-tehnicara-vaznost-spolnog-i-reproduktivnog-zdravlja/>

Edukacija za buduće zdravstvene djelatnike u CheckPoint Centru Zagreb

U CheckPoint Centru Zagreb, 29. siječnja 2024. održana je još jedna edukacija namijenjena mladim i budućim zdravstvenim djelatnicima. Edukaciju

je proveo Davor Dubravić, mag. psych., koji je sudionicima približio način provođenja testiranja i savjetovanja u CheckPoint Centru te zajedno s njima razbijao mitove o prijenosu spolno i krvlju prenosivih bolesti.

<https://huhiv.hr/edukacija-za-buduce-zdravstvene-djelatnike-u-checkpoint-centru-zagreb/>

Edukacija budućih zdravstvenih djelatnika: Interaktivne radionice o spolnom zdravlju

Na radionici održanoj 26. veljače, psiholog udruge HUHIV, Davor Dubravić, razgovarao je s učenicima o važnim temama kao što su pristanak i spremnost na prvi spolni odnos, metode kontracepcije te putevi prijenosa spolno i krvlju prenosivih bolesti. Posebnu pažnju posvetili smo i virusu HPV-a, njegovim tipovima, raširenosti te cijepljenju kao učinkovitoj metodi prevencije.

<https://huhiv.hr/edukacija-buducih-zdravstvenih-djelatnika-interaktivne-radionice-o-spolnom-zdravlju/>

Održana radionica za buduće zdravstvene djelatnike: Razbijanje stigme i unaprjeđenje znanja

Školi za medicinske sestre Vinogradska 27. veljače održali smo još jednu u nizu radionica namijenjenih učenicima završnih razreda, budućim zdravstvenim djelatnicima. Danas mladi više nego ikad žele proširiti znanje o spolnom i reproduktivnom

zdravlju, a njihova visoka razina svijesti o mentalnom zdravlju dodatno naglašava odgovornost odraslih i stručnjaka da im pruže podršku i točne informacije.

<https://huhiv.hr/odrzana-radionica-za-buduce-zdravstvene-djelatnike-razbijanje-stigme-i-unaprjeđenje-znanja/>

Budući zdravstveni djelatnici u posjeti Check- Point Centru Zagreb

Dvadesetak učenika završnih razreda Škole za medicinske sestre Vinogradska iz Zagreba posjetilo je naš centar 5. ožujka 2024. godine, gdje su imali priliku upoznati se s našim radom i uslugama. Radionica je započela predstavljanjem svrhe i

načina rada izvan-institucijskog centra za testiranje te samog CheckPoint-a.

<https://huhiv.hr/buduci-zdravstveni-djelatnici-u-posjeti-checkpoint-centru-zagreb/>

Edukacija mladih o spolnom zdravlju u CheckPoint centru Zagreb

U pratnji svojih nastavnika, 18. ožujka 2024., učenici završnih razreda Škole za medicinske sestre Vinogradska sudjelovali su u predavanju o spolnom zdravlju te su obišli CheckPoint centar Zagreb, gdje su imali priliku upoznati se s uslugama savjetovanja i testiranja na spolno prenosive infekcije. Pravilno informiranje temelj je uspješne prevencije, a kada mladi dobiju priliku učiti od stručnjaka, rado je iskorištavaju.

<https://huhiv.hr/edukacija-mladih-o-spolnom-zdravlju-u-checkpoint-centru-zagreb/>

Naši projekti u 2024.

Zaželi – potpora i podrška u svakodnevnom životu SF.3.4.11.01.0473

Provedbu projekta **Zaželi – potpora i podrška u svakodnevnom životu** započeli smo 22. ožujka 2024., a financijska podrška iz Europskog socijalnog fonda plus, omogućila nam je da pružimo podršku najugroženijim skupinama našeg društva, starijima i osobama s invaliditetom. Projektom jačamo kvalitetu života ranjivih skupina te pridonosimo njihovoj većoj socijalnoj uključenosti, prevenciji institucionalizacije, ostanku u vlastitom domu te osiguravanju prava na život u zajednici. Projekt provodimo na području 5 županija Republike Hrvatske, a trajati će do ožujka 2027. godine. Više o projektu...

<https://huhiv.hr/zazeli-potpora-i-podrska-u-svakodnevnom-zivotu/>

Pilot projekt probirnog testiranja na anti-HCV korisnika Zavoda za alkoholizam i druge ovisnosti na Klinici za psihijatriju KBC-a Sestre Milosrdnice

Infekcija virusom hepatitisa C (HCV) značajan je javnozdravstveni problem u Hrvatskoj, povezan s ozbiljnim komplikacijama poput ciroze jetre i hepatocelularnog karcinoma. HCV se prenosi krvlju, najčešće zajedničkim korištenjem pribora za ubrizgavanje droga.

Osobe sa psihijatrijskim poremećajima posebno su rizična skupina, s višom prevalencijom HCV-a u usporedbi s općom populacijom. Do 50% pacijenata s teškim mentalnim bolestima ima povijest zlouporabe psihoaktivnih tvari, što povećava rizik od zaraze.

HCV infekcija može i sama po sebi pogoršati mentalne bolesti, stvarajući dvosmjernu povezanost.

Zbog asimptomatske prirode bolesti, rana dijagnoza je ključna. Preporučuje se ciljani probir među rizičnim skupinama, uključujući psihijatrijske bolesnike, s obzirom na podzastupljenost u testiranju. Antivirusna terapija s izravnim djelovanjem omogućuje izlječenje u većini slučajeva unutar 8-12 tjedana. CDC preporučuje testiranje svih osoba s čimbenicima rizika, bez obzira na njihovu dob ili prisutnost simptoma.

Osobe sa psihijatrijskim bolestima u Hrvatskoj rijetko se probiru na HCV, iako su u povećanom riziku. Pružatelji psihijatrijske skrbi mogu igrati ključnu ulogu u identifikaciji i probiru ove populacije te olakšati pristup liječenju onima koji su pozitivni. Cilj je razviti strategiju probira u bolničkim i ambulantnim okruženjima kako bi se utvrdila prevalencija kroničnog hepatitisa C i omogućilo pravovremeno antivirusno liječenje. S obzirom na visoku prevalenciju HCV-a među osobama s poviješću zlouporabe psihoaktivnih tvari, preporučuje se uključivanje psihijatrijskih pacijenata u univerzalne probirne skupine te provođenje probira i liječenja unutar psihijatrijske skrbi, gdje je učinkovitost veća nego kod upućivanja vanjskim specijalistima. Zdravstveno osoblje psihijatrijskih klinika ključno je za prepoznavanje komorbidnih poremećaja i provođenje procjene rizika i koristi prije liječenja HCV-a.

Pilot projekt omogućuje sustavni i dobrovoljni probir pacijenata sa psihičkim bolestima na HCV u sklopu Zavoda za alkoholizam i druge ovisnosti na Klinici za psihijatriju KBC-a Sestre milosrdnice. Testiranje brzim testovima na anti-HCV iz oralne tekućine s rezultatom za 20-30 minuta omogućuje da se pozitivni pacijenti efikasnije upute na HCV RNA provjeru u relevantne odjele (infektologija / gastroenterologija) unutar KBC-a gdje se provodi odgovarajuća zdravstvena obrada i liječenje. Na ovaj način stručno osoblje Zavoda može koordinirati cijeli proces i pratiti tijek liječenja, uzimajući u obzir utjecaj HCV infekcije na neuropsihijatrijsku domenu.

Cilj ovog projekta je poboljšati otkrivanje i liječenje HCV infekcije među pacijentima Zavoda za alkoholizam i druge ovisnosti na Klinici za psihijatriju KBC-a Sestre milosrdnice, a uspješnost ovog modela može poslužiti za primjenu u sličnim okruženjima. Kroz uvođenje ciljane dijagnostike (probirnog testiranja i HCV RNA testiranja), omogućit će se pravovremena identifikacija i liječenje zaraženih pacijenata. Time

će se smanjiti rizik prijenosa infekcije u zajednici te poboljšati sustav prikupljanja podataka o HCV-u među osobama sa psihijatrijskim bolestima. Projekt također uključuje trajnu edukaciju pacijenata o virusnim hepatitisima kako bi se podigla svijest i smanjila buduća pojavnost infekcija.

Do kraja 2024. godine, u sklopu provedbe projekta postignuti su značajni rezultati u području testiranja i liječenja pacijenata s hepatitisom C (HCV) unutar psihijatrijske skrbi. Od svih testiranih pacijenata, kod 42% utvrđen je pozitivan rezultat na anti-HCV, što predstavlja zabrinjavajuće visok udio. Njima je osigurano povezivanje sa sustavom liječenja te njihovo daljnje praćenje u procesu terapije. Također, povećan je broj dijagnosticiranih pacijenata sa psihijatrijskim bolestima zaraženih HCV-om koji su uključeni u tretman liječenja, uz poboljšan sustav prikupljanja podataka i evidencije o prevalenciji HCV-a među pacijentima sa psihijatrijskim bolestima. Ovim sustavnim pristupom također se jačaju aktivnosti edukacije i savjetovanja pacijenata o rizicima zaraze te mogućnostima liječenja HCV-a.

Kako bismo unaprijedili dijagnostiku i liječenje hepatitisa C (HCV) među pacijentima u psihijatrijskoj skrbi, potrebno je poduzeti nekoliko ključnih koraka. Prije svega, važno je proširiti testiranje na veći broj pacijenata kako bi se pravovremeno identificirali slučajevi zaraze i omogućilo rano liječenje. Također, nužno je razviti učinkovitije sustave praćenja pacijenata, osiguravajući kontinuitet liječenja i pridržavanje terapije. Multidisciplinarni pristup, koji uključuje suradnju psihijatrijskih, hepatoloških i infektoloških timova, u partnerstvu s udrugama, omogućit će bolji obuhvat, bržu dijagnostiku i bolje koordinirano liječenje.

Edukacija i prevencija ključni su faktori u suzbijanju širenja infekcije, stoga je važno osigurati trajne programe informiranja pacijenata i zdravstvenih djelatnika o načinima prijenosa, prevencije i dostupnim terapijama. Unaprjeđenje evidencije dodatno će ojačati sustav praćenja, osiguravajući točne i ažurirane podatke o prevalenciji HCV-a u psihijatrijskoj populaciji. Na kraju, potrebno je raditi na uklanjanju administrativnih i organizacijskih prepreka kako bi pacijenti imali brži i lakši pristup liječenju. Provedbom ovih mjera poboljšat će se ishodi liječenja, smanjiti širenje infekcije i unaprijediti kvaliteta skrbi za ovu ranjivu populaciju.

Ostvareni rezultati i predložene mjere naglašavaju važnost kontinuiranog rada na ovom području

te potrebu za sustavnim i održivim rješenjima u liječenju HCV-a.

Pilot projekt: Prevencija hepatitisa C u zatvorskom sustavu

Zatvorski sustav suočava se s visokom prevalencijom zaraznih bolesti, osobito hepatitisa C (HCV), koji je čest među osobama s povijesti injektiranja droga. Rizična ponašanja, poput dijeljenja igala, opreme za korištenje droga, tetoviranje i osobnih higijenskih predmeta, dovode do povećanog rizika od prijenosa HCV-a unutar zatvora. S obzirom na ograničen pristup zdravstvenoj skrbi u zatvorskom sustavu, ključna je implementacija sustavnog probira, pravovremene dijagnoze i odgovarajućeg liječenja.

Procjena potreba i trenutna situacija

Iako su u Hrvatskoj provedena pojedinačna probirna testiranja, sustavni probir i kontinuirano praćenje stanja zaraženih HCV-om među zatvorenima još nisu uspostavljeni. Istraživanja pokazuju da je prevalencija HCV-a u zatvorskoj populaciji visoka, s prosječnih 35% pozitivnih na ovu infekciju. Nedostatak sustavne detekcije i praćenja infekcija otežava pravovremeno liječenje i stvara rizik od širenja bolesti u zajednicu.

Zatvorsko okruženje predstavlja visokorizično mjesto za širenje zaraznih bolesti, uključujući hepatitis C (HCV). Zaraženi zatvorenici mogu prenijeti bolest na druge zatvorenike, a nakon puštanja na slobodu pridonose širenju infekcije u općoj populaciji. U slučaju recidiva i ponovnog povratka u zatvor, isti pojedinci nastavljaju širiti infekciju unutar zatvorskog sustava.

Ciljana skupina unutar zatvorskog sustava, prvenstveno (bivši) ovisnici o drogama, pokazuje visoku prevalenciju HCV infekcije. U tom kontekstu, uspostava kontinuiranog probira za HCV prilikom ulaska u zatvorski sustav predstavlja ključnu intervenciju javnog zdravstva. Ovaj projekt djelovao bi kao "filter" koji omogućuje rano otkrivanje infekcije pri ulasku u zatvorski sustav, čime se otvara prilika za pravovremenu dijagnostiku, sveobuhvatnu zdravstvenu obradu i odgovarajuće liječenje tijekom izdržavanja kazne.

Projektna ideja obuhvaća sustavnu provedbu anti-HCV testiranja pri ulasku u zatvorski sustav za sve rizične skupine, s posebnim naglaskom na osobe

koje injektiraju droge, osiguranje kontinuirane zdravstvene skrbi i liječenja za zaražene zatvorenike tijekom boravka u zatvoru, smanjenje transmisije HCV-a unutar zatvorskog sustava i posljedično u široj zajednici nakon otpusta, edukaciju zatvorenika i zatvorskog osoblja o prevenciji i liječenju HCV-a. Ovaj pristup ne samo da pridonosi suzbijanju širenja HCV-a unutar zatvora, već ima i dugoročne javnozdravstvene dobrobiti za cijelu populaciju. Proaktivnim djelovanjem unutar zatvorskog sustava moguće je značajno smanjiti broj novih infekcija i osigurati održiv model skrbi za vulnerabilne skupine.

Ciljevi projekta

Projekt je u tijeku 2024. provodila Hrvatska udruga za borbu protiv HIV-a i virusnog hepatitisa, kao nastavak kontinuirane suradnje od 2021. godine.

Opći cilj ovog projekta bio je uspostaviti sustavnu detekciju i liječenje HCV-a među zatvorenima, čime bi se smanjio prijenos infekcija unutar zatvorskog sustava, ali i rizik od daljnjeg širenja u zajednici. Specifični ciljevi uključuju:

1. Uspostavljanje trajnog testiranja na HCV za ciljane zatvorenike.
2. Omogućavanje trajnog liječenja oboljelih od HCV-a tijekom izdržavanja kazne.
3. Smanjenje prijenosa HCV-a i drugih zaraznih bolesti unutar zatvora.
4. Unaprjeđenje sustava prikupljanja podataka o zaraznim bolestima među zatvorenima i njihovom povezanosti s problemima ovisnosti.
5. Edukacija zatvorenika i zatvorskog osoblja o važnosti prevencije i liječenja HCV-a.

Model provedbe i aktivnosti

Projekt je osmišljen u suradnji sa zdravstvenim i pravosudnim institucijama, a ključne aktivnosti uključuju:

- Testiranje ciljanih zatvorenika pri ulasku u sustav na HCV, korištenjem brzih probirnih testova.
- Provedbu predterapijske obrade za sve preliminarno pozitivne, u suradnji sa

zdravstvenim ustanovama.

- Liječenje potvrđeno zaraženih HCV-om u suradnji sa stručnjacima iz javnog zdravstva.
- Praćenje tijeka liječenja i izvještavanje o napretku, uključujući broj testiranih, zaraženih i izliječenih korisnika.

Rezultati i postignuća

Tijekom 2024. godine, ostvarena je značajna suradnja s upravama za zatvorski sustav i relevantnim zdravstvenim ustanovama. Projektom je obuhvaćeno 167 zatvorenika, od kojih je 159 testirano na HCV. Među testiranim, 36 je bilo preliminarno pozitivnih, a 18 je imalo potvrđenu kroničnu infekciju. Također, projektom je nastavljena skrb za sve pacijente obuhvaćene istim aktivnostima u prethodnoj godini koji su u 2024. i dalje u postupku. Stoga su tijekom 2024. godine ukupno 22 korisnika uključena u kontinuum zdravstvene skrbi, dok je isto toliko završilo liječenje. Projekt je omogućio pravovremeno dijagnosticiranje, liječenje i smanjenje prijenosa HCV-a, čime je pozitivno utjecao na zdravlje zatvorenika i smanjio rizik od širenja infekcija u društvu.

Ako se osvrnemo na sveukupne rezultate ovog inovativnog pristupa koji Udruga HUHIV provodi kontinuirano od 2021. godine, ukupno je probirnim testiranjem obuhvaćeno gotovo 700 zatvorenika, od kojih je kod 21% utvrđen anti-HCV pozitivan rezultat testiranja. Svi koji su zadovoljavali uvjete uključeni su u kontinuum zdravstvene skrbi, a ukupno je izliječeno gotovo 40 osoba. Mnogi zatvorenici još uvijek trebaju koordinaciju liječenja, što ukazuje na važnost nastavka i proširenja ovog pristupa za postizanje dugoročnih pozitivnih rezultata.

Zaključak

Ovaj projekt pokazuje značaj sustavnog pristupa u prevenciji i liječenju hepatitisa C unutar zatvorskog sustava. Kroz pravovremeno testiranje, dijagnozu i terapiju, moguće je značajno smanjiti prijenos HCV-a te pridonijeti eliminaciji virusnog hepatitisa u Hrvatskoj. Također, projekt ističe važnost multidisciplinarnе suradnje između zdravstvenih, pravosudnih i nevladinih organizacija u osiguravanju učinkovitih preventivnih i tretmanskih intervencija. Međutim, daljnja provedba ovog projekta ovisi o osiguravanju financijskih sredstava, koja, nažalost,

do sada nisu osigurana. Također, izostalo je prepoznavanje važnosti kontinuiranog probira zatvorenika pri ulasku u zatvorski sustav, a prekid kontinuiteta ovog procesa može ugroziti cijeli koncept i ciljeve ovog dokazano učinkovitog pristupa. Bez nastavka sustavnog testiranja i liječenja, rizik od širenja infekcija unutar zatvorskog sustava i zajednice ostaje visok, a postignuti rezultati neće moći biti održani na dugoročnoj razini.

„Klikni zdravo - Prevencija i rana intervencija za smanjenje primjene i zlouporabe alkohola, droga i drugih oblika ovisnosti mladih u Hrvatskoj.”

Projekt „Klikni zdravo“ predstavlja sveobuhvatan preventivni program osmišljen s ciljem osnaživanja mladih za donošenje zdravih odluka u kontekstu konzumacije droga, alkohola, cigareta, kockanja, prekomjernog korištenja interneta, te izazova povezanih s mentalnim zdravljem i nasiljem. Fokus programa je na smanjenju rizičnih ponašanja i promicanju zdravih životnih stilova kao načina prevencije svih oblika ovisnosti i s njima povezanih šteta.

Projekt provodi Hrvatska udruga za borbu protiv HIV-a i virusnog hepatitisa u partnerstvu s Hrvatskim zavodom za javno zdravstvo i brojnim stručnim suradnicima, u sklopu programa suradnje s Ministarstvom zdravstva Republike Hrvatske.

Jedan od ključnih strateških pristupa ovog programa je razvoj i implementacija digitalnih alata koji omogućuju bolje informiranje, edukaciju i samopomoć mladih i njihovih obitelji. Program se temelji na interaktivnoj mobilnoj aplikaciji koja služi kao alat za samoprocjenu rizičnih ponašanja, samopomoć i pristup pravovremenim informacijama, edukaciji te povezivanje s podrškom za prevenciju ovisnosti. Također, program uključuje i katalog edukacija s fokusom na razvoj životnih vještina, koji je dostupan putem digitalnih platformi, a obuhvaća i ranjive skupine mladih.

Suradnja s Hrvatskim zavodom za javno zdravstvo osigurava integraciju s postojećim zdravstvenim i obrazovnim sustavima, a kroz evaluaciju potreba lokalne zajednice, utvrđeni su ključni rizični čimbenici i specifični ciljevi programa. Ovi ciljevi uključuju pružanje stručne podrške mladima koji

su već u riziku od ovisnosti ili koji pokazuju prve znakove eksperimentiranja s različitim vrstama ovisnosti, uključujući droge, alkohol, cigarete, kockanje i internet.

Rizični čimbenici i ciljevi programa

Projekt prepoznaje nekoliko ključnih rizičnih čimbenika koji povećavaju mogućnost razvoja ovisnosti među mladima. To uključuje eksperimentiranje sa sredstvima ovisnosti, poput alkohola, cigareta i droga, kao i ponašajnim ovisnostima, poput kockanja i prekomjernog korištenja interneta. Nedostatak informacija o štetnim posljedicama ovih ponašanja, kao i slaba razvijenost životnih vještina, ključni su faktori koji doprinose širenju rizičnih ponašanja među mladima. S obzirom na ove izazove, osnovni ciljevi programa uključuju:

1. Prevenciju i suzbijanje svih oblika ovisnosti među djecom i mladima, čime se nastoji spriječiti početak konzumacije droga i drugih sredstava ovisnosti te osnažiti mlade za suočavanje s izazovima kroz razvoj vještina rješavanja problema i donošenja odluka.
2. Promociju mentalne, emocionalne i ponašajne dobrobiti, stvaranjem povoljnog okruženja za izbjegavanje visokorizičnih ponašanja i pojave ovisnosti.
3. Smanjenje štetnih posljedica koje nastaju uslijed konzumacije droga, alkohola, cigareta i interneta, kroz pravovremeno prepoznavanje problema i upućivanje na stručnu pomoć.

Metodologija i evaluacija

Metodologija ovog programa temelji se na participativnim pristupima, uključujući mapiranje potreba zajednice, evaluaciju postojećih resursa te razvoj i distribuciju interaktivnih alata i edukacija. Uvođenjem digitalnih rješenja, kao što su mobilne aplikacije i interaktivni edukativni sadržaji, omogućava se lakši pristup informacijama i samopomoći. Evaluacija programa provodi se kroz različite metode, uključujući upitnike, intervju, fokus grupe, te recenziju stručnjaka iz područja prevencije ovisnosti. Očekivani rezultati evaluacije obuhvaćaju jačanje svijesti mladih o štetnim

posljedicama ovisnosti, kao i povećanje razine informiranosti među roditeljima i stručnjacima.

Ciljana skupina i korisnici

Ciljana skupina uključuje širu populaciju mladih, srednjoškolce, studente, te obitelji i roditelje koji su u kontaktu s mladima. Poseban naglasak stavlja se na mlade u riziku od razvoja ovisnosti, uključujući one koji već eksperimentiraju s drogama ili pokazuju znakove drugih ovisničkih ponašanja. Također, program nudi edukaciju i podršku roditeljima, stručnjacima u obrazovnim i zdravstvenim institucijama, te organizacijama civilnog društva koje rade s ranjivim skupinama.

Očekivani rezultati i dugoročni učinci

Dugoročni cilj programa je smanjenje broja mladih koji se upuštaju u rizična ponašanja vezana uz ovisnosti, uz osnaživanje zajednice, mladih i njihovih obitelji kroz obrazovanje, jačanje životnih vještina i prevenciju. Očekuje se da će projekt doprinijeti smanjenju prevalencije ovisnosti među mladima u Hrvatskoj, kao i poboljšanju općeg zdravlja i dobrobiti mladih osoba, čime će imati pozitivan utjecaj na društvo u cjelini.

Zaključak

Projekt „Klikni zdravo“ predstavlja integrirani pristup prevenciji ovisnosti među mladima, kombinirajući edukaciju, digitalne alate i stručnu podršku kako bi se stvorio održiv model za smanjenje štetnih posljedica ovisnosti. S naglaskom na osnaživanje mladih, obitelji i stručnjaka, program nastoji unaprijediti prevenciju, ranu intervenciju i pristup resursima koji su ključni za suzbijanje rizičnih ponašanja u društvu.

Program se provodi od 15. studenog 2023. do 14. studenog 2025. kada se planira implementacija većine ključnih aktivnosti projekta.

**Program „Zdravlje kroz život” –
Unaprjeđenje zdravstvenih i socijalnih ishoda za
rizične skupine**

Program „Zdravlje kroz život” ima za cilj unaprijediti zdravstvene i socijalne uvjete osoba koje su izložene povećanom riziku od negativnih posljedica rizičnih ponašanja, uključujući zloupotrebu droga, ovisnosti, te zarazne bolesti. Kroz sveobuhvatan pristup

koji uključuje edukaciju, testiranje, savjetovanje i povezivanje sa zdravstvenim uslugama, program se fokusira na smanjenje štete u rizičnim populacijama i omogućavanje pristupa kvalitetnoj zdravstvenoj skrbi.

Program provodi Hrvatska udruga za borbu protiv HIV-a i virusnog hepatitisa (HUHV) u partnerstvu s Hrvatskim zavodom za javno zdravstvo (HZJZ) te drugim relevantnim institucijama, stručnjacima i organizacijama civilnog društva, uz podršku Ministarstva zdravstva Republike Hrvatske.

Opći cilj i temeljne aktivnosti programa

Opći cilj programa je izgraditi održivu i funkcionalnu mrežu suradnje među ključnim dionicima na lokalnoj i nacionalnoj razini, s posebnim naglaskom na pružanje izvaninstitucionalne pomoći osobama s rizičnim ponašanjima. Fokus je na rizičnim skupinama, uključujući osobe koje se bore s ovisnostima, osobe s rizičnim spolnim ponašanjima, te druge vulnerabilne skupine. Ključne aktivnosti programa uključuju:

1. **Unapređenje socijalne uključenosti:** Program se usmjerava na smanjenje socijalne isključenosti osoba s problemima ovisnosti, promičući njihovo uključivanje u društvo i smanjenje stigme povezanih s njihovim zdravstvenim stanjem.
2. **Jačanje mreže izvaninstitucionalnih usluga:** Program potiče razvoj i širenje usluga koje nisu nužno povezane s institucionalnim zdravstvenim sustavom, već se oslanjaju na podršku zajednice i organizacija civilnog društva. Ove usluge obuhvaćaju edukaciju, savjetovanje, testiranje i ranu detekciju zaraznih bolesti.
3. **Edukacija ovisnika, mladih i opće populacije:** Edukacija svih korisnika ovisno o njihovim specifičnim potrebama, uključujući podizanje svijesti o rizicima povezanim s ovisnostima, spolnim bolestima i drugim rizičnim ponašanjima.
4. **Pružanje usluga testiranja i savjetovanja:** Testiranje na HIV,

HCV, sifilis, klamidiju, gonoreju i druge spolno prenosive bolesti, uz pružanje detaljnih savjeta o zdravlju i prevenciji.

5. **Smanjenje stigmatizacije i diskriminacije:** Program se bori protiv društvene stigme povezana s HIV-om, hepatitisom i drugim zaraznim bolestima, te promiče pristupanje zdravlju bez straha od diskriminacije.
6. **Jačanje kapaciteta stručnjaka i organizacija:** Program osigurava stručnu podršku organizacijama koje rade u zajednici, uključujući obuku i izgradnju kapaciteta za pružanje kvalitetne skrbi i usluga.

Specifični ciljevi

Program se temelji na nekoliko specifičnih ciljeva, koji su jasno usmjereni prema postizanju dugoročnih pozitivnih promjena u zdravlju i kvaliteti života rizičnih skupina:

1. **Poboljšanje socijalne uključenosti** osoba s problemima ovisnosti i drugih rizičnih ponašanja kroz razvoj izvaninstitucionalnih usluga u zajednici.
2. **Prevencija i rano otkrivanje zaraznih bolesti:** Aktivnosti programa uključuju ranu detekciju i uključivanje oboljelih od HIV-a, hepatitisa i drugih spolno prenosivih bolesti u zdravstvenu skrb i liječenje.
3. **Edukacija o ovisnostima i zaraznim bolestima:** Program se usmjerava na jačanje svijesti ovisnika, mladih i opće populacije o rizicima povezanim s ovisnostima i zaraznim bolestima. Osažuju se obitelji i stručnjaci koji rade u programu smanjenja štete od zloupotrebe droga.
4. **Javnozdravstvena edukacija:** Aktivnosti uključuju kampanje usmjerene na promjenu svijesti među mladima i općom populacijom u vezi s rizičnim ponašanjima, poticanje odgovornog spolnog

ponašanja i smanjenje rizika od zaraznih bolesti.

5. **Pružanje dostupnih usluga testiranja i savjetovanja:** Program omogućava besplatno testiranje na HIV, HCV, sifilis i druge spolno prenosive bolesti, uz odgovarajuće savjetovanje i upućivanje na liječenje.
6. **Izgradnja mreže stručne podrške korisnicima:** Program uključuje izgradnju mreže stručnjaka koji korisnicima omogućuju relevantnu zdravstvenu i socijalnu skrb, s naglaskom na pristup liječenju i smanjenje štetnih posljedica od ovisnosti.

Evaluacija programa

Evaluacija provedbe programa temelji se na kontinuiranom praćenju učinka aktivnosti, koji uključuju broj provedenih javnozdravstvenih kampanja, doseg tih kampanja, broj testiranja i otkrivenih infekcija, te broj korisnika uključenih u zdravstvenu skrb. Program također koristi prikupljanje podataka o zadovoljstvu korisnika, koji se evaluiraju kroz neposredne povratne informacije s korisnicima i volonterima, telefonska i email savjetovanja te sudjelovanje u aktivnostima programa.

Rezultati provedbe programa

Program je ostvario značajne rezultate tijekom svojih aktivnosti, uključujući:

1. **Broj provedenih javnozdravstvenih kampanja:** Program je organizirao tri ključne kampanje: Svjetski dan AIDS-a, Svjetski dan hepatitisa i Svjetski dan spolnog zdravlja, s ukupnim dosegom od preko 1.000.000 osoba putem medija i društvenih mreža.
2. **Edukacija i testiranje:** Kroz 8 edukativnih radionica, više od 150 mladih (učenika i studenata) educirano je o prevenciji ovisnosti i zaraznih bolesti. Također, provedeno je 1.976 pred-savjetovanja prije testiranja, a 1.858 korisnika testirano

je na HIV, HCV, sifilis, klamidiju i gonoreju.

3. **Otkrivene infekcije:** U sklopu testiranja, 188 novih infekcija je otkriveno, uključujući 5 slučajeva HIV-a, 101 slučaj HCV-a, 17 slučajeva sifilisa, 40 slučajeva klamidije i 25 slučajeva gonoreje.
4. **Podrška korisnicima:** Pruženo je 1.808 savjetovanja i psihosocijalne podrške korisnicima, uključujući 883 telefonska savjetovanja i 794 email savjetovanja.
5. **Jačanje izvaninstitucionalne podrške:** Program kroz svoje aktivnosti – od identifikacije ciljanih populacija i probira, provedbe javnozdravstvenih kampanja, izrade i distribucije edukativnih materijala do povezivanja sa sustavom zdravstvene skrbi i liječenja – kontinuirano umrežava međusektorske ustanove, organizacije civilnog društva i stručnjake. Poseban naglasak stavlja senasuradnjusazatvorskisustavom (1), terapijskim zajednicama (2) i organizacijama civilnog društva u području smanjenja šteta (4) u stvaranju održivog i učinkovitog sustava podrške kroz međusektorsku suradnju i zajedničko djelovanje.

Zaključak

Program „Zdravlje kroz život“ predstavlja ključnu inicijativu za unapređenje zdravlja i socijalne uključenosti rizičnih skupina. Kroz usmjerene aktivnosti koje uključuju edukaciju, testiranje, savjetovanje i izgradnju zajedničke mreže suradnje, program doprinosi smanjenju prevalencije zaraznih bolesti i ovisnosti. Također, potiče smanjenje socijalne isključenosti i stigme, omogućujući korisnicima pristup kvalitetnoj zdravstvenoj skrbi. Program kontinuirano evaluira svoje aktivnosti kako bi se osigurao njihov najveći mogući učinak, uz daljnje prilagodbe potrebama zajednice

CheckPoint centar Zagreb

<https://huhiv.hr/checkpoint/>

CheckPoint centar Zagreb- CENTAR ZA
ZAŠTITU SPOLNOG I REPRODUKTIVNOG
ZDRAVLJA UDRUGE HUHIV

CheckPoint Zagreb predstavlja specijalizirani centar za zdravlje i edukaciju mladih, usmjeren na prevenciju spolno prenosivih infekcija (SPI) i promociju zdravih stilova života. U suradnji s relevantnim zdravstvenim institucijama i stručnjacima, centar nadopunjuje javnozdravstveni sustav, djelujući prema smjernicama Svjetske zdravstvene organizacije (WHO) i Europskog centra za kontrolu i prevenciju bolesti (ECDC), uz podršku Grada Zagreba, Klinike za infektivne bolesti Dr. Fran Mihaljević, Ministarstva zdravstva RH i Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo.

Ciljevi i djelokrug rada

Primarna svrha centra jest pružanje sveobuhvatnih usluga prevencije, edukacije i testiranja na SPI, uključujući mentalno, tjelesno, spolno i socijalno zdravlje. Sve usluge su besplatne, dostupne bez uputnice te se provode stručno i povjerljivo. CheckPoint centar pruža izvaninstitucionalne usluge, usmjerene na mlade osobe i populacije koje su pod povećanim rizikom od spolnih i krvlju prenosivih bolesti. Ove usluge su u skladu s globalnim smjernicama za kontrolu i prevenciju spolno prenosivih infekcija.

Svaki korisnik centra započinje proces kroz individualni savjetodavni razgovor s kvalificiranim savjetnikom, koji osigurava relevantnu edukaciju o

spolno prenosivim bolestima (SPI). Korisnicima se pružaju personalizirani savjeti i preporuke temeljem njihovih specifičnih potreba, u atmosferi podrške i povjerenja. Nakon obavljenog savjetovanja, korisnicima se nudi nastavak podrške, uključujući postsavjetovanje ovisno o rezultatima testiranja. Osobe s novootkrivenim infekcijama, s posebnim naglaskom na HIV pozitivne korisnike, dobivaju sveobuhvatnu psihosocijalnu podršku. Ovaj pristup uključuje pomoć u suočavanju s emocionalnim i psihološkim izazovima, čime se osigurava kvalitetnija skrb i socijalna reintegracija korisnika.

Ovaj model rada naglašava važnost pristupa temeljenog na individualnim potrebama korisnika, pružajući sveobuhvatan okvir za prevenciju, edukaciju i podršku u zajednici.

Rezultati testiranja u 2024. Godini

Tijekom 2024. godine, CheckPoint centar Hrvatske udruge za borbu protiv HIV-a i virusnih hepatitisa (HUHIV) pružio je usluge savjetovanja, edukacije i procjene rizika za 1824 korisnika. Testirano je ukupno 1706 osoba, pri čemu je kod 124 korisnika otkrivena najmanje jedna infekcija. Testiranja su obuhvatila pet SPI – HIV, hepatitis C, klamidijsku infekciju, sifilis i gonoreju – ovisno o individualnoj procjeni rizika.

Distribucija pozitivnih nalaza:

- **Klamidijska infekcija:** 6,45%
- **Hepatitis C:** 6,26%
- **Gonoreja:** 4,03%
- **Sifilis:** 1,40%
- **HIV:** 0,35%

Dodatno, u okviru outreach aktivnosti, u suradnji s Ministarstvom pravosuđa i uprave, provedeno je testiranje 159 zatvorenika na anti-HCV, pri čemu je 24,53% testiranih imalo pozitivan rezultat.

Metodologija testiranja

CheckPoint Zagreb koristi kombinirane metode probirnog testiranja:

- **Brzi test na sifilis i HIV-1/HIV-2** (kap krvi, rezultat unutar 1 minute)
- **Brzo testiranje na HCV i HIV** (oralna tekućina, rezultat unutar 20 minuta)

- **Samouzimanje uzoraka** za testiranje na klamidiju i gonoreju (prvi mlaz urina, bris grla, rektuma ili vaginalni bris) u suradnji s laboratorijem Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo.

Svi operativni protokoli izrađeni su u suradnji sa stručnjacima Klinike za infektivne bolesti „Dr. Fran Mihaljević“ i Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo. Rezultati testiranja redovito se dostavljaju Hrvatskom zavodu za javno zdravstvo.

Analiza ključnih rezultata

Najčešći razlozi testiranja uključuju osobnu zabrinutost, procjenu rizičnih ponašanja te prethodne dijagnoze SPI. Analiza podataka pokazuje da:

- **75% korisnika testiranje provodi prvi put u životu.**
- **Prosječna dob korisnika s pozitivnim nalazom:**
 - Klamidija: 25 godina (85% prvi put testirani)
 - Gonoreja: 25 godina (65% prvi put testirani)
 - Sifilis: 34 godine (88% prvi put testirani)
 - HIV: 29 godina (50% prvi put testirani)
 - Hepatitis C: 42 godine (50% prvi put testirani)

Većina infekcija je asimptomatska, što predstavlja značajan javnozdravstveni rizik jer neliječene infekcije mogu dovesti do ozbiljnih posljedica poput karcinoma, neplodnosti i povećanog rizika prijenosa drugih infekcija, uključujući HIV.

Javnozdravstveni značaj

Klamidijska infekcija, kao najčešće prijavljivana SPI globalno, često ostaje neprepoznata i neliječena

zbog asimptomatskog tijeka. Dugoročne posljedice neliječenih SPI uključuju upalne bolesti zdjelice i neplodnost kod žena, kao i smanjenje plodnosti kod muškaraca. Pravovremeno otkrivanje i liječenje ključno je za smanjenje daljnjeg širenja infekcija.

Procjenjuje se da su preventivne aktivnosti CheckPoint centra tijekom godine spriječile više od 100 novih infekcija, uz značajan doprinos javnozdravstvenoj sigurnosti.

Suradnja i organizacija rada

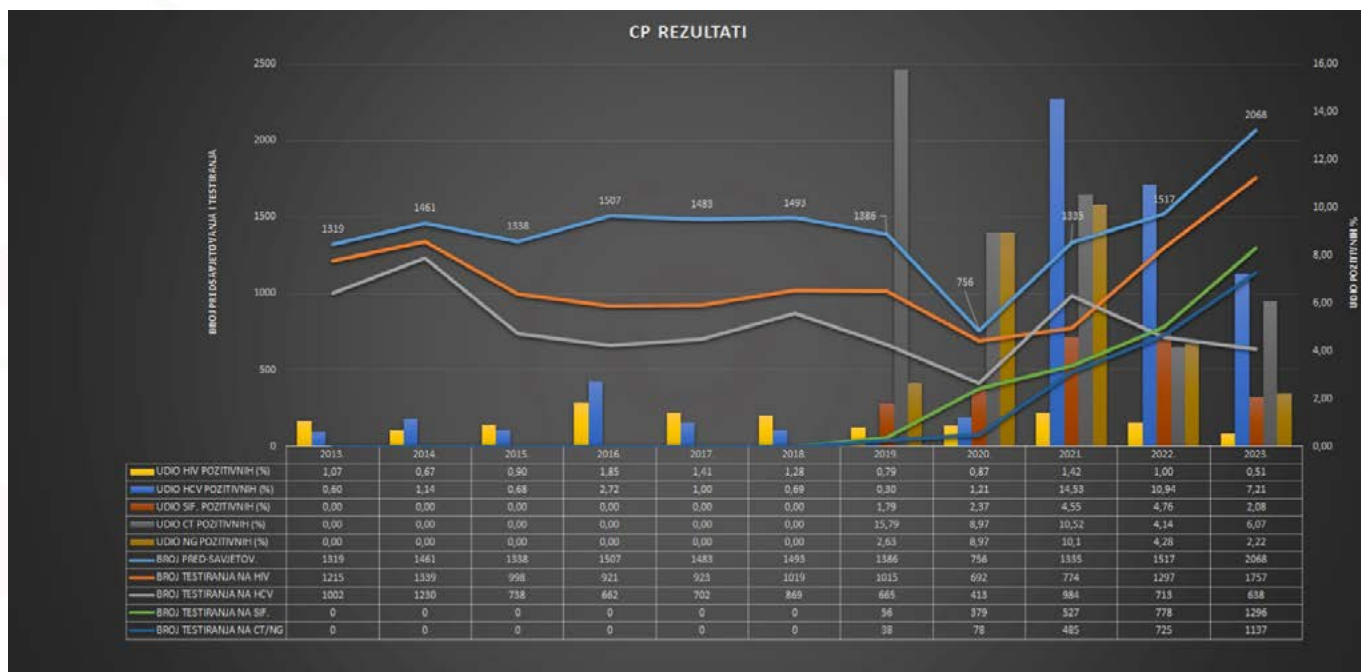
**CENTAR
ZA ZDRAVLJE
MLADIH**

Checkpoint Zagreb djeluje i u sklopu Centra za zdravlje mladih Grada Zagreba, pružajući besplatne i anonimne usluge po principu „drop-in centra“, omogućujući mladima lako dostupan zdravstveni nadzor.

Projekt se realizira u partnerstvu s Gradom Zagrebom, Klinikom za infektivne bolesti „Dr. Fran Mihaljević“, Ministarstvom zdravstva RH i Hrvatskim zavodom za javno zdravstvo, uz podršku brojnih zdravstvenih stručnjaka. Stručni operativni protokoli usklađeni su s nacionalnim i međunarodnim smjernicama (CDC, ECDC, WHO), a vanjsku kontrolu kvalitete provode zdravstvene institucije.

Zaključak

Checkpoint Zagreb predstavlja ključnu nadogradnju zdravstvenog sustava u prevenciji i ranom otkrivanju SPI. Besplatnim i anonimnim testiranjem, edukacijom i psihosocijalnom podrškom centar pridonosi smanjenju incidencije infekcija, povećanju svijesti o spolnom zdravlju i jačanju javnozdravstvenog sustava. Rezultati rada potvrđuju nužnost kontinuiranog razvoja i dostupnosti ovakvih programa u cilju zaštite spolnog i reproduktivnog zdravlja građana.

Graf 1 – Rezultati CheckPoint Centra Zagreb 20213. – 2024.

Zadovoljstvo uslugama testiranja u CheckPoint Centru Zagreb

U CheckPoint Centru Zagreb kontinuirano se trudimo pružiti najbolju moguću uslugu našim korisnicima. Kako bismo bili sigurni, da naši korisnici imaju pozitivno iskustvo i da kontinuirano unapređujemo naše usluge, provodimo anketu o zadovoljstvu korisnika na kraju svakog procesa testiranja. Ove povratne informacije pomažu nam razumjeti što radimo dobro i gdje možemo napraviti poboljšanja. Anketu ispunjavaju korisnici nakon završetka testiranja, a njome procjenjuju zadovoljstvo uslugama savjetovanja, testiranja, te generalnu preporuku naših usluga. U 2024. godini, 31 korisnik je sudjelovao u anketi, a rezultati su izuzetno pozitivni.

Izvrсна ocjena za usluge savjetovanja i testiranja

Na pitanje *Koliko ste zadovoljni uslugom savjetovanja?*, svi naši korisnici (100%) odgovorili su s najvišom ocjenom – *Iznimno zadovoljan/na*. Isto tako, 100% korisnika ocijenilo je uslugu testiranja kao *Iznimno zadovoljan/na*. Ovi izvanredni rezultati svjedoče o visokom standardu usluga koje pružamo i o predanosti našeg tima u svakom koraku pružanja pomoći korisnicima.

Preporuka drugim korisnicima

Kad je riječ o preporuci našeg centra, svi korisnici (100%) odgovorili su pozitivno na pitanje *Biste*

li usluge CheckPoint Centra Zagreb preporučili drugima? Ova povratna informacija posebno nam je draga jer pokazuje da naši korisnici ne samo da su zadovoljni, nego su spremni preporučiti našu uslugu i drugima, što je najbolji pokazatelj povjerenja koje smo izgradili.

Pohvale za ljubaznost i profesionalnost osoblja

Pohvale korisnika najviše su se odnosile na ljubaznost i profesionalnost našeg tima. 61% korisnika ispunilo je ovu rubriku. Mnogi su istaknuli kako su se osjećali ugodno, smireno i podržano tijekom cijelog procesa, što je za nas najvažnija povratna informacija. Korisnici su pohvalili i toplo, prijateljsko okruženje te sposobnost našeg osoblja da objasni situaciju i smanji eventualne strahove i nesigurnosti.

Neki od komentara su:

Jako ljubazno i profesionalno osoblje.

Jako dragi ljudi, izvršna i dostupna usluga, divna stvar sve skupa.

Sve je bilo odlično, svi su bili vrlo ljubazni, samo pohvale!

Svake pohvale spram savjetnika i stručnog savjetnika prilikom testiranja. U oba slučaja ful opuštena atmosfera i pristup prema pacijentu. Ljudi, ako ste u

nedoumici oko svojeg spolnog statusa, apeliram da se obratite s potpunim povjerenjem i bez ikakvoga straha i/ili srama.

Savjetnik izuzetno profesionalan, stručan i povjerljiv. Za svaku pohvalu.

Jako pristupačno i ljubazno osoblje, sve pohvale za rad i trud!

Doktor obziran i komunikativan, svatko bi trebao ići k njemu jer kad dođete u strahu, on vas uvjeri kako je sve u redu i kako je sve rješivo.

Iskreno zahvaljujem na pruženoj pomoći te se nadam da će te zauvijek moći ovako dobro raditi.

Jako su mi pomogli i uspjeli na lijepi način objasniti rizike, a i smiriti me u takvoj stresnoj situaciji.

Dragi, pristojni i prijateljski nastrojeni liječnici.

Jaaako ljubazan team. Ugodna i pozitivna atmosfera. Jako sam zahvalan!

Odlična usluga, vrlo ljubazni i pristupačni.

Svi djelatnici s kojima sam došla u kontakt su bili jako susretljivi i otvoreni, pomažući mi u umanjivanju straha i nervoze, i najbitnije nisam se više osjećala posramljeno.

Ljubaznost i susretljivost osoblja, koji se trude objasniti situaciju i biti pozitivni, te vrlo brzi rezultati. Samo bih htjela pohvaliti divnu dušu na savjetovanju, a isto tako i na testiranju. Obojica su bili profesionalni i puni empatije, strpljenja i razumijevanja. Momci, hvala vam. Toliko ste me umirili da bih si rado unajmila obojicu kao privatne psihologe od 0-24. ☑ Vaše energije su divne i baš ste stvoreni za ovo što radite.

Atmosfera je također kao doma, ugodno je i toplo.

Prijedlozi za poboljšanje

Kao i svaka usluga, i mi nastojimo konstantno napredovati. Četvero korisnika podijelilo je prijedloge koji se odnose na fizičke aspekte prostora, poput dodavanja dodatnog WC-a, bolje zvučne izolacije kako se razgovor ne bi čuo izvan savjetovališta, te produženja radnog vremena

popodne kako bi usluga bila još dostupnija. Ove prijedloge ćemo uzeti u obzir prilikom budućih planova za unapređenje usluga.

Zaključak

Zadovoljstvo naših korisnika je naša najveća nagrada. S veseljem možemo reći da su naši korisnici vrlo zadovoljni s našim uslugama savjetovanja i testiranja. Nastavit ćemo se truditi pružiti iznimno profesionalnu, pristupačnu i podržavajuću uslugu, a svaki prijedlog korisnika bit će dragocjen kao smjernica za daljnji razvoj i poboljšanja.

Zahvaljujemo svim korisnicima na njihovim povratnim informacijama i radujemo se što ćemo i dalje biti tu za vas!

Rad HUHIV Savjetovališta

Usluge savjetovanja i pomoći mladima i građanima osnovne su usluge udruge HUHIV koje se tijekom cijele godine pružaju kroz rad CheckPoint centra Zagreb, rad udruge u svim kanalima komunikacije s građanima te rad HUHIV Savjetovališta pri Centru za zdravlje mladih Grada Zagreba. Usluge savjetovališta obuhvaćaju informiranje, savjetovanje, pomoć i preporuke, povezivanje s ključnim ustanovama i uslugama zdravstvenog sustava i skrbi, psihosocijalnu podršku, psihološko savjetovanje, grupe podrške i edukaciju.

U 2024. godini korisnici su se iznimno oslonili na našu online podršku te bilježimo rast za 70% kod online savjetovanja. Upiti su stizali kroz mobilnu aplikaciju Spolno zdravlje, e-mail pitaj@huhiv.hr te kroz naše društvene mreže. Povećao se i broj savjetovanja drugih kontakata korisnika za 160%, što čine njihovi partneri i članovi obitelji kojima je bilo potrebno savjetovanje. Također za 30% se povećao

broj dolazaka i sudionika grupa samopodrške za osobe koje živa s HIV-om ili virusnim hepatitisom. Važno nam je da ljudi u osjetljivim trenucima dobiju podršku koja im je potrebna te da biraju nas kao sigurno mjesto, ali da su i dovoljno osnaženi da si međusobno pruže podršku.

Više informacije o pružanju podrške i savjetovanju pronađite na:

**HUHIV Centar za Psihosocijalnu
Podršku**

<https://huhiv.hr/psihosocijalna-podrska/>

**HUHIV Savjetovalište za spolno i
reproduktivno zdravlje**

<https://huhiv.hr/spolnozdravlje/>

Tablica 2. Rad HUHIV savjetovališta

2024

RAD HUHIV SAVJETOVALIŠTA - ukupan broj svih savjetovanja	4.659
ONLINE SAVJETOVANJA	794
TELEFONSKA SAVJETOVANJA	883
BROJ OSOBNIH SAVJETOVANJA (HUHIV Savjetovalište, HUHIV Savjetovalište u Centru za zdravlje mladih)	1.824
PSIHOSOCIJALNA PODRŠKA / INDIVIDUALNA SAVJETOVANJA (uživo)	995
GRUPE SAMOPODRŠKE ZA OSOBE KOJE ŽIVE S HIV-om ILI VIRUSNIM HEPATITISOM - broj susreta	24
SUDIONICI GRUPA SAMOPODRŠKE	124
UKUPAN BROJ KORISNIKA	1.670
BROJ KORISNIKA KOJI SU PO 1. PUT UKLJUČENI U SAVJETOVANJE	1.581
BROJ ZNAČAJNIH DRUGIH KORISNIKA (kontakti korisnika, njihove obitelji)	39

Edukativni i promotivni materijali

Edukativni materijali

<https://volimzdravlje.hr/centar-za-spolno-zdravlje/brutalka-enciklopedija-o-spolnom-zdravlju/>

BRUTALKA – enciklopedija o spolnom zdravlju, koja na sveobuhvatan način obrađuje teme o zaštiti spolnog zdravlja za mlade i sadrži brutalno pravilne i edukativne, stručne i otvorene informacije o spolnom zdravlju. Brošuru je izradila udruga HUHIV u suradnji s Hrvatskim zavodom za javno zdravstvo i brojnim drugim stručnjacima. Sadrži velik broj tema o spolnom i reproduktivnom zdravlju poput spolnosti, rasta i sazrijevanja, anatomije spolnih organa, liječničkih pregleda i samopregleda spolnih organa, zaštite i komunikacije o temama spolnog zdravlja, s ciljem poboljšanja informiranosti i razumijevanja važnosti odgovornog spolnog ponašanja, zdravog stila života i zaštite od spolno prenosivih infekcija, a sve u cilju očuvanja i unapređenja zdravlja.

Volim zdravlje – portal za edukaciju i informiranje zdravstvenih djelatnika, drugih stručnjaka kao i svih koji vole zdravlje o temama iz područja spolnog i reproduktivnog zdravlja.

<https://huhiv.hr/hivhep-godisnjak-za-zdravstvene-djelatnike-izdanje-2024/>

HIVhep godišnjak za zdravstvene djelatnike – izdanje 2024. (prije: HUHIV Bilten / Godišnjak) stručno obrađuje teme HIV-a, virusnih hepatitisa, povezanih zdravstvenih tema i prikazuje aktivnosti kojima društvena zajednica pridonosi cjelovitosti skrbi u ovom području.

HUHIV Godišnje Izvješće za 2023 o radu i postignućima HUHIV-a.

<https://huhiv.hr/huhiv-godisnje-izvjesce-za-2023/>

Podrška oboljelima – edukacija i prevencija

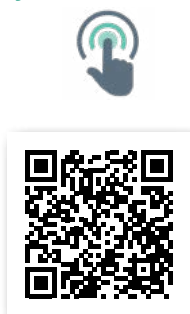
<https://huhiv.hr/3d-flip-book/hiv-pozitivna-prevencija/>

Edukativna brošura **Zdravlje nije cilj, to je način života** za novodijagnosticirane osobe koje žive s HIV-om, olakšava početnu prilagodbu ulaska u skrb i potrebnu podršku. Brošura je dostupna na huhiv.hr stranicama u online izdanju, te u Referentnom centru za HIV u Klinici za infektivne bolesti, drugim centrima za testiranje kao i u CheckPoint centru Zagreb.

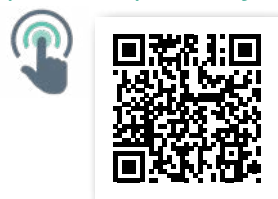
<https://huhiv.hr/3d-flip-book/zivjeti-s-hiv-om/>

U suradnji sa stručnjacima Referentnog centra za HIV te prikupljajući potrebe osoba koje žive s HIV-om tijekom grupa samopodržke i tijekom rada HUHIV savjetovališta, naglašena je potreba za cjelovitom podrškom i informiranjem o svim segmentima života i starenja s HIV-om. Brošura Živjeti s HIV-om – očuvanje dugoročnog zdravlja dostupna je u Referentnom centru Klinike za infektivne bolesti, u CheckPoint centru Zagreb i na web stranici udruge.

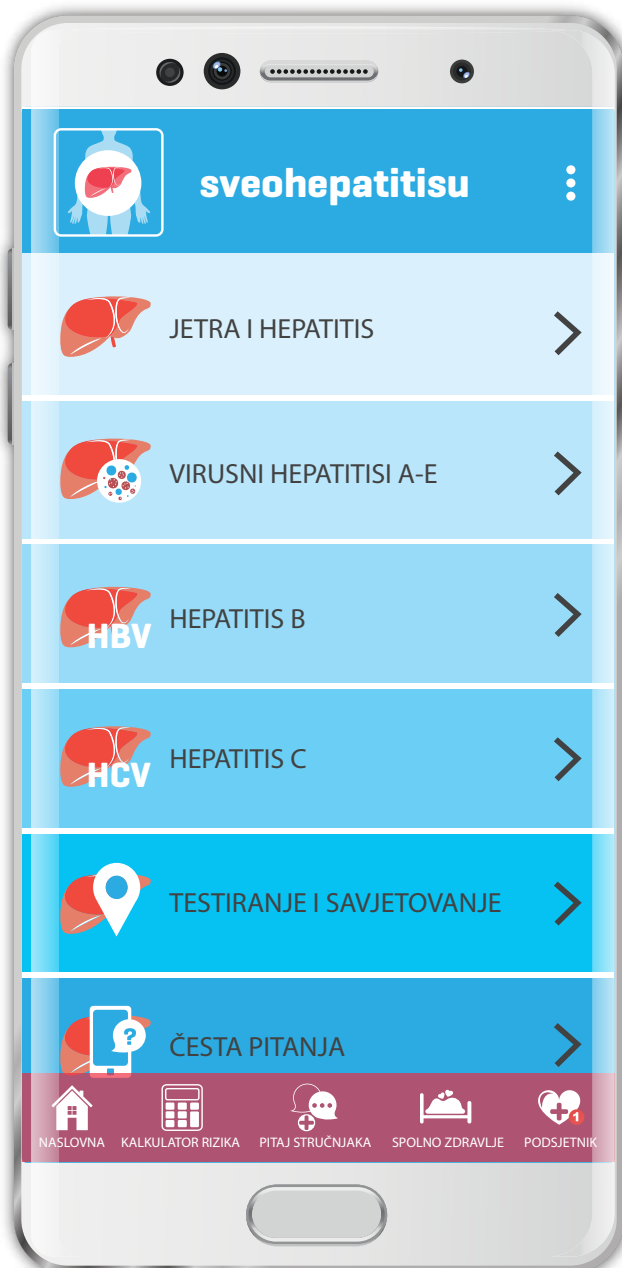

<https://huhiv.hr/3d-flip-book/hepatitis-pozitivna-prevencija/>

U svrhu pružanja podrške novodijagnosticiranim osobama s virusnim hepatitisom B ili C, brošura **Zdravlje nije cilj, to je način života** služi kako bi im olakšali početnu prilagodbu ulaska u skrb i potrebnu

podršku. Brošura je dostupna na huhiv.hr stranicama u online izdanju, te u hepatolnoj ambulanti u Klinici za infektivne bolesti, drugim centrima za testiranje kao i u CheckPoint centru Zagreb.

Javnozdravstvene kampanje

Najvažniji događaji u 25 godina rada HUHIV-a za zdravlje zajednice

Katalog s ključnim trenucima naše povijesti pogledajte ovdje:

<https://huhiv.hr/3d-flip-book/25-godina-za-zdravlje-zajednice/>

Svjetski dan AIDS-a 2024. obilježili smo izložbom u zagrebačkoj Galeriji Kaptol. Izložbom smo prikazali 25 godina vrijednih postignuća i doprinose udruge HUHIV u zajednici, **smanjenje stigme i tabua oko HIV-a, AIDS-a i spolnog zdravlja, promocijom novih metoda zaštite i uspješnog liječenja, pružanjem podrške ranjivim skupinama.**

A SPOMENULI SU NAS I...

Kreni zdravo

1h · 🌐

Hrvatska udruga za borbu protiv HIV-a i virusnih hepatitisa poziva vas na retrospektivnu izložbu povodom 25. obljetnice svojeg djelovanja u Galeriji Kaptol (Radićeva 32) u četvrtak 28. i petak 29. studenog 10 – 17 sati! 🙌

FOTO: HUHIV

1 share

Like

Comment

Send

Share

Home

Video

Friends

Marketplace

Notifications

Menu

Samo Dobre Priče... · Follow

Moje vijesti · 28 Nov 2024 · 📷

mojevijesti.com.hr

Hrvatska udruga za borbu protiv HIV-a i virusnog hepatitisa – HUHIV – obilježava 25 godina djelovanja

You

Like

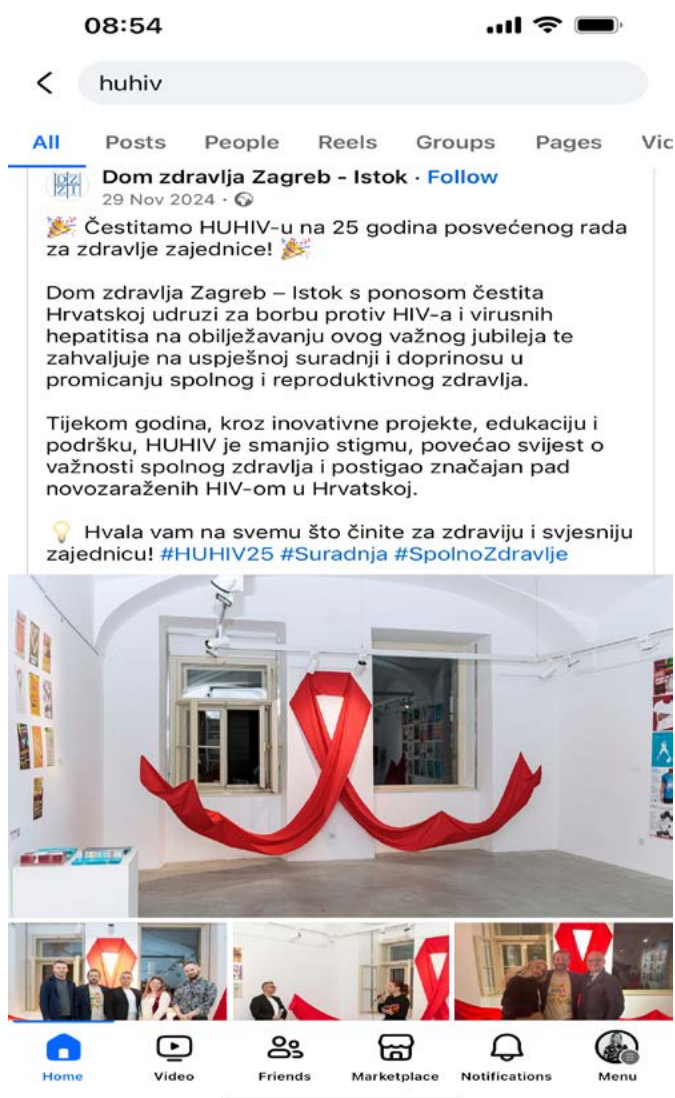
Comment

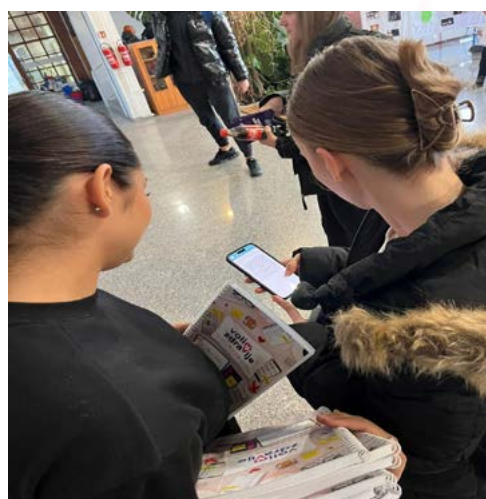
Send

Share

ONLINE KAMPANJA POVODOM SVJETSKOG DANA AIDS-a

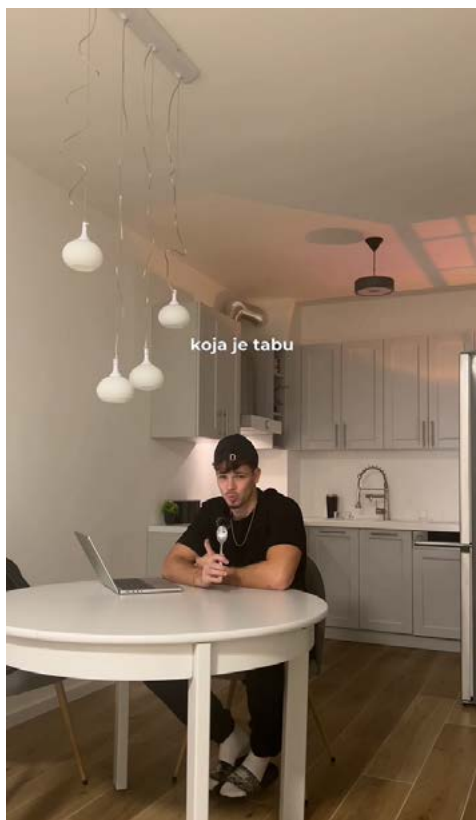
Marketinška agencija Mood Media povezala nas je s četvero talentiranih mladih kreatora koji su u svom stilu napravili sadržaj o spolno prenosivim bolestima, testiranju, prevenciji i edukaciji za društvene mreže Instagram i TikTok. S ovakvim sadržajem cilj nam je detabuizirati ove teme, razgovarati o njima i proširiti znanje o uslugama anonimnog savjetovanja i testiranja, kako bi oni kojima je najpotrebnije znali da su im ove usluge dostupne.

Marco Cuccurin je, kao i uvijek, hrabro istupio iz okvira i snimio svoje iskustvo u centru CheckPoint Zagreb. Prošao je sve, od razgovora sa savjetnikom do testiranja. Zanima vas kako izgleda proces u CheckPoint-u, pogledajte video na našem Instagram profilu:

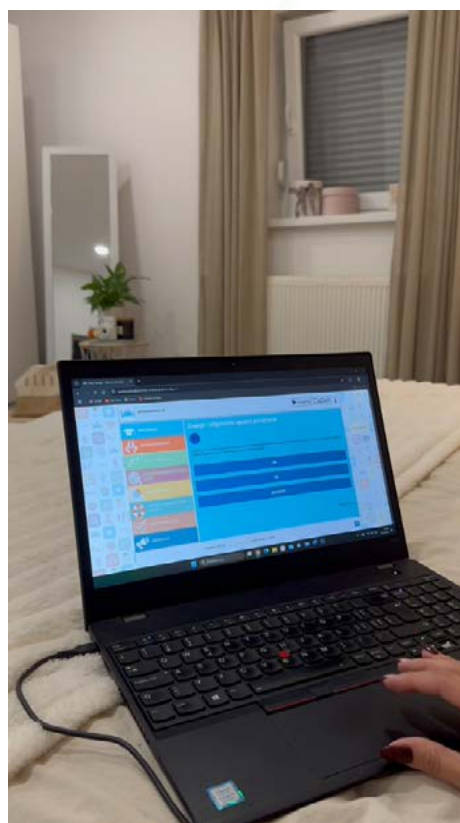
<https://www.instagram.com/p/DCPK4emN1UM/>

Mateo Elez je za TikTok snimio video i u svom duhovitom stilu otvoreno govorio „tabu“ temama. Odlučio je informirati svoje pratitelje kako spolno prenosive bolesti uopće ne moraju imati simptome ta da je testiranje dostupno upravo u HUHIV-u!

Laura Bakin riješila je kviz na aplikaciji *Spolno zdravlje*, kako bi provjerila svoje znanje. Jednom kad je preuzela aplikaciju, dostupni su joj bili i drugi interaktivni alati (tražilica zdravstvenih usluga, ankete, članci), a najvažnije, **lak, pouzdan i brz pristup stručnjacima** kojima se Laura može obratiti sa svojim brigama vezanim uz spolno zdravlje.

Josip Prepelić je ispitao znanje mladih o spolno prenosivim bolestima, iskustvima s testiranjem i što se uopće obilježava 01. prosinca. Njihove odgovore možete saznati na našem Instagram profilu.

<https://www.instagram.com/p/DC7CO1LtODE/>

VRIJEME JE ZA DJELOVANJE. SPRIJEČIMO RAK JETRE

Svake godine se 28. srpnja obilježava **Svjetski dan hepatitisa** u cilju podizanja svijesti javnosti o važnosti prevencije, ranog otkrivanja i liječenja virusnih hepatitisa. HUHIV je nositelj nacionalne kampanje uz potporu Ministarstva zdravstva RH, Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo i Grada Zagreba.

<https://huhiv.hr/svjetski-dan-hepatitisa-2024/>

HUHV kanali komunikacije

Ostvareni doseg u 2024.

Tablica 3. – HUHV potencijalni doseg u 2024.

Službena web stranica udruge **huhiv.hr** u 2024. godini ostvarila je rast posjećenosti za 50% s 292.880 posjeta i 980.062 pregledanih stranica. Stranica se gotovo svakodnevno ažurira s novostima o radu udruge, zanimljivostima i važnim događanjima.

Spolnozdravlje.hr stranica je posjećena je 753.215 puta s 1.454.687 pregledanih stranica, što ukazuje na povećanje za gotovo 15% u odnosu na 2024. godinu. Kontinuirani rast posjećenosti ovoj web stranici pokazuje nam koliko je ovakav sadržaj važan i da treba biti javno dostupan.

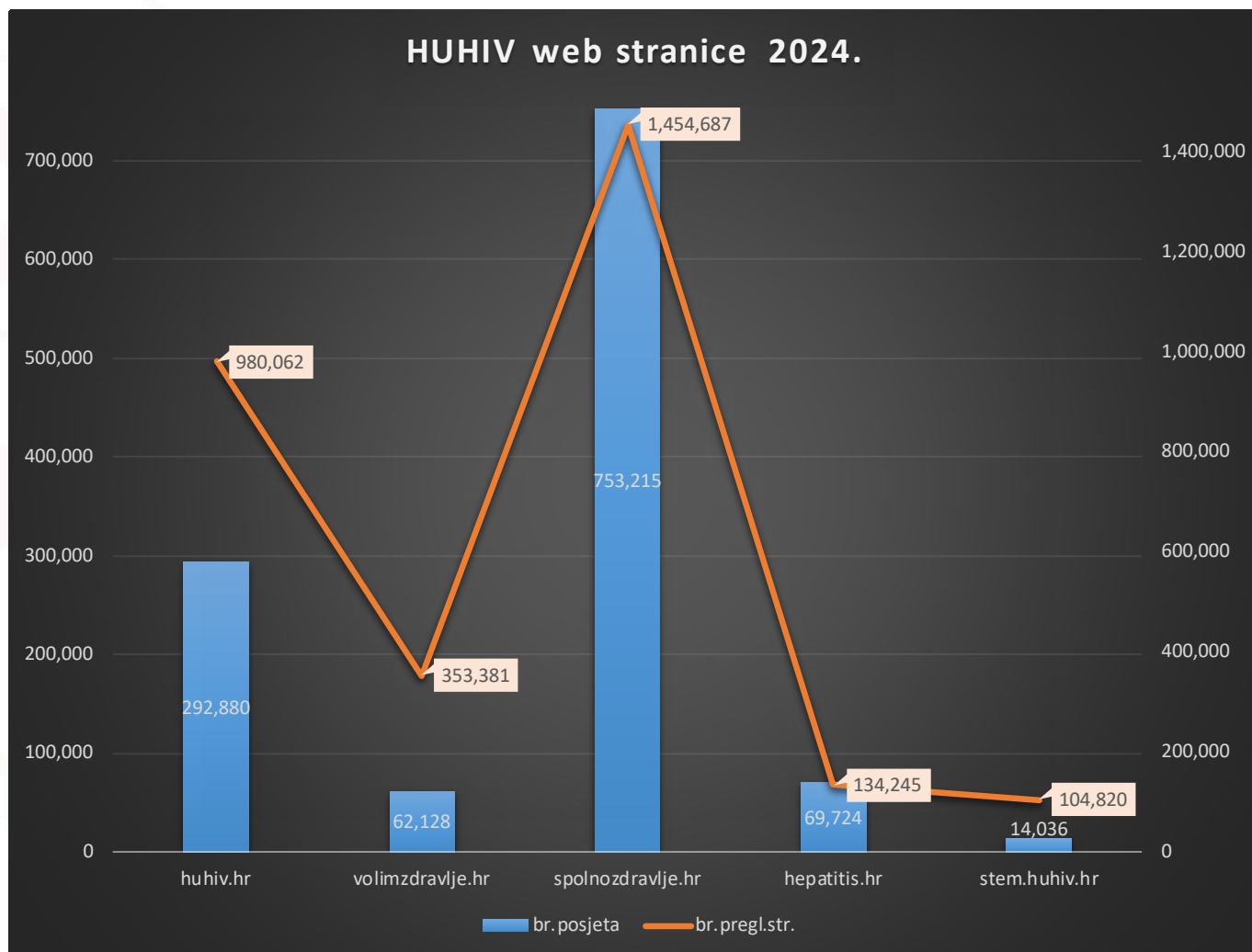
Mobilna aplikacija Spolno zdravlje ukupno je instalirana gotovo 16.000 puta, a popularnost i korisnost sadržaja i podrške, koju korisnicima mobilna aplikacija pruža, dokazana je s gotovo 700 instaliranja i preko 178.000 korištenja aplikacije u 2024. godini.

Hepatitis.hr web stranica postigla je 69.724 posjeta, a broj posjećenih stranica bio je 134.245, što je povećanje od 5% u odnosu na prethodnu godinu.

Nadopuna ovoj web stranici, **mobilna aplikacija Sve o hepatitisu** ukupno je instalirana preko 1.300 puta, a popularnost i korisnost fokusiranih sadržaja i podrške, koju korisnicima mobilna aplikacija pruža, dokazana je s preko 80 instaliranja i preko 15.000 korištenja aplikacije u 2024. godini.

Stem.huhiv.hr stranica je ostvarila 14.036 posjeta uz 104.820 posjećenih stranica.

VOLIM ZDRAVLJE FACEBOOK - UKUPAN DOSEG	7,540
BROJ OBJAVA	55
STORY BROJ	17
REELS BROJ	15
VOLIM ZDRAVLJE INSTAGRAM – UKUPAN DOSEG	177,796
OBJAVE REACH	26,048
OBJAVE BROJ	36
STORY REACH	4,991
STORY BROJ	42
REELS REACH	146,757
REELS BROJ	19
VOLIM ZDRAVLJE YOUTUBE – UKUPAN DOSEG	2,900
VIDEO BROJ	148
PRATITELJI BROJ	312
ANGAŽMAN INFLUENCERA – POTENCIJALNI DOSEG	181,787
BROJ UKLJUČENIH INFLUENCERA	4
BROJ OBJAVA	4
MEDIJSKA POKRIVENOST - POTENCIJALNI DOSEG	1,136,726.20
RADIO	7
ONLINE ČLANCI	65
TISAK	4
DRUŠTVENE MREŽE	14
HUHIV ONLINE KANALI – UKUPAN DOSEG	1,192,283
HUHIV.HR POSJETA	292,880
VOLIMZDRAVLJE. HR POSJETA	62,128
SPOLNOZDRAVLJE.HR POSJETA	753,515
HEPATITIS.HR POSJETA	69,724
STEM.HUHIV.HR POSJETA	14,036
MOBILNE APLIKACIJE - UKUPAN DOSEG	193,000
SPOLNO ZDRAVLJE MOB.APP. POSJETA	178,000
SPOLNO ZDRAVLJE MOB.APP. PREUZIMANJA	700
SVE O HEPATITISU MOB.APP. POSJETA	15,000
SVE O HEPATITISU MOB.APP. PREUZIMANJA	80
SAVJETOVANJA – UKUPAN DOSEG	3,799
ONLINE SAVJETOVANJA	794
TELEFONSKA SAVJETOVANJA	883
UŽIVO SAVJETOVANJA (edukacija, procjena rizika, preporuke)	2,080
PSIHOSOCIJALNA PODRŠKA (UŽIVO)	42
EDUKACIJE - UKUPAN DOSEG	221
BROJ GRUPNIH EDUKACIJA	8
BROJ SUDIONIKA GRUPNIH EDUKACIJA	151
BROJ POLAZNIKA E-LEARNING TEČAJEVA	70
TESTIRANIH KORISNIKA – UKUPAN DOSEG	1,858
CHECKPOINT ZAGREB / CZM	1,706
OUTREACH	152
UKUPAN BROJ NOVODIJAGNOSTICIRANIH SPB	188
SVEUKUPAN DOSEG	2,897,910

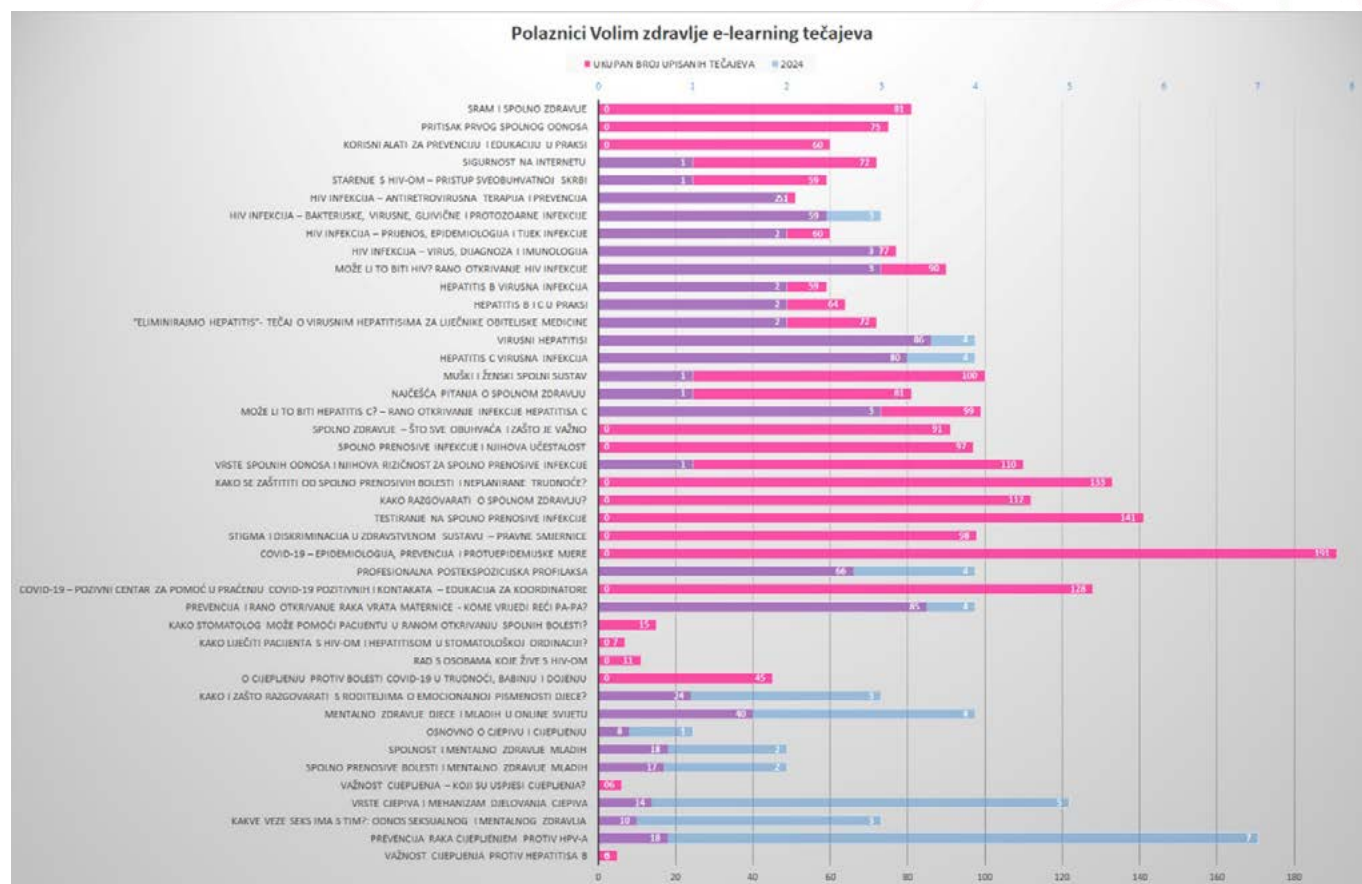
Graf 2. Posjećenost HUHIV web stranica u 2024.

Volim zdravlje e-Learning centar je online platforma koja pruža stručne zdravstvene i medicinske informacije te e-obrazovanje u području spolnog i reproduktivnog zdravlja. Namijenjena je postojećim i budućim zdravstvenim djelatnicima, kao i svim profesionalcima u zdravstvenom i socijalnom sektoru. Centar podržava zajednicu u primjeni najbolje prakse, inovativnih pristupa zdravlju, dijeljenju znanja, izgradnji partnerstva te angažmanu zajednice, struke i ključnih dionika u cilju unaprjeđenja zdravstvenog sustava. Svi obrazovni programi temelje se na znanstvenim i stručnim spoznajama, a cilj je osigurati kvalitetnu i jedinstvenu platformu za online učenje u Hrvatskoj. Programi se fokusiraju na spolno i reproduktivno zdravlje, kronične zarazne bolesti, uključujući HIV, virusne hepatitise i spolno prenosive infekcije, te zdravstvenu i psihosocijalnu skrb.

Volim zdravlje je održiva nacionalna platforma za promociju zdravlja i prevenciju bolesti, koja je nastala iz istoimenog projekta financiranog iz Europskog socijalnog fonda (ESF). Uz partnerstvo s Hrvatskim zavodom za javno zdravstvo, Volim zdravlje platformom upravlja Hrvatska udruga za borbu protiv HIV-a i virusnog hepatitisa. Ova sinergija između institucionalnog zdravstvenog sustava i društvene zajednice omogućava učinkovito ulaganje u zdravlje građana, a kroz suradnju s brojnim medicinskim i zdravstvenim stručnjacima, platforma podržava razvoj novih zdravstvenih standarda i interdisciplinarnu skrb.

Volim zdravlje portal, kroz rubrike “Promocija zdravlja i prevencija bolesti” i “Podrška oboljelima”, nudi sveobuhvatan skup alata, savjeta i stručne podrške u sinergiji s institucijama zdravstva. Portal sadrži gotovo stotinu edukativnih stručnih članaka i 43 e-learning tečaja, a prosječna posjećenost iznosi više od 350.000 pregledanih stranica godišnje. U 2024. godini posjećena je 62.353 s 353.381 pregledanih stranica, a to je gotovo 10% više od prethodne godine. U 2024. nadopunili smo je s 8 novih stručnih članaka raznih tema, o trudnoći, epidemiološkim podacima spolno prenosivih bolesti u RH, smjernicama za liječenje, novostima u liječenju hepatitisa C te razne druge zdravstvene teme. Platforma Volim zdravlje nudi pregršt sadržaja

namijenjenih za zdravstvene djelatnike, ali i mlade koji žele više znati o svom zdravlju. Platformu ćemo i dalje nadopunjavati s novim sadržajem, od članaka, tečajeva i ostalim interaktivnim alatima, kako bi ostala prepoznata kao značajan online centar za učenje. Od implementacije platforme 2020. do kraja 2024. godine, ukupno je 2,853 upisanih tečajeva.

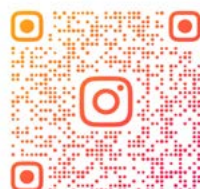

Graf 3 – Broj upisanih Volim zdravlje e-learning tečajeva 2020. – 2024.

YouTube kanal Volim Zdravlje od 2011. godine do kraja 2023. godine bilježi 148 videozapisa i 312 pretplatnika s ukupno 381.285 pregleda videozapisa, od čega su u 2024. videozapisi dostigli 2.917 pregleda.

Volim Zdravlje Facebook stranica bilježi 1.514 pratitelja, od kojih nam 65% dolazi iz svih dijelova Hrvatske, a 30% su iz regije (i inozemstva), sa 67% žena i 33% muškaraca. U 2024. stranica je s 87 objava postigla doseg od 7.540 Facebook korisnika.

@VOLIMZDRAVLJE

Volim Zdravlje Instagram je u 2024. s 97 objava postigao 177.796 doseg Instagram korisnika. Broj pratitelja je 1.257, od čega je 77% iz Hrvatske, a preko 10% iz regije, s 40% pratitelja u dobi od 25 do 34 godine.

Medijske objave

HUHV aktivnosti i Volim zdravlje spomenuti su u 71 medijskoj objavi, a listu objava u medijima možete pregledati na:

FINANCIJSKO IZVJEŠĆE

Financijsko izvješće Hrvatske udruge za borbu protiv HIV-a i virusnog hepatitisa pronađite

skenirajući QR kod ili na: <https://banovac.mfin.hr/rnopr/Details?handler=Details&id=1423>

FINANCIJSKA PODRŠKA I PARTNERI

O HIV/AIDS-u

Što je HIV, a što AIDS?

HIV je virus humane imunodeficijencije, retrovirus koji u slučaju neliječene infekcije uzrokuje AIDS. Engleska skraćenica AIDS (franc. SIDA) znači sindrom stečenog nedostatka imuniteta. Virus uzrokuje slabost obrambenog sustava organizma. HIV bolest je kronični progresivni proces koji počinje ulaskom virusa HIV-a u organizam, pa tijekom vremena (u odraslih prosječno 10 godina) dolazi do postupnog oštećenja imunološkog sustava. U slučaju neliječenja, oboljela osoba postaje osjetljiva na razne infekcije i zloćudne bolesti i obolijeva od određenih vrsta raka i oportunističkih infekcija od kojih ne oboljeva nezaražena osoba. Osoba zaražena HIV-om, dugo vremena nakon infekcije, do razvoja AIDS-a osjeća se najčešće dobro i nema uočljive i specifične znakove infekcije. Jedini način utvrđivanja infekcije u toj fazi jest testiranje na HIV.

Kako se HIV prenosi?

Virus HIV-a prisutan je u ovim tjelesnim tekućinama zaražene osobe: krvi, sjemenoj tekućini (ejakulatu, preejakulatu) te vaginalnom sekretu. HIV se prenosi: nezaštićenim spolnim odnosom sa zaraženom osobom (u najveći rizik se svrstava nezaštićeni analni spolni odnos zbog najosjetljivije sluznice, a najmanji oralni), ulaskom zaražene krvi i krvnih preparata u krvotok, najčešće korištenjem nesterilnih, već korištenih igala, šprica ili drugog pribora pri uzimanju droga injektiranjem, te sa zaražene majke na njezino dijete tijekom trudnoće, poroda ili dojenjem. U Hrvatskoj se najveći broj oboljelih osoba zarazio spolnim putem. Rizik za infekciju HIV-om veći je u slučajevima nezaštićenih spolnih odnosa muškaraca s osobama istog ili oba spola, češćim mijenjanjem spolnih partnera, prisutnosti druge spolno prenosive bolesti, seksualnih aktivnosti povezanih s kupovanjem ili prodavanjem seksualnih usluga, nezaštićenih spolnih odnosa u zemljama s visokom učestalošću infekcije HIV-om, te kod partnera osoba s rizičnim ponašanjem. Udio onih koji su se zarazili upotrebom nesterilnog pribora za injektiranje droga

među svim oboljelim od infekcije HIV-om je oko 5%.

Simptomi HIV-a

Simptomi akutne infekcije HIV-om javljaju se u oko 30-50% slučajeva nakon 3 do 6 tjedana od trenutka zaraze. Javljaju se simptomi koji podsjećaju na gripu ili infektivnu mononukleozu, koji obično traju od jednog do tri tjedna.

Češći simptomi koji se javljaju u uznapredovaloj bolesti i koji se povezuju s HIV infekcijom su:

- otekline limfnih čvorova (osobito na vratu i pazuhu)
- zamor (koji traje više tjedana bez očitih razloga)
- neočekivani gubitak tjelesne težine (više od 4 kg u 2 mjeseca)
- dugotrajni proljev (bez objašnjivih razloga)
- gljivične infekcije usta
- kratkoća daha i suhi kašalj koji duže traje
- vrućica i znojenje
- promjene na koži – ružičaste ili purpurne mrlje koje se pojavljuju na koži, uključujući i usta i vjeđe (obično su tvrde i nalik na modrice).

Raširenost HIV-a

HIV zahvaća različitu populaciju u različitim dijelovima svijeta, ovisno o epidemiološkoj slici koja uvjetuje dominantni put prijenosa. U Hrvatskoj je od 1985. godine, kada je zabilježen prvi slučaj zaraze HIV-om, do kraja 2023. godine ukupno zabilježeno oko 2114 osoba kojima je dijagnosticirana HIV infekcija, od kojih je oko 631 oboljelo od AIDS-a, a 269 ih je umrlo od posljedica AIDS-a. Vidljiv je lagani pad broja oboljelih od AIDS-a i u broju smrti od AIDS-a, prvenstveno zahvaljujući učinkovitoj i dostupnoj antivirusnoj terapiji, koja se u Hrvatskoj koristi od 1997. godine. Od ukupnog broja svih slučajeva HIV-a/AIDS-a, 88 % su muškarci, a 12 % žene. Većina zaraza HIV-om se dijagnosticira u dobi od 25 do 44 godina. Najčešći put prijenosa HIV infekcije u Hrvatskoj je spolnim odnosom bez

zaštite. Gotovo 90% ukupnog broja oboljelih zarazilo se nezaštićenim spolnim odnosom.

Dijagnostika HIV-a

Testiranje je jedini način na koji možete saznati svoj HIV status. Zahvaljujući postojanju brojnih preventivnih i edukacijskih programa u svijetu i kod nas kojima se nastoji educirati o rizicima i načinima zaštite i doprinijeti smanjenju širenja spolno i krvlju prenosivih zaraznih bolesti, broj dobrovoljnih testiranja na HIV u Hrvatskoj, iako i dalje malen u usporedbi s nekim drugim europskim zemljama, postepeno raste. Osim u zdravstvenim institucijama (mreža centara zavoda za javno zdravstvo i HZJZ-a, Klinika za infektivne bolesti „Dr. Fran Mihaljević“), dobrovoljno i anonimno savjetovanje i testiranje dostupno je i u zajednici, kao nadogradnja zdravstvenom sustavu. Pravovremeno testiranje omogućuje ranu dijagnozu, uspješnije liječenje, smanjuje rizik od ozbiljnih zdravstvenih komplikacija te pomaže u sprečavanju prijenosa infekcije na druge. Prema izvješću Europskog centra za prevenciju i kontrolu bolesti (ECDC) iz 2014. godine, svaka druga osoba u Europi s dijagnosticiranim HIV-om dijagnosticirana je u tzv. kasnoj fazi, odnosno već ozbiljno narušenog imuniteta. To se događa jer infekcija HIV-om najčešće nema jasno vidljivih simptoma dugo vremena nakon infekcije, što ima negativan utjecaj i na zdravlje osobe i na uspjeh i troškove liječenja, a također predstavlja i podlogu za širenje epidemije. Dostupnost dobrovoljnog savjetovanja i testiranja na HIV u zajednici važan je za rano testiranje i pravovremeno saznavanja HIV statusa. Testiranje počinje procjenom rizika na temelju podataka o rizičnim ponašanjima i potencijalnim izlaganjima zarazi, nakon čega slijedi, u slučaju korištenja tzv. brzih testova, testiranje iz periferne krvi ili oralne tekućine kojim se otkriva prisutnost antigena i/ili protutijela na HIV.

Što HIV znači za moje zdravlje?

Nekad zastrašujuća i smrtonosna infekcija danas je kronična bolest. Najveći rizik je neznanje i rizično ponašanje. U današnje vrijeme moderna medicina i dostupnost kvalitetnih lijekova osiguravaju

dug, radno sposoban i kvalitetan život osobama oboljelima od HIV-a. Informacija o svom HIV statusu u što ranijoj fazi nakon infekcije, značajan je čimbenik zdravog života, stoga se ne treba oslanjati na sreću nego se testirati ako je postojao rizik ili situacija u kojoj ste bili izloženi infekciji, odnosno redovito se testirati ukoliko je rizik izlaganja trajan. Infekcija HIV-om je još uvijek, nažalost, često povezana sa stigmom i strahom onih koji s njom žive – zaraženih osoba te njihovih najbližih. Događalo se i da saznanje o infekciji uzrokuje gubitak, prijatelja, zaposlenja, dohodaka, udomljenja te uskraćivanje ili otežano ostvarivanje potrebne zdravstvene skrbi. Stoga se velik broj osoba zaraženih HIV-om u nas iz navedenih razloga često odlučuje za šutnju o svojoj bolesti. Upravo s HIV/AIDS-om povezana stigma čini ovu bolest, poput još nekih zaraznih bolesti kao što su primjerice hepatitis C ili hepatitis B, drugačijom od drugih kroničnih i potencijalno po život opasnih bolesti.

Liječenje HIV-a

Zasad ne postoje lijekovi koji mogu izliječiti zarazu, odnosno eliminirati HIV iz tijela. No, postoji antivirusno liječenje kojim se suzbija umnožavanje HIV-a, tj. smanjuje se količina virusa u krvi na nemjerljivu količinu, oporavlja oštećeni imunitet, sprečava pojavu bolesti koje označavaju nastup AIDS-a (oportunističkih infekcija i određenih malignih bolesti) te omogućava istu dužinu životnog vijeka kao i kod nezaraženih osoba. Liječenje se provodi kombinacijom više lijekova, a za uspjeh liječenja iznimno je važno svakodnevno trajno uzimati lijekove, prema uputi liječnika. Jedino dosljednim uzimanjem lijekova postiže se nemjerljiva količina virusa u krvi uz postupan oporavak imunološkog sustava. Oboljeli od HIV/AIDS-a u Hrvatskoj liječe se u Klinici za infektivne bolesti „Dr. Fran Mihaljević“ u Zagrebu, koja je Referentni centar za liječenje zaraze HIV-om u Hrvatskoj.

Prevenција HIV-a

Prevenција HIV bolesti uključuje informiranje, edukaciju i testiranje. Mala je vjerojatnost da se HIV-om zarazite nekim nesretnim slučajem na koji

niste mogli utjecati, a mnogo veća da infekciju dobijete zbog rizičnog ponašanja. Odgovornim, nerizičnim ponašanjem postiže se djelotvorna zaštita te se vjerojatnost infekcije svodi na najmanju moguću mjeru. Djelotvorne preventivne mjere uglavnom se jednostavno primjenjuju, a najvažnije je izbjegavanje nezaštićenih seksualnih odnosa izvan veze dviju nezaraženih osoba od povjerenja, pravilna i dosljedna uporaba kondoma, izbjegavanje korištenja droga injektiranjem, izbjegavanje seksualnih odnosa u stanju opijenosti alkoholom ili drogama koji smanjuju sposobnost rasuđivanja i povećavaju vjerojatnost neodgovornog spolnog ponašanja, korištenje mjera zaštite i zaštitne opreme (rukavica, naočala, maske i dr.) prilikom rukovanja krvlju, organima ili tjelesnim izlučevinama u profesionalnom radu.

Spolno prenosive bolesti (SPB)

Što su spolno prenosive bolesti (SPB), koja je razlika između SPB i spolno prenosivih infekcija (SPI), kako se prenose, koji su simptomi, koliko su raširene, dijagnostika, značaj za zdravlje, liječenje, prevencija – pogledajte u mobilnoj aplikaciji Spolno zdravlje ili web aplikaciji www.spolnozdravlje.hr.

CENTRI ZA ANONIMNO I BESPLATNO SAVJETOVANJE I TESTIRANJE TE SAVJETOVALIŠTA ZA ZAŠTITU SPOLNOG I REPRODUKTIVNOG ZDRAVLJA

Savjetovanje će vam pomoći da pronađete najprikladnije načine zaštite i smanjenja rizika od zaraze HIV-om i drugim SPB. SPB uključujući i HIV često imaju oskudne simptome ili ih nemaju. Stoga su redovni preventivni liječnički pregledi važni. Liječnički pregled i testiranje omogućuje rano otkrivanje infekcije i liječenje. Ranije liječenje je uspješnije, te sprječava nehotično širenje infekcije na druge. Ukoliko postoji sumnja na SPB ili primijetite neke od simptoma, to upućuje da trebate otići liječniku. Nemojte pokušavati sami postaviti dijagnozu i sami se liječiti, jer to može biti neuspješno i opasno.

U slučaju pojave simptoma ili ako imate pitanja i nedoumice, obratite se stručnjaku:

- izabranom liječniku obiteljske medicine
- ginekologu
- dermatovenerologu
- urologu
- ljekarniku
- učenici i studenti mogu savjet i pomoć zatražiti u savjetovalištim za mlade pri službama za školsku i adolescentnu medicinu u zavodima za javno zdravstvo
- stručnjacima u centrima za anonimno i besplatno savjetovanje i testiranje na HIV ili savjetovalištim za zaštitu spolnog i reproduktivnog zdravlja

U centrima za anonimno i besplatno savjetovanje i testiranje na HIV (savjetovalištim za HIV i ostale SPB) može se besplatno i anonimno testirati na HIV, a u nekim centrima i na hepatitis B i C, te sifilis. Testiranju prethodi kratko povjerljivo individualno savjetovanje tijekom kojeg ćete dobiti informacije o HIV-u, drugim SPB, postojećim rizicima i načinima zaštite itd. Sve što vas dodatno zanima ili brine, moći ćete pitati savjetnika/icu. Usluge su besplatne. Nije potrebna uputnica liječnika niti zdravstvena iskaznica, a u većini centara/savjetovališta nije potrebna prethodna najava. U slučaju pozitivnog nalaza testiranja ili druge zdravstvene potrebe, dobit ćeš pomoć pri upućivanju i povezivanju sa sustavom liječenja i skrbi. U centrima/savjetovalištim za reproduktivno zdravlje pri službama školske i adolescentne medicine u zavodima za javno zdravstvo, učenici i redovni studenti mogu dobiti savjet o spolno prenosivim bolestima, uključujući informacije o pretragama na SPB, pomoć i podršku u rješavanju problema vezanih uz spolno i reproduktivno zdravlje, te u prevenciji rizičnih spolnih ponašanja i očuvanju reproduktivnog zdravlja, a u nekim centrima u većim gradovima i obaviti potrebne pretrage za otkrivanje SPB. Popis centara i savjetovališta potražite u mobilnoj aplikaciji Spolno zdravlje ili www.spolnozdravlje.hr.

O virusnim hepatitisima

Što su virusni hepatitis?

Virusni hepatitis su grupa zaraznih bolesti s afinitetom prema jetrenom tkivu uzrokovano različitim tipovima virusnog hepatitisa (A, B, C, D, E). Infekcija bilo kojim tipom virusa uzrokuje upalne promjene jetre i manje ili veće oštećenje jetrenih stanica.

Kako se prenose virusni hepatitis?

Hepatitis A i E najčešće se prenose zaraženom vodom i/ili hranom te zbog poboljšanja higijensko-ekonomskog standarda, više nisu uobičajena pojava u našem području, već se javljaju sporadično. Hepatitis A se povremeno javlja i u manjim grupiranjima ili epidemijama, s dominantnim fekalno-oralnim ili spolnim putem prijenosa. Hepatitis B i C mogu se prenijeti na nekoliko načina; spolnim odnosom sa zaraženom osobom, u kontaktu s krvlju ili krvnim produktima zaražene osobe te od zaražene majke na dijete, tijekom trudnoće i poroda. Hepatitis D nalazi se jedino kod osoba koje su već zaražene hepatitisom B. Hepatitis C se prvenstveno prenosi kontaktom krvnog sustava s krvlju zaražene osobe, a u rijetkim slučajevima može doći do prijenosa i seksualnim kontaktom.

Simptomi virusnih hepatitis

Simptomi i tijek bolesti mogu biti različite težine. U jedne trećine oboljelih simptomi bolesti prođu nezapaženo i bez vidljivih simptoma, u jedne se trećine infekcija očituje kao nekarakteristična, blaga, gripi slična bolest koja se rijetko točno dijagnosticira u toj fazi. Često oboljele osobe imaju kronični umor, koji je prisutan i nakon odmaranja i spavanja. Tek jedna trećina razvije potpunu sliku hepatitisa s gubitkom apetita, mučninom, bolovima u trbuhu, tamnom mokraćom, povraćanjem, povišenom temperaturom i karakterističnim žutilom sluznica (osobito bjeloočnica) i kože.

Raširenost virusnih hepatitis

Prevalencija hepatitisa B najveća je u subsaharskoj Africi te istočnoj Aziji (5-10% stanovništva). Hepatitis C raširen je diljem svijeta, ali najviše su zahvaćene regije Afrike te središnje i istočne Azije. Pripadnici određenih skupina (npr. osobe koje konzumiraju droge injektiranjem) pod povećanim su rizikom. Postoje različiti genotipovi HCV virusa te njihova raširenost varira ovisno o regiji. Hrvatska spada u zemlje niske prevalencije hepatitisa B i C u općoj populaciji (manje od 2%), dok je veća prevalencija u populacijama s većim rizikom za zarazu, primjerice osobe koje injektiraju droge.

Dijagnostika virusnih hepatitis

Dijagnostika virusnih hepatitis provodi se testiranjem iz krvi ili oralne tekućine. Neki od ovih testova otkrivaju protutijela na virus, a neki mogu otkriti antigene hepatitisa (dijelovi virusa) ili virusni genetski materijal. Za probirna testiranja se najčešće koriste testovi koji otkrivaju posebna protutijela, a to su molekule u imunološkom sustavu zaražene osobe koje napadaju specifične antigene mikroorganizma uzročnika infekcije. Protutijela se ne moraju pojaviti tjednima ili mjesecima nakon što se razvio hepatitis, tako da ako se testiranja provedu prerano, ona možda neće otkriti antitijela čak i kad je osoba zaražena. Protutijela su također prisutna i dalje nakon oporavka, tako da pozitivni test na protutijela može upućivati na raniju infekciju, ali ne može uvijek odrediti je li infekcija aktivna u trenutku testiranja. Zbog toga se nakon probirnih testiranja provode i dodatna testiranja specifičnijim testovima ili dodatne pretrage.

Kako virusni hepatitis mogu utjecati na moje zdravlje?

Više od 90% odraslih osoba prirodnim se putem oporavi od ovog virusa tijekom početne akutne faze unutar jedne godine od infekcije. Većina odraslih koji su preboljeli hepatitis B razvije doživotni

imunitet, ali je važno upozoriti da određeni broj osoba (u nas prosječno 1%) ostaju kronični nositelji virusa (dugotrajno, pa i doživotno). Takve su osobe trajni izvor zaraze za okolinu i u njih se često razvija kronična upala jetre (kronični hepatitis) koji može prijeći u cirozu ili karcinom jetre. Osobe s kroničnim hepatitisom B tijekom bolesti mogu imati periode poboljšanja i pogoršanja sve do potpunog oštećenja funkcije jetre. Krajnja posljedica može biti ciroza ili rak jetre. Važno je istaknuti da kronični hepatitis B povećava rizik za karcinom jetre za oko 200 puta.

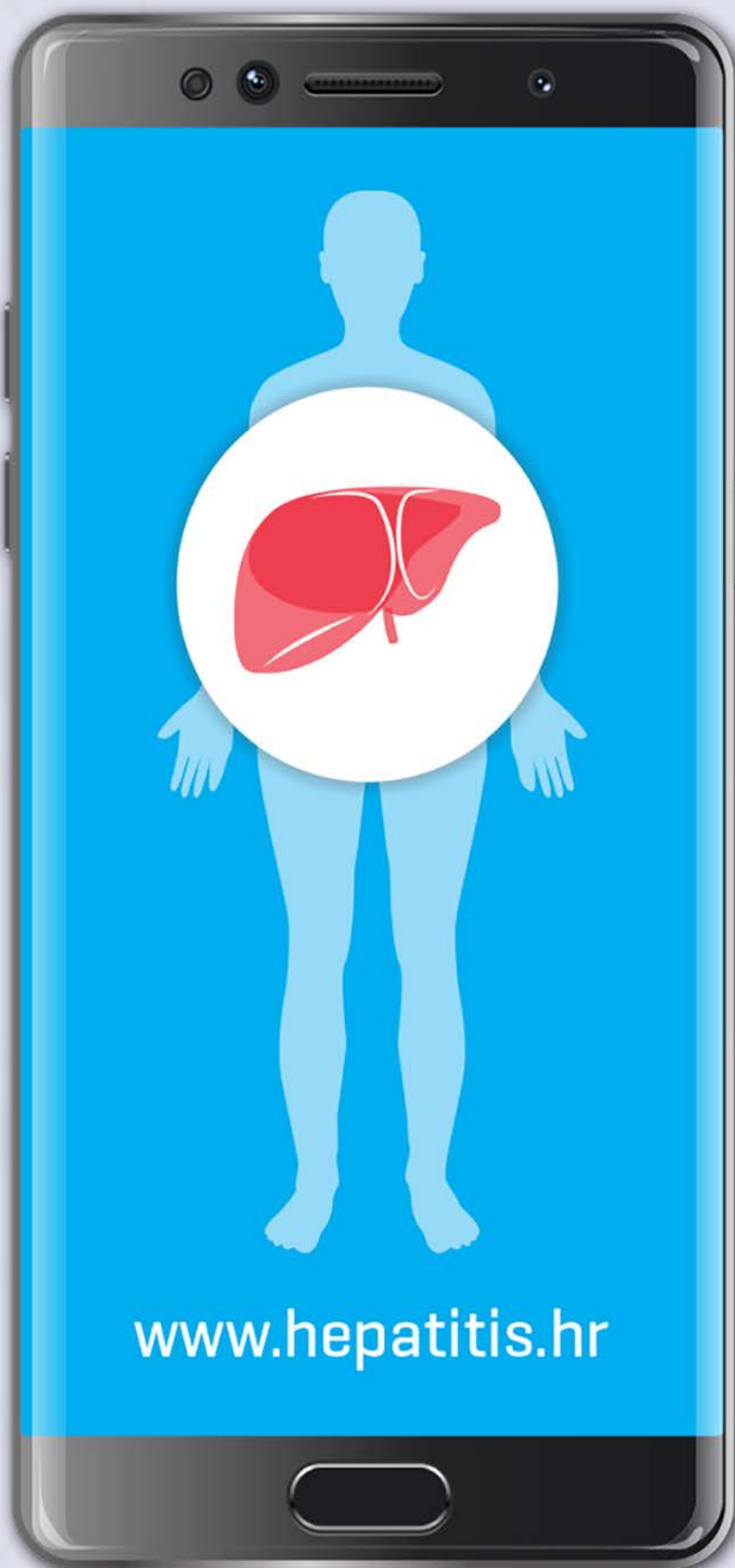
Liječenje virusnih hepatitisa

Nema specifičnog lijeka za akutni hepatitis B pa je liječenje usmjereno na simptomatsko liječenje. Za liječenje kroničnog hepatitisa B dostupni su antivirusni lijekovi koji mogu spriječiti umnažanje virusa, usporiti razvoj ciroze i spriječiti pojavu raka jetre. Kod većine ljudi liječenje ne dovodi do izlječenja infekcije hepatitisom B nego do suzbijanja replikacije virusa te ga je obično potrebno dugotrajno, često doživotno primjenjivati. Nažalost, ne postoji poseban lijek ili tretman za akutni hepatitis B. U današnje vrijeme postoji lijek kojim se gotovo svi slučajevi hepatitisa C (oko 98%) mogu izliječiti odnosno postići eliminaciju virusa iz tijela. Osobe s različitim genotipovima različito reagiraju na liječenje, pri čemu neki reagiraju uspješnije od drugih. Liječenje se u današnje vrijeme provodi direktno djelujućim antivirusnim lijekovima koji su se pokazali visokoučinkovitima, trajanje liječenja je njihovom upotrebom skraćeno te imaju manje nuspojava.

Prevenција virusnih hepatitisa

Postoji cjepivo za hepatitis A koje se preporuča u slučaju putovanja u zemlje u kojima je rizik od infekcije hepatitisom A povećan. Možete smanjiti rizik od izlaganja prakticiranjem dobrih higijenskih navika (pranje ruku i osobna higijena), osiguravanjem dobrih higijenskih i zdravstvenih uvjeta te izbjegavanjem konzumiranja hrane i vode iz potencijalno nesigurnih izvora. Za zaštitu od hepatitisa B također postoji cijepljenje, koje se u Hrvatskoj provodi u redovitom programu

cijepljenja dojenčadi. Također, sukladno Pravilniku o provođenju imunoprofilakse i kemoprofilakse, provodi se cijepljenje osoba koje su u većem riziku za hepatitis B, kao što su spolni partneri i članovi kućanstva osobe s hepatitisom B, osobe koje injektiraju droge, zdravstveni djelatnici i drugi. Cijepljenjem se postiže vrlo dobar stupanj zaštite, koja štiti od hepatitisa B, te sprječava komplikacije kroničnog hepatitisa B, cirozu i rak jetre. Radi zaštite trudnica i djece, sve trudnice se obavezno testiraju na hepatitis B, a djeca koju su rodile majke zaražene hepatitisom B odmah nakon rođenja primaju zaštitu protutijelima (imunoglobulinom) i cjepivom protiv hepatitisa B kako bi se spriječila infekcija i kronični hepatitis B, koji je češći nakon infekcije u dječjoj dobi. Ukoliko nisi cijepljen/a protiv hepatitisa B – preporučeno je cijepljenje, za zaštitu od hepatitisa B i C, koristi kondome i izbjegavaj korištenje tuđih igala ili predmeta za održavanje higijene koji bi mogli doći u doticaj s krvi kao što su četkice za zube, grickalice za nokte ili žilete kako bi se smanjila vjerojatnost izlaganja. Također, izbjegavaj tetoviranje ili stavljanje piercinga u neovlaštenim salonima.

Novi projekt udruge HUHIV: "Klikni zdravo - Prevencija i rana intervencija za smanjenje primjene i zlouporabe alkohola, droga i drugih oblika ovisnosti mladih u Hrvatskoj" – Digitalna inovacija u prevenciji ovisnosti i jačanju mentalnog zdravlja mladih

Sažetak

U suvremenom društvu, gdje su mladi svakodnevno izloženi brojnim rizicima vezanim uz ovisnosti, mentalno zdravlje i nasilje, nužno je razvijati inovativne pristupe prevenciji i ranom prepoznavanju problema. Projekt Klikni zdravo predstavlja digitalni preventivni model usmjeren na osnaživanje mladih i njihovih obitelji kroz edukaciju, razvoj životnih vještina i pristup interaktivnim alatima za samopomoć. Kroz suradnju s institucijama i stručnjacima, projekt doprinosi jačanju kapaciteta zajednice u području zdravstva i obrazovanja te pruža odgovor na potrebe modernog pristupa očuvanju zdravlja mladih.

Uvod

Povećana dostupnost sredstava ovisnosti, sveprisutnost digitalnih sadržaja i izraženiji izazovi mentalnog zdravlja mladih zahtijevaju nove, suvremene oblike preventivnog djelovanja. Zdravstveni djelatnici sve se češće suočavaju s mladima koji već pokazuju znakove rizičnih ponašanja – od eksperimentiranja s psihoaktivnim tvarima do razvoja digitalnih ovisnosti. Projekt Klikni zdravo osmišljen je upravo kao odgovor na te izazove – kao integrirani alat za prevenciju, edukaciju i podršku.

Ciljevi projekta

Projekt Klikni zdravo ima tri temeljna cilja:

1. Prevencija ovisnosti – smanjenje broja mladih koji eksperimentiraju ili razvijaju ovisnosti (droge, alkohol, cigarete, kockanje, internet).
2. Jačanje mentalnog zdravlja i otpornosti – poticanje razvoja životnih vještina koje doprinose boljoj emocionalnoj i socijalnoj prilagodbi.
3. Povezivanje s podrškom i zdravstvenim sustavom – pravovremeno prepoznavanje problema i usmjeravanje mladih prema dostupnim uslugama stručne pomoći.

Sadržaj i metodologija

Projekt uključuje razvoj i implementaciju mobilne aplikacije koja mladima pruža:

- kratke edukativne sadržaje o rizicima različitih oblika ovisnosti i važnosti mentalnog zdravlja,
- interaktivne alate za samoprocjenu rizičnih ponašanja,
- preporuke za jačanje životnih vještina (npr.

donošenje odluka, nošenje sa stresom, asertivna komunikacija),

- informacije o dostupnim uslugama podrške i savjetovanja.

Dodatno, izrađen je digitalni katalog edukacija za stručnjake i edukatore, s fokusom na metode koje potiču aktivno sudjelovanje mladih, emocionalno učenje i razvoj vještina suočavanja s rizicima.

Metodološki pristup projekta temelji se na principima intervencije u zajednici, međusektorskoj suradnji te kontinuiranoj evaluaciji kroz fokus grupe, anketna ispitivanja i individualne povratne informacije korisnika.

Uloga zdravstvenih djelatnika

Zdravstveni djelatnici ključni su partneri u provedbi projekta, osobito u segmentima:

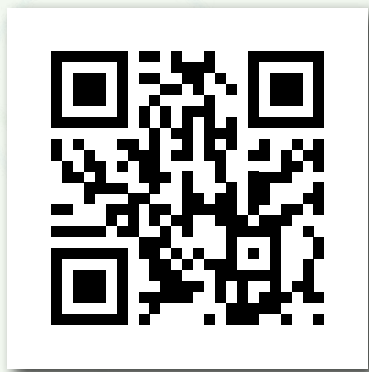
- rane identifikacije mladih s povećanim rizikom,
- pružanja stručne podrške i informacija,
- sudjelovanja u edukaciji i promociji aplikacije u zdravstvenim i obrazovnim ustanovama,
- uključivanja u razvoj i evaluaciju sadržaja sukladno kliničkoj praksi i potrebama korisnika.

Dosadašnji rezultati i planovi

Pilot faza projekta pokazala je izniman interes mladih za digitalne oblike edukacije i samopomoći, uz pozitivne povratne informacije o pristupu koji kombinira pristupačan jezik, anonimnost i konkretne alate za svakodnevni život. U tijeku je daljnje širenje projekta na nacionalnu razinu kroz suradnje sa srednjim školama, savjetovalištim, domovima zdravlja i lokalnim zajednicama.

Zaključak

Projekt Klikni zdravo primjer je kako se suvremeni digitalni alati mogu integrirati u zdravstveni sustav kao nadopuna tradicionalnim oblicima prevencije i savjetovanja. Uloga zdravstvenih djelatnika u promociji ovakvih alata ključna je za stvaranje pristupačnog i podržavajućeg okruženja za mlade. Prevencija ovisnosti i briga o mentalnom zdravlju više nisu isključivo u domeni edukativnih kampanja – one su sve više digitalne, interaktivne i dostupne – a zdravstveni djelatnici pozvani su biti dio te promjene.

HUHIV MOMENTS

1999. - 2024.

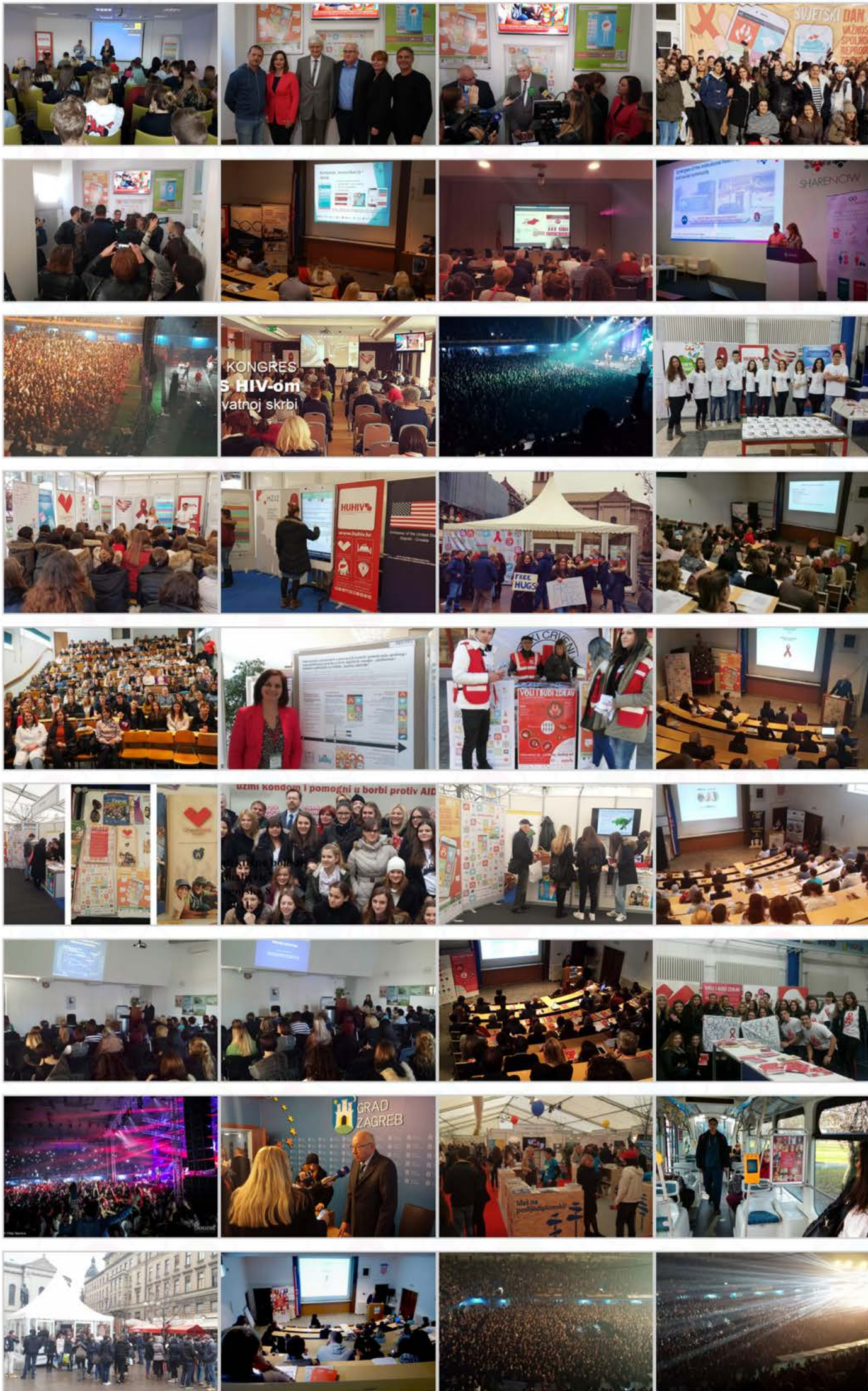
HUHV više od 25 godina predano djeluje za dobrobit zajednice, u sinergiji sa zdravstvenim sustavom, kao njegova nadogradnja u pružanju podrške, edukacije i zaštite zdravlja najranjivijih skupina.

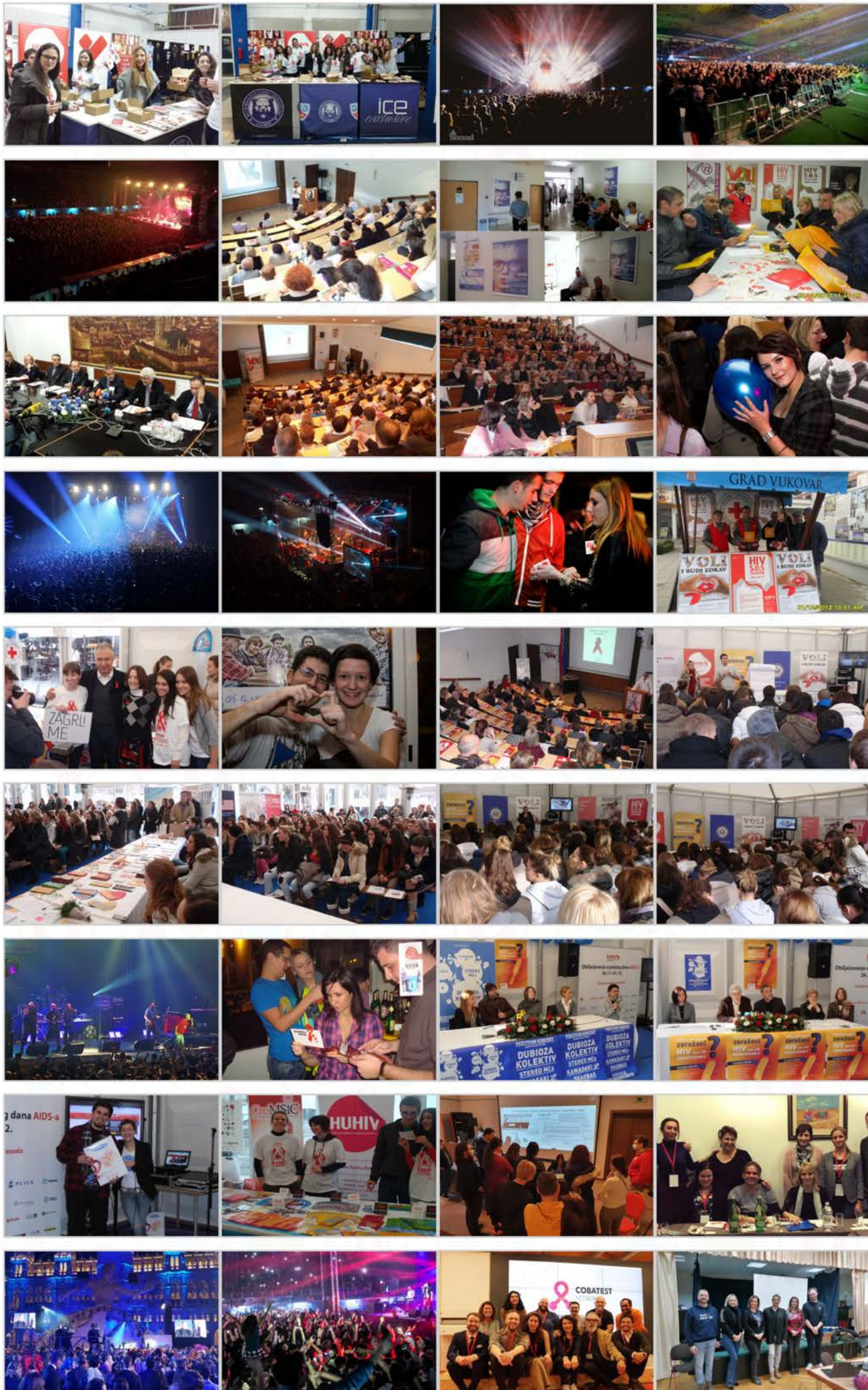

Udruga HUHIV postigla je značajne rezultate u prevenciji HIV-a i SPI, promociji testiranja, savjetovanju i podršci, edukaciji mladih i stručnjaka, razvoju digitalnih alata te suradnji s institucijama na unaprjeđivanju javnog zdravlja.

HUHV više od 25 godina predano djeluje za dobrobit zajednice, u sinergiji sa zdravstvenim sustavom, kao njegova nadogradnja u pružanju podrške, edukacije i zaštite zdravlja najranjivijih skupina.

Udruga HUHIV postigla je značajne rezultate u prevenciji HIV-a i SPT, promociji testiranja, savjetovanju i podršci, edukaciji mladih i stručnjaka, razvoju digitalnih alata te suradnji s institucijama na unapređenju javnog zdravlja.

IZDAVAČ

Hrvatska udruga za borbu protiv HIV-a i virusnog hepatitisa (HUHIV)
Ulica kneza Domagoja 10, 10 000 Zagreb
OIB: 35361878872
T: 01 4666 655
M: 091 3377 113
HUHIV INFO TEL: 0800 448 767
EMAIL: info@huhiv.hr
WEB: www.huhiv.hr

ŽIRO RAČUN ERSTE&STEIERMÄRKISCHE BANK D.D.

IBAN: HR4324020061101187292

UREDNIŠTVO

Tomislav Beganović
Arian Dišković
Davor Dubravić, mag. psych.
Martina Kolar, mag. rel. int. et dip.

STRUČNI SURADNICI

prim. Tatjana Nemeth Blažić, dr. med.
prof. dr. sc. Josip Begovac, dr. med.
prof. dr. sc. Miroslav Lisić, dr. med.
dr. sc. Snježana Židovec Lepej, dipl. ing. biol.
Mirna Kosanović, dr. med.
Nikolina Bogdanić, dr. med.
Dragutin Ptiček, dr. med.
Luka Marinković, dr. med.
Anita Štefić, dr. med.
Marija Prebeg, univ. mag. med. tech.
Ivana Javorić, bacc. med. tech.
Željka Županac, bacc. med. tech.

LEKTURA

Tomislav Beganović
Davor Dubravić, mag. psych.
Martina Kolar, mag. rel. int. et dip.

DIZAJN I TISAK

Bijeli čarobnjak d.o.o.

SPONZOR TISKA

Ministarstvo zdravstva Republike Hrvatske

*Programske aktivnosti provode se uz financijsku potporu Ministarstva zdravstva.
Sadržaj dokumenta u isključivoj je odgovornosti udruge i ni pod kojim uvjetima ne može se smatrati
kao odraz stajališta Ministarstva zdravstva.*

Ministarstvo
zdravstva